

I AM GREEK
AND I WANT TO GO
HOME

22

ISSUE

KYTHERA

Summer Edition 2015

FOUNDER/ΙΔΡΥΤΗΣ: ©METAXIAPOULOS • **PUBLISHER:** DIMITRIS KYRIAKOPOULOS • **EDITOR:** DEBORAH PARSONS • **WRITERS:** ELIAS ANAGNOSTOU, JEAN BINGEN, MARIANNE BOOTH, ANNA COMINOS, MARIA DEFTEREVOS, JOHN FARDOULIS, PAUL GIANNIOTIS, AGGELIKI KASSIMATIS, KATHY KEPREOTIS, JOSHUA KEPREOTIS, GEORGE LAMPOGLOU, MARKOS MEGALOIKONOMOS, ASPASIA PATTY, DAPHNE PETROHILOS, TINA SAMIOS, PETER VANGES • **ARTWORK:** DAPHNE PETROHILOS, ASPASIA PATTY • **PHOTOGRAPHY:** DIMITRIS BALTZIS, CHRISFA FATSEAS, JOHN FARDOULIS, EUGENIA KAROLIDOU, ERIC SAROS, VAGELIS TSIGARIDAS • **PROOF READING:** JOY TATARAKI, PAULA CASSIMATIS • **LAYOUT & DESIGN:** MYRTO BOLOTA • **EDITORIAL/ADVERTISING-ΣΥΝΤΑΞΗ/ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ:** 6944-551720, e-mail: kse.1993@yahoo.gr
FREE COMMUNITY PAPER • ΕΛΛΗΝΟ-ΑΓΓΛΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ • ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ • ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

George & Viola Haros and family wish everyone a Happy Summer in Kythera

Distributors of quality smallgoods, cheeses, poultry, fresh meats, frozen, grocery, cleaning, beverage & packaging products

www.stgeorgefoodservice.com.au

All the right ingredients

και όλα μέλι-γάλα

pure Kytherian thyme honey
θυμαρίσιο μέλι Κυθήρων

ΜΗΤΑΤΑ, Κύθηρα

τηλ.: 2736-0-33010, 6978-350952, 6977-692745

Βιβλιοθήκη
BIBLIOXARTOΠΩΛΕΙΟ
MULTI-LINGUAL BOOKSTORE

Ο γάτος... του βιβλίου
πάει στην παραλία
με τα καλύτερα βιβλία!

Panos N. Kalligeros
Livadi and Chora, Kythera, tel. 27360 37077

CERIGO
CAR
RENT-A-CAR

Friendly service
Island wide service • Airport pick-up

John Defterevos & Σια
tel.-fax: 2736-0-31363, 31030
Mobile: 6976-051279/6944-770161
e-mail: cerigorentcar@outlook.com.gr

ΚΑΦΕΝΕΙΟ
ΠΛΑΤΑΝΟΣ

Ανοικτά από τις 9.00 π.μ.
έως αργά το βράδυ
για καφέ,
μεζέ και φαγητό

ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ

Καλλιόπη Καρύδη
τηλ.: 2736-0-33397

aerial photo by JOHN FARDOULIS

καλωσορίσατε! welcome!

Welcome to Kythera, or as we like to think of it, a piece of paradise on earth. You might think we're exaggerating but when you read this year's jam packed Kythera Summer Edition you'll see what we're talking about. Geology, world renowned walking trails, archaeology, art exhibitions, local history, human interest, countless things to do and see - we've got it all. Be amazed! Enjoy!

Τι τα θέλεις, είμαι ειδωολάτρης

«Τι τα θέλεις, είμαι ειδωολάτρης», έγραφε κάποτε ο Σεφέρης. Και ο Λιαντίνης σχολιάζει: «Είμαι ειδωολάτρης στη γλώσσα του Σεφέρη θα πει: Δοξάζω και σώζω το μύθο που έσωσε τη φυλή μου μέσα στους αιώνες· φυλάγω την ιδέα μιας περήφανης πικρίας και μιας γνώσης λιτής, που τις έπλασε το φως του ήλιου, η θηλυκάδα της θάλασσας και οι βουνηίοι γρανίτες του τόπου μου· στην ιδέα αυτή ανακατώνεται η φυσική και η μεταφυσική μου, καθώς το νερό και το κρασί στα καδιά των αρχαίων συμποτών· έτσι μετριάζεται έξω μου ο κόπος της ζωής και ημερώνει μέσα μου ο φόβος του θανάτου· αυτή η φυτιά κι αυτή η ψύση είναι η σάρκα του μύθου που με τρέφει».

Λιαντίνης Δ., Ο Νηφομανής,
Έκδοση Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα 1987, σ. 23.

Και για την αντιγραφή Ηλ. Αν.

ENGLISH PAGES 2-20 • ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ 21-31

GOLD CASTLE JEWELLERY

Unbeatable prices for gold and silver
A large selection of jewellery in 22K, 18K & 14K gold
Traditional hand-made Byzantine icons

Αναλαμβάνουμε ειδικές παραγγελίες κατασκευής
κοσμημάτων και εικόνων

CHORA Kythera: 2736-0-31954, 6945-014857

Enjoy resting in an idyllic environment

Νιώστε στιγμές πολύτιμης ξεκούρασης
σε ένα ειδυλλιακό περιβάλλον

AGIA PELAGIA

t: +30 27360-39150, 39170, f: +30 27360-39180
e-mail: info@kythearesort.gr, www.kythearesort.gr

PLUMBING
ΥΔΡΑΥΛΙΚΕΣ
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

HEATING INSTALLATIONS
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΛΟΡΙΦΕΡ

GAS SUPPLY & GAS RESERVOIRS
ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΥΓΡΑΕΡΙΟΥ & ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ

THANASIS STRATIGOS

Mylopotamos, t.: 27360-31554
6936 64 14 14, e-mail: tstratigos@yahoo.gr

παραδοσιακό καφεκοπτείο
ζακχαρώδη - πραλίνες - ξηροί καρποί

Λιβιάδι - Κύθηρα

Τηλ.: 2736-0-37333

www.coffeemaster.gr

RESTAURANT
ZERVOS - MAGOS
KAPSALI

Our restaurant is popular with
yacht owners and fishermen alike
Seafood & Greek dishes

Antonis Zervos Tel.: 2736-0-31407/8

LETTERS TO THE EDITOR

THE PRECIOUS GIFT OF NATURE

I've had the privilege of visiting Kythera over a span of 26 years. Time spent on the island has been a great reward. I thank my dad for urging me to make my first pilgrimage here as a teenager. I thought he was a love-sick child, prone to exaggeration through nostalgia. But he was right. It is a special place. And the city is not all it's cracked up to be.

During my first visit in 1987, I was able to stand at the threshold between the old world and the new world. Time moved slower in the old world. Shaped by tradition, it was quieter, sleepier. Characteristic traits that we associate with Greece were evident: old people on donkeys, coloured kaikia (fishing boats), humble cafenethes and eateries offering simple home cooked, home grown meals. This state of simplicity and natural beauty was, and still is, the perfect antidote to the harried complexity, stresses and alienation of city life.

But even back then, the modern world was firmly asserting itself with electricity, running water, sealed roads and telephones (or landlines, as we now call them). The population was already a mix of locals, foreigners and kids of the diaspora. One made her mark: the artist Daphne Petrohilos. She made the island her home in the 90s and continues to enrich our lives with her art.

Don't miss the chance to see an exhibition, you will be transported.

Fast forward to 2014: I could connect with wifi at any cafe, sip a cappuccino and withdraw money from an ATM. Umbrellas and kiosks now covered beaches like Fourni where we used to sleep under the stars, lulled by rhythmic waves. Homogenisation has set in along with a few nondescript elements that mimic anywhere else in the world. But there are some things that haven't changed: the raw, natural beauty. I first visited Elafonisos in 2014 and was blown away.

I was upset to read in last year's Summer Edition that the Greek government was planning to sell its beaches. I don't think this is a decision that any one authority should be empowered to make. If Greece belongs to its people, shouldn't its citizens have a right of say?

At a time when "the economy" has risen to the forefront of everyone's thoughts

and lips, I would like to shift our focus to the precious gift of nature. Nature gives freely: sunshine, seas, mountains, garden produce, and limitless skies - these don't cost a penny and are available in abundance.

It is this treasure that we come to share, unsullied by notions of ownership.

Ellena Rados, Sydney, Australia

BEACHES SHOULD BELONG TO THE PEOPLE

Dear Editors,

I just by chance took an issue of your publication with me from a kiosk in Avlemonas. I read it and was very much positively surprised. I did not expect that amount of well written, critical and informative articles. It was really a good mix of tourist and historical information and reports on (and this is what makes it really special) issues that are important to discuss - not only for Kythera and its visitors but for all people who care about our environment in Europe and on the planet.

As a tourist (I was visiting Greece with my wife and three kids as backpackers, using only public transport) I was very glad to see how in touch the Greek people seem to be with the land they live in. The nature is amazingly beautiful and we saw very little rubbish on the streets and nearly none of it on the hiking tracks in Kythera or on our way to Mount Olympus before. One of your writers mentioned the importance for Kythera of finding its own way to handle tourism. Well, this way seems already clear to me as a visitor. It could be a great chance for your beautiful island to support any kind of sustainable tourism. Sustainability is something some tourist regions in my country already have established, and that already exists in Greece (for example in Mani at "Sonnenlink" run by the Bläuel family in Stoupa/Pyrgos.).

Sustainability also means that the beaches and the country should belong to the people, as described in one of your articles. I totally agree. (In Austria there are some beautiful lakes sadly with only a few square meters of public beaches, the rest is private property behind fences.)

My country lives from tourism, with many regions now relying on sustainability with all its positive effects, not only in environmental issues, but also in maintaining local producers of food, small businesses, agriculture, art and craft. But it is always a community thing, driven by entrepreneurs, regional politicians, mayors and the local people.

I wish you all the best, for you and your country in difficult times. And I am looking forward to reading your publication again in the future, hopefully during another visit to Kythera.

Stefan Böck, Editor in Chief

Österreichischer Wirtschaftsverlag GmbH

Forum Schönbrunn, Grünbergstraße 15/Stiege 1, 1120 Wien

IN TOUGH

TIMES WE NEED GENEROUS FRIENDS

FOR 22 YEARS Kythera Summer Edition has been showcasing our beautiful island. It is through the wonderful stories we run that the island is promoted. Well written, engaging, informative stories are what sell the island to the world. It is these stories that visitors want to take home to show their friends. It is these stories that truly are an ambassador for the island.

There is a synergy between old-fashioned print and online media. Before visitors, tourists, children of the Diaspora come to Kythera they usually visit on-line forums and websites. Once they get there, however, they want content. They want information. They want stories. And these we give them in spades!

For close to two decades we were able to create and sustain a quality publication from income generated by advertising. The economic crisis, however, has hit businesses hard. Loyal advertisers who have been with us for years have had to severely reduce their advertising budgets; many have had to stop advertising altogether. Times are tough.

In tough times we need generous friends. This 22nd issue of Kythera Summer Edition has been published only because of the continuing support of Nick and Viola Haros & family and the generous sponsorship of The Karvounades Coffee Club. When we turned to The Karvounades Coffee Club for assistance, their response to our appeal was immediate. They love the island, they love the paper, they wanted to help. We love you guys!

So, as you read this year's paper, raise your glasses and make a toast to the generosity of our sponsors. Without them we would not be here.

ABOUT US

Founding Publisher - Metaxia (Sia) Poulos is a big-picture person. Having worked in Australia as a Press Secretary and Advisor to Government ministers and parliamentarians, her return to her parental homeland gave birth to Kythera Summer Edition. With a passion for justice and enormous experience in community politics both in Australia and Greece, Sia is the powerhouse that brings Kythera Summer Edition to annual fruition. Sia is married to Dimitris Kyriakopoulos and they have a fifteen year old son, Alexandros.

Editor - Deborah Parsons has been coming to the island every summer for the last 28 years which tells you how much she loves the place. Born and bred in Melbourne, Australia, Deborah regards Kythera as her second home. Over the years she has worked as an archaeologist, a stone tool illustrator, a musician, a graphic artist and (finally) as a writer. This last career is the one that stuck. She writes scripts for film and television and now apparently also opera.

Feature Writer - Anna Cominos is a seasoned Festival Organiser. She has worked for the Sydney Comedy Festival, the Greek Festival of Sydney and the Antipodes Festival in Melbourne as well as the iconic Enmore Theatre. Anna studied dramatic art and has performed in television and theatre productions in Australia and Greece. Anna's Kytherian ancestry has inspired her writings for KSE for the last twenty two years.

Writer - Anna Giabanidis is a happily elusive Greek/English hybrid who finds profound comfort in Kythera's natural beauty and isolation. A graduate of British and European Laws, Anna has shunned life as a lawyer and is now a freelance academic writer of law, politics and philosophy. Yet she is unable to shun her restless nature and artistic flair and also indulges in art as well as her flower, fruit and vegetable gardens. Inspired by its natural beauty, Anna constantly seeks new ways to spread the beauty of Kythera.

Artist - Daphne Petrohilos studied at the Chicago Art Institute in the United States and has held exhibitions in Dublin, London, Athens and Kythera. An artist in all aspects of her life, Daphne creates beautiful objects be it crocheting lace, weaving a hat or cement-rendering a wall at her traditional house in Broggi.

Artist - Aspasia Patty was born in Australia and studied art in Brisbane where she teaches and paints full-time. She has taken part in workshops and tutorials under several master painters and has participated in solo and joint exhibitions both in Australia and internationally. Her commissioned portrait of the much loved Kytherian identity, the late Father Efthimio, hangs in the monastery of Agia Moni. Kythera has profoundly influenced her artistic journey and continues to do so. It remains forever her favourite painting subject.

Tina Samios is a language teacher trainer who was born in Perth, Western Australia. She has spent much of life travelling the world, teaching, writing and consuming vast quantities of chocolate. She now lives outside of New York City, in the northern New Jersey woods, with her family and brood of chickens, ducks, turkeys and geese.

Writer- photographer John Stathatos first became a regular visitor to Kythera in the early 1970s, and has been living here full-time since 2001. He is the founder and artistic director of the Kythera Photographic Encounters, and a founder member of Kytherian Initiative (Kythiraiki Protovoulia), a reform-minded coalition active in local political, environmental and cultural issues.

Jean Bingen, retired civil engineer was born 1941 in Apeldoorn, Holland. He first worked with the World Council of Churches Kythera Team in 1962 as a student of civil engineering at the Technical College Arnhem. After finishing his commission in the Dutch army, he returned to work as a civil engineer with the Team from July 1965 until August 1966. Jean met his wife Ina van de Water in Livadi in 1966, when she was a volunteer digging trenches for the community water supply there. When Jean retired they designed and built their own house in Fat-sadika where they now live from June through to October. After the death of George Koksma in 2004, Jean decided to collect all available pictures, work documents and correspondence, both from Holland and Kythera, relating to the 12 year period the WCC Kythera-Team was working on the island.

John Fardoulis is a Kytherian-Australian who has had an extensive career in marketing and publishing. He is also a researcher in unmanned aerial vehicles, a photographer, content producer, diver and commercial drone pilot and founder of the Kytherian Research Group. Working together with the Greek government, he has helped organise a number of archaeological excavations on Kythera including the Mentor underwater excavation. A core member of the Return to Antikythera team, he will be back excavating the Antikythera shipwreck at the end of summer.

kse.1993@yahoo.gr

EDITORIAL

GOOGLE "GREECE" and two words immediately come up - economy and crisis. These days it seems to be the only thing Greece is known for.

GREECE HAS NOW BORROWED 240 billion euros from the European Union, the European Central Bank and the International Monetary Fund. Without any viable industry, it has no way of paying this money back. The country's economy has shrunk by 25% since the start of the euro zone crisis. Unemployment is at 27.8% with youth unemployment at almost 50%. The average wage is 600 euros a month and the country's debt is 175% of GDP. The Municipality of Athens distributes 1,350 meals to kindergartens every day, along with the food parcels and meals distributed to the unemployed by various volunteer organisations and church groups throughout the country.

THE MASS EMIGRATION of the '40s and '50s, when Greeks found labouring jobs or worked in cafes and markets, has come full circle. Families have once again been torn apart as principal bread-winners have been forced to work abroad to provide for their family, while the youth, a bright generation of well educated minds, have little choice but to abandon their home and country to find work. The brain drain is immense.

1950's. Greek migrants on their journey to Australia

SO HOW CAN WE CHANGE THE GOOGLE ALGORITHM? Yes, the economy is in crisis. Yes, Greece is on the precipice. And yes, sooner or later Merkel, the Brussels Group, Greece - one of them has got to give. By the time we go to publication, who knows? Maybe they already will have. Let us all hope that Game theoretician Varoufakis has somehow managed to throw doubles. But regardless of the outcome, Greece needs to change and it doesn't - or at least it shouldn't - need the Brussels Group or Obama or Merkel to tell it to do so.

HOW MANY PERMITS DOES IT TAKE TO CHANGE A LIGHT BULB? Greece is allegedly a modern country, yet while it uses the latest in 21st-century technology (Trikala, for example, now has a fully automated driverless bus system and has been nominated as one of the most intelligent cities in the world by the Intelligent Community Forum three years in a row), it still applies a medieval approach to patronage. You want a job in the public service? It's not about how good you are, it's about who you know, if you have 'to messon'. Talented people can't find work while mediocrities run the country. And then there's the red tape. It is not just EU politics that has ground this country to a halt, it is public service bureaucracy. There are public servants who seem intent on interpreting their job description as some sort of imperative to put up barriers to progress rather than find ways to assist it. Streamline bureaucracy, employ staff with brains and talent who are qualified for the job and who actually want to help and there will be a blossoming of small businesses. And from small businesses, big businesses grow.

THERE IS A DEFEATIST ATTITUDE amongst the general population, a belief that change is impossible, that the "powers that be" won't let it happen. This needs to stop. It is this sort of attitude that is holding Greece back.

IN HIS ACCEPTANCE SPEECH in 1963, Greek poet and Nobel Prize Laureate George Seferis said, *"I belong to a small country. A rocky promontory in the Mediterranean, it has nothing to distinguish it but the struggles of its people, the sea and the light of the sun"*. It is time this rocky promontory and the efforts of its people were allowed to shine. It is time that Greece was re-born.

WE WILL

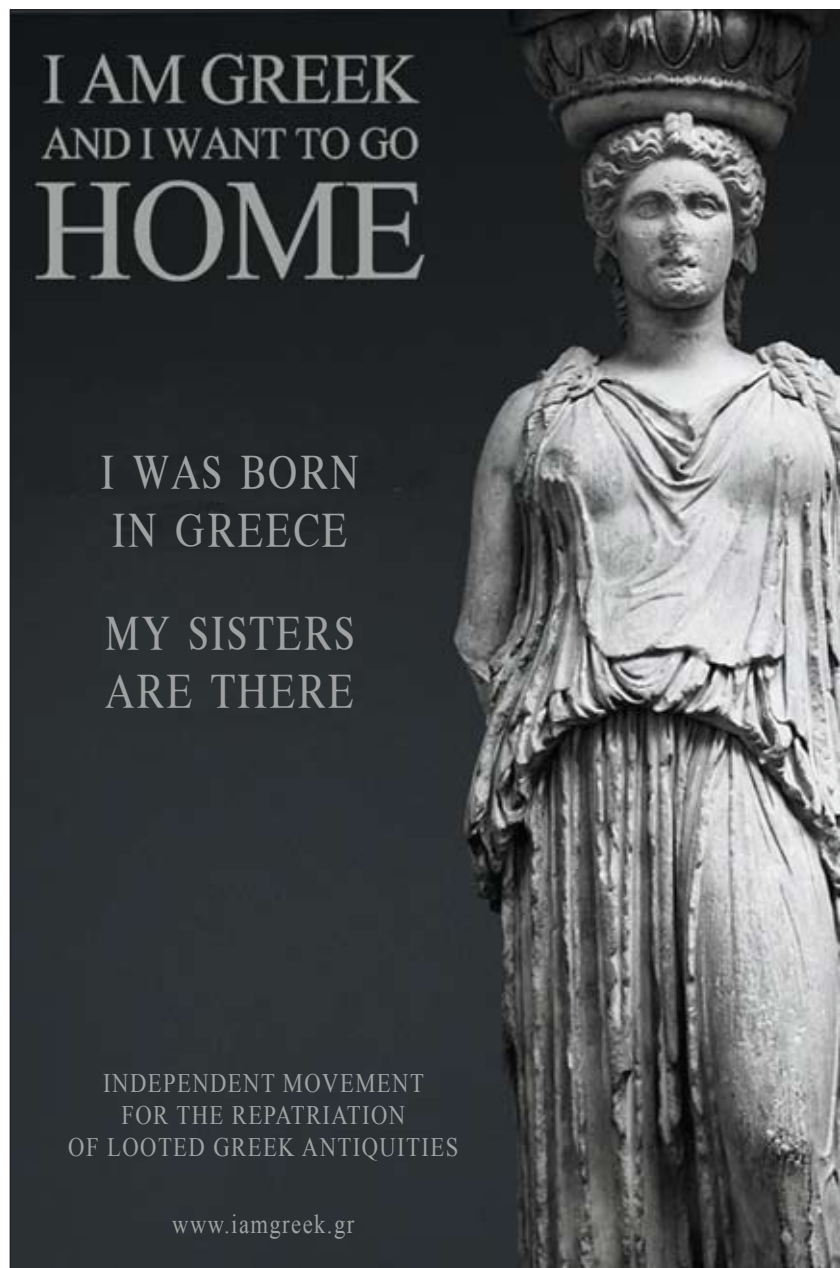
NOT FORGET

by Daphne Petrohilos

THE 25TH OF APRIL this year marked the centenary of ANZAC day commemorating the commencement of the Gallipoli campaign, an event legendary in the history of WW1, which in the spring of 1915 was facing its second year of stalemate in the bloody trenches of the western front with no end in sight. While training in Egypt, Australian and New Zealand forces (ANZACS), first destined for those trenches, were organized into one expeditionary force just as plans for the Gallipoli campaign were being laid out. By creating an eastern front, Winston Churchill, then First Lord Admiral, sought to divide the German military enough to secure an Allied victory and a possible end to the war. Thus the Australian and New Zealand army corps came into being, with the shores of Gallipoli their first tour of duty.

Capturing Gallipoli, at the opening of the Dardanelle straits which leads directly to modern day Istanbul and the geographical divide between Europe and Asia Minor, was the plan, the intention being to interrupt a significant axis supply route to the east. But soldiers found themselves facing unusual and forbidding terrain as well as the hitherto unpredicted military acumen of the Turkish forces who were intent on protecting the last glimmers of their fading empire. After almost 9 months and an appalling number of casualties on both sides, the campaign was finally abandoned. It is now regarded as one of the most tragic military catastrophes of all time.

While dates, technology, strategy and statistics are all available to anyone wishing to research these or any other military events, be sure to give due time to any photos. There are Greek faces there too, like that of Constantine Arony, a Kytherian immigrant who served, as did many others like him, with the ANZACS in both wars. History written in the documentary language of strategy and numbers does not tell the story of innocence, integrity and honourable ideals squandered in the dark politics that underlie most conflicts, which is why war memorials are so essential. For all those ANZACS, for all those servicemen and women worldwide that have survived or succumbed to these events, who knew the physical and emotional consequences that eclipsed the original ideals, your sacrifice is not forgotten.

visitkythera™

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΑ ΚΥΘΗΡΑ
ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΔΗΜΟΥ ΚΥΘΗΡΩΝ 2015
VOYAGE TO KYTHERA
KYTHERA MUNICIPAL FESTIVAL 2015

ΙΟΥΝΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2015
JUNE - OCTOBER 2015

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ / INFO:
www.kythira.gr/events2015.htm
www.facebook.com/KythiraLibrary
www.facebook.com/KythiraMusicDay
www.facebook.com/KythiraPhotoEncounters
T: 27360.31213

THE BEST OF KYTHERA'S ATTRACTIONS

by Aspasia Patty

TRYING TO PLAN HOW BEST to kick off your Kythera experience? Here is a taste of the must visit attractions. Arm yourself with a good map and let Kythera Summer Edition give you a round-up of insider travel tips on Kythera essentials. The following is a short list of suggested day trips which will prevent back-tracking. There is so much to do on Kythera – swimming, walking, climbing, eating, sightseeing, exploring, dancing, relaxing ...

Tour 1

PHOTO BY EUGENIA KAROLIDOU

Start at Chora, the capital of Kythera. Here you can wander the picturesque, narrow lanes and admire the tourist, jewellery and book shops, post your letters and go to the bank. There are great coffee shops for snacks and drinks. Walk up to the medieval castle which has spectacular views of the twin bays of Kapsali. Head down a couple of winding kms past the island's only camping site in the middle of a pine forest. You will reach the popular, family-friendly Kapsali beach, home to the Glass-Bottom Boat Sea Excursions and the Kythera Dive Centre. The bay is lined with restaurants catering to every taste. You can even have a therapeutic massage treatment from a qualified therapist upstairs from Banda Landra organic cafe bar. Treat yourself to one of Lily's organic smoothies while you wait for your aromatherapy massage or exotic Moroccan hammam ritual! Leaving Kapsali, head back to Livadi, a large village with lots going on and boasting two good eating places, a bakery, a book shop, Rena's fantastic cake shop and various other shopping essentials. While you are on this side of the island, head east to the village of Kalamos where signposts will direct you to three of the best

beaches – Vroulea, Halkos and Firri Ammos (meaning red sand) but take care as the trails are irregular and some steep climbs are involved. However, it is well worth the effort. Several Kytherian beaches regularly win Europe's cleanest beach awards.

Tour 2

Start with a visit to the Panagia Myrtidiotissa monastery set in beautiful gardens and presided over by the gentle Father Petro who welcomes visitors with open arms. Modest dress is expected when visiting monasteries. The turnoff to the monastery is near Karvounades at the junction of the main arterial road and the Mylopotamos bottom road (not to be confused with the top road near Dokana which goes through Areoi). The Panagia (the Patron Protectress of Kythera) is credited with many miracles and is revered all over Greece. Her icon can be found in every Kytherian household the world over. One km further down a dirt track behind the car park is the quaint church of Agios Nikolas Krassas built in the rocks overlooking the sea. It has a colourful history and is worth a look.

Next, go to Milopotamos, one of the prettiest villages in Kythera. It is in the middle of the island on the west side. The central square is dominated by two massive plane trees, a good place to sit and relax in the shade for a coffee or an ouzo and admire the impressive bell tower of Agios Charalambos. A small river runs through the village and is home to resident ducks. If you follow it for about 1 km past abandoned watermills (milo), hence the name Milopotamos, you will come to the beautiful waterfall Neraida in a magical setting. Neraida can also be accessed by car to a certain point. The turnoff is behind the church (for more information about Milopotamos, see p 20).

Tour 3

The sandy beach of Diakofti, much loved beach by 'Aussies' who are missing the fine white sand of home. En route you can visit the monastery of Agia Moni. After you turn off the main road and just before you ascend the road to Agia Moni, on your left you can stop and pay homage to Theodoros Kolokotronis, freedom fighter and hero of the Greek revolution of 1821. From here there is an unforgettable view of Diakofti and the mainland. A slight detour on the way down will take you to the church of Agios Georgios tou Vounou – another spectacular spot from which you can see Antikythera and on a clear day even the mountains of Crete.

Departing Diakofti and winding back up, take the cement road turnoff to Avlemonas. Passing Paliopolis, the longest beach on Kythera where legend says Aphrodite rose from the sea, you arrive at the historic fishing village of Avlemonas. You are sure to fall in love with this special place as did Helen of Troy and Paris who are said to have spent their honeymoon here. A perfect spot for swimming and snorkelling and, if you are lucky, you will see the resident turtle which often does a 'swim-by'. Again no lack of superb places

Foodie Alert

Greece is the mother of Mediterranean cuisine. Kythera is renowned for its variety of superb eating places. Using simple wholesome ingredients, every year the standard keeps on improving.

There are restaurants to suit every palate and every wallet - home style island cooking sourcing fresh local produce, seafood, grilled meats, souvlakia and biftekia (meat patties), whatever your fancy. Some have taken a modern approach to the traditional with imaginative gourmet twists that are sure to impress. No matter what style you choose there will always be the signature Greek salad. There is nothing quite like the flavour of Kytherian tomatoes - and no wonder, with fruit and vegetables virtually grown on the restaurant doorstep!

Casual dining is of equally high standard with many cafes offering light snacks, crepes, pizzas and toasted sandwiches (just ask for 'tost'). Bakeries here too are particularly good. As well as the usual breads, paximathia (rusks) and savoury pies, they also offer an amazing array of traditional sweets and cakes. Even a leisurely coffee and spoon sweet or an ouzo and meze plate at a kafenion is an experience.

Party people alert

Leave sleeping till you get back home as the island offers a vibrant nightlife over the summer season. It's very much a late evening culture – even the kids rarely go to bed before midnight. There are bars and music to choose from all over the island. The most romantic spot on Kythera is the Koukos bar overlooking Kapsali with a view of the castle lit up at night. Koukos is halfway between Chora and Kapsali on a hairpin bend. The Mitata Wine Festival and the Fratsia dance in August are always great fun. Don't forget Avlemonas' Dance on 6th August!

to eat. It is a good idea to head home via the alternate route which takes in Mitata and Viaradika and then on to Fratsia. You will have covered a wonderfully diverse landscape today. If you happen to be on the island on August 6th, the name day of Agia Moni, a dance is held on Avlemonas wharf – a truly magical experience under the stars and not to be missed.

Tour 4

From Potamos drive down to the buzzing sea-side village of Agia Pelagia with tourist shops and a row of great eating places right on the beach. Another plus here is the number of shady trees. Swim in the nearby beaches of Lorenzo, Kalamitsi or Kaki Lagada ravine where a small lake forms that is lovely for swimming. Another beach, Firri Ammos (red sand), is also popular. As you leave Agia Pelagia head up the back road passing the Kythea Resort and make for the picturesque terraced village of Karavas. You may also wish to take in Platia Ammos, an excellent beach about 3 kms away.

The round trip back to Potamos can take you past Petrouni, Gerakari and Stavli as well as lots of other interesting countryside giving you lots of great photo ops.

But don't stop here! These tours are just a taste. Kythera has so many special places, you are sure to discover your own along the way.

Note: Sunday morning head to Potamos for the time-honoured Pazari (market) where local products from all over the island are sold. This tradition has been going on for hundreds of years. Today many go for the social interaction. It's truly a meeting place and has a great vibe. In recent years a market is also held in Livadi every Wednesday afternoon.

Don't forget to take some Kytherian specialities with you when you head back home - prize winning honey, oil and Kytherian fatourada, a potent tsipouro-based spiced fruity liqueur, all make great gifts. The island also produces great wines, rock salt and the famous Kytherian rusks (paximathia), great as a breakfast snack with cheese or an anytime treat with olive oil, tomato, feta and olives.

Young, innovative, environmentally concerned Kytherians follow the tradition of excellence but now with a focus on the organic. In Potamos Vretos & Sofia have opened Herovolo (hand-made) stocking a range of skin-care products made in Greece of the purest ingredients (their lip balm is a 'must have'). Vasilis Konomos from Kamari Espresso bar in Milopotamos has continued his quest for the best coffee by opening a new business in Livadi, the Konomos Coffee Grinding House where you can purchase freshly-ground coffee. Just follow your nose to the tantalizing aromas. He also stocks a range of organic teas.

Intrepid Adventurers Alert

From Moudari Lighthouse in the north to Kapsali in the south and all points of the compass in between, you will never run out of exciting things to do. Here are some places off the beaten track which will reward the adventurer.

Kalami beach. From Milopotamos head past the Panagia Orfani monastery, on down the uncertain path to a stunning white pebble beach with caves to swim into and explore.

Baths of Aphrodite also known as the Magic Green Pool. A 45-minute walk from Limnionas marked by blue stakes. Hard going due to sharp rocks and steep climbs, appropriate footwear is essential. Your reward will be a swim in a beautiful turquoise lake in amongst the tall dark cliffs – not for the faint-hearted. Sparagario beach, opposite Kapsali. Can only be reached by sea or via a perilous track beside the gorge immediately after the bridge on the road to Kapsali. A great place for a quiet time. If you head on another 500 metres you will find the cave of Agios Pavlos offering a wonderful view of the rock islet Hitra.

Moudari Lighthouse, perched on a cliff at the northern-most point of the island. Only accessible on foot after a certain point near Platia Ammos but worth the effort. The view across to the Peloponnese is amazing and there is always a great variety of passing shipping to watch.

Kaladi, an amazing beach often featured on postcards and tourist promotions. The adventure here is the dramatic rock formations from which the intrepid jump into the sea.

Likodimou and Melidoni, less accessible and more dramatic than other beaches, will also appeal to the adventurer.

One of the most exciting adventures is the excursion in Alexandros' glass-bottom boat to Hitra Rock Islet. Departing from Kapsali, Captain Spiros will take you into the blue grotto where you can swim or snorkel. It's magic!

Of great historical significance is the Byzantine site of Pali-ochora, a must for the intrepid. The precipitous terrain demands great care while the atmosphere evokes memories of the tragedy that took place in this haunted ravine. It can be reached from Kaki Lagada at Agia Pelagia end or from the main arterial road between Potamos and Aroniadika.

Kali diaskedasi (have fun), kali orexi (bon appetit) and kali xekourasi (relax and unwind).

OLIVE PICKING ON KYTHERA A HOLIDAY OF WORK AND PLEASURE

IT'S OVER TWO YEARS since I first visited Kythera. I got to know this beautiful Greek island's olive oil through a friend in Holland. The moment I tasted it, I wanted more.

While I had been to Greece many times over the last 20 years, I had never visited Kythera. It was early October when I checked the island out on the internet. To my surprise, I read that it was possible to go to Kythera and pick olives right then. Albert and Anita, the Dutch owners of Fos ke Choros guesthouse, apparently organized olive picking holidays. I found the idea of a holiday that blended work and pleasure immediately appealing. Picking olives! Not only could I experience a time honoured Greek tradition, it was at a time of year when few tourists were on the island. What a great opportunity to taste the authentic atmosphere of the island! And I was right. When I reached Kythera I was surprised to discover there was no mass tourism, only locals.

The picking week consisted of three or four days hard work. On days off you were free to explore the island however you liked. I borrowed a bike and cycled round virtually the whole island. I visited various villages, the market in Potamos, the beautiful hiking trails, the beaches and the welcoming restaurants. But it was the olive picking I really came for. It was so lovely to experience working in the olive groves. Last autumn when I told an Athenian shopkeeper what I was doing he was surprised. He wanted to know why someone like me who works in an office all day, would want to travel all this way to Greece to work as a labourer? I told him I found working in the olive groves on Kythera relaxing because it emptied my mind of all other things! But it is not only the olive picking that makes such a week so relaxing. It's the whole atmosphere around it. Albert and Anita provided us every morning with a delicious breakfast, consisting of a variety of Greek products which Albert fetched from the bakery before dawn. And the picnic lunches Anita sent us off to the olive groves with were a feast - salads, tzaziki and

by Marianne Booth

olive bread. At coffee time we were provided with delicious Greek delights.

And then, after picking all day, there was always a Greek dinner waiting for us at the guesthouse. Anita is a fantastic cook and has made an art of preparing extensive Greek meals entirely on her own. That week she gave us all a cooking class, so now I often cook Greek meals at home. The Greek cuisine offers so many delicious dishes, especially for me as a vegetarian.

Each picking day Albert took us to a different field. Not only did we see different parts of the island as we travelled to our work place, we also enjoyed new views and scenery as we worked. We picked the olives by hand using plastic hand rakes similar to those we played in the sand with as kids on our Dutch beaches. We raked the olives onto huge nets we spread under the trees. Then at the end of the day we gathered them up in big hessian sacks.

We also visited the olive press in Tsikalaria. It was a special experience to see how our olives were pressed into oil and then taste that first oil with bread and salt! My friends back home who have tasted this fantastic olive oil with its delicious grassy flavour rave about its quality.

I was so charmed by Kythera that I have since been back a few times in the spring. Last autumn I came once again to pick the olives along with other olive picking enthusiasts from America, England, France and the Netherlands.

When I searched the internet, I was surprised how few places there are in Greece that offer this sort of opportunity. For not only is picking olives an ancient Greek tradition, a time when families all gather together at the groves to harvest the olives to make their oil for the coming year, it is also the best way to learn about the taste and quality of olive oil. Tasting this oil fresh from the press is really an experience! I can recommend to anyone travelling to Greece to take part in an olive picking week on Kythera and get acquainted with the friendly and hospitable locals.

Marianne Booth is a lawyer living in Utrecht, Holland. She was first introduced to very good quality olive oil by a member of Utrecht's large Greek community, something for which she will forever be grateful.

KYTHERA'S EXPANDING HIKING TRAIL NETWORK

WHILE KYTHERA HIKING, under the auspices of the Kytherian Foundation for Culture and Development (KIPA) has spent most of the last year developing its network of walking trails, it has also found time to tell the trail walking world what they have been doing. And it has paid off.

When Paths of Greece presented a paper on Kythera Hiking at the 4th World Trails Conference in Jeju, South Korea, in January 2014, Korean Mountain TV were so impressed with what they saw, they decided to include Kythera Hiking's trails in their next project. Last October the Mountain TV crew came to Kythera for a week to shoot footage for a documentary series about sustainable tourism and walking paths around the world. The documentary, shot using state of the art technology (hexacopters and underwater cameras), was shown on Korean TV and the web last November.

Since last autumn many Greek mountaineering clubs have come to Kythera to explore our hiking trails including the Hellenic Society for the Protection of Nature, the Hiking Club of Athens and the Greek Mountaineers. All of them were enthralled. The feedback about both Kythera's hiking network and her beauty was extremely positive. The word is spreading. Hikers, rambles, bush walkers from far and wide are beginning to discover the island's trails.

The network is ever expanding. Kythera Hiking's Manager, Fivos Tsaravopoulos, together with Alekos Kastrisios and the Business Association of Diakofti have opened and waymarked the old trail linking Diakofti to Agia Moni Monastery. The trail, numbered with the code M36 and used in combination with Trail M37, was opened last November. The trail is a circular walk offering stunning views looking out across the turquoise waters of Diakofti towards Cape Maleas in the Peloponnese.

Proposed new trails include:

- Moudari Lighthouse: connecting Karavas, Agios Nikolaos beach, the Moudari lighthouse and Plateia Ammos (approximately 10 km)
- Agia Pelagia / Diakofti: this trail will pass through the abandoned village of Freatsi, the Maneas farm, the old settlement of Vigla and the salt collecting area of Diakofti (approximately 15 km)
- An alternate access trail to Paliochora from Trifyllianika and
- A trail passing by Aroniadika, Aloizianika and Frilagianika villages
- In co-operation with the Paths of Greece team, Kythera Hiking also plans to sign-post the trail around Antikythera's Kastro. Visitors to the island will soon be able to explore the archaeological site when the archaeological team is not working there.

Kythera and Antikythera's trails are amongst the best organized hiking trail networks in Greece. The success of the program which has now been running for four years is due in no small part to the passion and hard work of Kythera Hiking's manager, Fivos Tsaravopoulos. Fivos and his loyal team of volunteers are the project's heart and soul. They are what has made this project such a huge success.

Running parallel to the development of the walking trails is the development of a new form of tourism. Outdoor tourism, adventure tourism, ecotourism - however you call it - has the potential to run all year round. And as the tourist season expands, so too does the economic sustainability of the island. The value of these tracks to the island is incalculable.

But if the project is to continue, it needs your support. Keeping these trails open and maintained and exploring new ones costs money. You can sponsor a trail, name a trail after a loved one or dedicate a trail to a family member or friend. **Contact: info@kytherahiking.com**

THE MALANOS LETTERS

FAMILY POSTCARDS ARE FINALLY REUNITED

by Paul Gianniotis (Rosso, Roussos)

NO. 1 DARLINGHURST ROAD, Kings Cross in Sydney had been etched in my memory since the early 1940's. At this address, my first cousin George Yanniotis and Manoli (Leousaki) Malanos were business partners, running a very successful fruit and vegetable shop and milk bar.

Leousaki (this was his paratsoukli) had previously lived in Hora, Kythera with his wife Polixeni and two young daughters, Mary and Eleni who were born in 1932 and 1934 respectively. Leousaki had decided to emigrate to Australia about 1939 for better opportunities and at a later date to bring his wife and family to join him and yes you guessed it, the Second World War had intervened. It was some years later before the family would be reunited in Sydney.

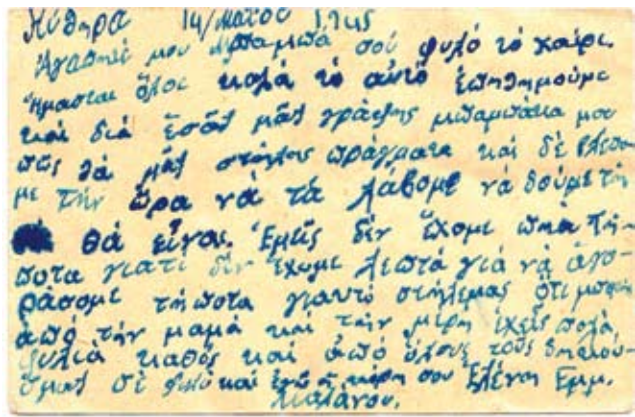
In the meantime, No.1 Darlinghurst Road continued to be a good meeting point for many Greeks hoping for a free milk shake and chit chat. My widowed mother Diamanta who was from Kato Livadi would take me there on many occasions for a family get together and to drink some metrio cafe and to play that popular Greek card game 'Pastra'.

My eldest brother George would also come along to learn to play the clarinet from his tutor Leousaki. The bond among both partners cousin George and Leousaki and our family was very strong. A quartet was formed to attend Greek Weddings and other special occasions with Leousaki and my brother George on clarinet and Manoli Mazarakis on violin and my other brother John

on guitar. Quite an ensemble and it was free! The true meaning of the Kytherian Brotherhood had come to the fore ... everyone helping each other.

Back in Greece, many families were enduring hardships during the German occupation of WWII and, finally at the end of the war, the mail service between Greece and Australia was re-opened. Letters started to filter through and all the mail had to be censored.

At the age of about 10, I had a great interest in collecting stamps as young kids did at that age. I had asked Leousaki to save all the Greek stamps for me and one day he gave me a whole stack of envelopes which he had put into an old Cadbury Gold chocolate box. The stamps were still on the envelopes! As the War ended, more mail was coming through and Leousaki was relieved to learn that his wife Polixeni and his two daughters were in good health despite many hardships. It would only be a matter of time that they would be reunited, but it wasn't until 1949

"Reading this postcard written by my dear mother at the tender age of 10 years pulls at my heartstrings. The hardships that families separated by war had to face is something incomprehensible by my generation. It's difficult to imagine and, even though both my parents have shared their childhood stories with me, this postcard has added a personal note which gives it another dimension.

I am very grateful to Paul Gianniotis for safe-keeping it all these years and for returning it to me".
Paula Cassimatis (Kalligeros)

House-masters • Επιστάσια οικιών

Excellence in home maintenance.
With 30 years experience in the business, you can be confident that we know what we are doing.

House-minding in your absence
Houses thoroughly cleaned & prepared for your arrival
Washing & ironing service
Spotless cleaning service for the duration of your stay
Gardens cleaned, pruned, watered & maintained

DIETER & CHERILE WOLF

Tel.: 2736-0-34324,
6945-793907, 6972-356069

Με 30 χρόνια έμπειρη και υπεύθυνη υπηρεσία στα Κύθηρα, συνεχίζουμε να εγγυώμαστε και να προσφέρουμε τις υπηρεσίες μας
Αναλαμβάνουμε τη φύλαξη και τη φροντίδα του σπιτιού σας κατά την απουσία σας
Επιμέλεια και τέλειο καθαρίσμα σπιτιών
Οικιακή υπηρεσία κατά τη διάρκεια της διαμονής σας
Φροντίδα του κήπου

that they flew into Mascot Airport. It was a very joyous and emotional reunion, one that I will never forget. At the age of 11, I was there with Leousaki and my mother and brother George.

The two girls were only a few years older than me and guess who became their interpreter. This was a job I had enjoyed so much as both families were very close.

I had the greatest respect for Leousaki because he was a wonderful man. I enjoyed his witty comments and, even though we were a generation apart, we were great mates. My wife and I lived overseas for many years and I worked as a flight engineer with various airlines. On my visits to Sydney, brother George would take me to visit him to learn the latest gossip and play some tavli. Leousaki always had a grin on his face and had a great sense of humor. He had an immense delight in calling me "O Aeroporrthos". This word is not in the Greek Lexicon, but you should be able to work it out. Hhmmmm.

POSTSCRIPT:

No.1 Darlinghurst Road, Kings Cross still exists today in the form of an ice-cream parlour. Opposite is the El Alamein Fountain.

Whatever happened to the box of envelopes that Leousaki had given me 67 years ago? When I departed Sydney in 1964 to work overseas, the chocolate box with the envelopes was put into a large container with other mementos and put into storage. I worked in London for two years, the Middle East for six years, Singapore for one year and Hong Kong for twenty years, before returning to Australia in 1993.

Over the decades, the container and indeed the contents had slowly faded from my memory. Just over a year ago, I needed to search for some old documents and decided to look into a large cardboard box. Inside were the Malanos envelopes - I had been the unwitting custodian of these treasures for something like 67 years! Among the many envelopes (but unfortunately no pages of correspondence) were two post cards from Kythera, one each from Mary and Eleni, dated 1945 and addressed to their father Manoli at No. 1 Darlinghurst Road, Kings Cross, Sydney.

KYTHIRA ISLAND TRAVEL GUIDE GREECE

Tourist information in four languages
www.information.kythira.info

This photo was taken in the shop at No. 1 Darlinghurst Road, Kings Cross. Back row: George Conomos, George Gianniotis, Spiro Gianniotis. Middle row: Peter Rosso (Gianniotis), Polixeni Malanos, Mary Malanos (Aroney), Manoli (Leousaki) Malanos, Diamanta Gianniotis, John Gianniotis, Peter Calligeros. Front row: Helen Malanos (Cassimatis), Paul Gianniotis.

Sydney, Coronet-Four Piece Band. From left Manoli Mazarakis, George Gianniotis, Manoli Malanos (Leousaki), John Gianniotis.

From left: Mary Malanos (Aroney), George Gianniotis, Diamanta Gianniotis, Manolis Malanos (in the driver's seat), Eleni Malanos (Cassimatis) and Polyxeni Malanos.

These have now been returned with great pleasure to the children of these remarkable ladies, Mary Aroney and Eleni Cassimatis. It was quite an emotional moment with a tear in my eye as it brought back a flood of memories and good times during my early days with the Malanos family.

EDITOR'S NOTE: Send your family's story to *Kythera Summer Edition*, kse.1993@yahoo.gr

MANEAS BEACH HOTEL
NEOS KOSMOS, AGIA PELAGIA,
TEL: +30 2736 0 33503, FAX: +30 2736 0 33462
info@maneashotel.com, www.maneashotel.com

Handmade products

ΧΕΡΟΒΟΛΟ
Potamos Kythera Tel.: 6983 458 536

SPRING IS SURE TO FOLLOW

Story and photos by Joshua Kepreotis

EVERYONE HAS A BUCKET LIST; a list of things they want to do before dying. On the top of my mother's list was spending Easter in Kythera. She shared that with me.

I've grown up with this island. Our home away from home. My childhood included regular summer holidays spent between the sun and the sea. But it's a common misconception amongst the diaspora to think that's all Kythera has to offer. I can now testify to the contrary. Kythera in the spring is something special.

I'm sure mum's grand plan was to take me on a spiritual awakening. Hoping the church hopping and the Easter celebrations would imbue me with lifelong Orthodox traditions. There would be next to no swimming and the nightlife was largely restricted at this time of year. So what was there to enjoy? Reasonable question. Answer: the island.

We landed the day before Palm Sunday. The first thing I noticed stepping from the plane was how fresh everything smelt. The flowers had come alive and the countryside was painted green. A resurrection of sorts.

I drove this time because the roads were less dense and it was a great opportunity to practice. The main road cuts the island through the middle, gifting me a glorious view driving from the north to the south where our house in Katouni awaited. My childhood sprung to life with each passing village, a window seat into the past. Heritage, culture, love, life - Kythera is that to me. Summer, spring, winter or whenever. It's as beautiful as the last time you saw it and will be even better the next time you go.

Friends and relatives had time for us. While they always have time for us, summer makes spending time with them a little more difficult. Their δουλειές (jobs) keep them busier than we would like. But spring is their time to take a breath before the deep plunge of tourists arrive for the summer months. So this time I got to know them. I was gifted a behind the scenes look at local life.

There are a thousand churches around the island, as legend suggests. And there are a few that mean a lot to my family. Our local church of Ayia Eirini was where my grandfather was christened. It's just a short walk up the road from our house and services were held there every day during Holy Week. My blessing was that I got to walk in the footsteps of my grandfather. He passed in 2011 and time has healed that wound, but what I won't ever forget is the difficulty he faced in creating a new life for us on foreign shores. That sacrifice has given us everything. Going back to Kythera is how I stay connected to him.

Myrtidia is my mother's favourite church and it's where we attended Ta Δωδεκα Ευαγγέλια service on the Thursday night. After the reading of the fifth ευαγγέλιο, the lights were switched off as the priest carried the Cross around the inside of the Monastery. The bells were rung and their melodic sound echoed throughout the countryside. Coincidentally, a group of well known actors was visiting the island during Easter. My mother was star struck to find Yiannis Bezos standing beside her during the church service. I don't know who Yiannis Bezos is but it meant something to her. Generation gap.

On Good Friday, at the Church of Estavromenos in Hora, we began the Epitaphio procession which took us through the back streets and almost up to the Kastro. Every house along the way had its front door open to reveal a table with an icon and burning incense.

Ayios Haralambos in Milo-

potamo called to mind images of my grandmother and her siblings as young children, walking to church every Sunday from Kato Hora. We attended the Anastasi there on Saturday night. She has since passed and so these memories will hold an extra special place for me. I was afforded the opportunity to return home and discuss my Easter experiences with her. She regaled me with stories of her youth and I listened intently. For that I am grateful.

A side note, however, must be considered when attending the Anastasi on the island. Prepare yourself for the fireworks. There's something uniquely historic about being inside a quaint island church and being surprised by the exploding sounds of fire crackers; as if a war waged just outside of an age gone by.

One of our most memorable services was held in Ayios Yiorgios Sto Vouno. We were celebrating St George and the Esperino was held in this beautiful small church. The mosaics on the stone floor date back to the 7th Century and pay a silent homage to the many parishioners who have worshipped there over countless centuries.

We also followed the Ikona Tis Myrtidiotissas as it was carried from village to village around the island on its way back home. This is a long standing tradition that begins fifty days before Easter when the icon is taken from Myrtidia to Hora. It resides there until after Easter Sunday and then begins a two week journey back to the Monastery.

Upon reflection, I can only think of this trip fondly. It has opened my eyes to what other possibilities this island has to offer. Kythera means something different to all of us and yet at its core we all yearn for the exact same thing. Understanding. The island binds us. Whatever the season. No matter when or how. Stepping from that plane you smell the fresh sense of safety.

Joshua (Yianni) Kepreotis is the youngest of three children. While he is Australian born, his grandparents are Kytherian. As a writer, he appreciates his cultural connection to Kythera and uses it as inspiration.

«ΡΟΥΣΣΟΣ» ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΚΕΡΑΜΙΚΩΝ

Στο εργαστήριό μας μπορείτε να δείτε και να μάθετε πώς κατασκευάζονται τα χειροποίητα κεραμικά. Θα βρείτε αντίγραφα κηρυχαικών σχεδίων που χρησιμοποιούσαν παλιά στο νησί.

Η οικογένεια Ρούσσου είναι πρόθυμη να σας ξεναγήσει στο εργαστήρι της που είναι στο Κάτω Λειβάδι πάνω στο δρόμο για τον Κάλαμο (τηλ.: 2736-0-31124). *Open every day all day!*

Ακόμη μπορείτε να επισκεφθείτε την έκθεση Ρούσσου στον παραδοσιακό δρόμο της Χώρας (τηλ.: 2736-0-31402).

Η έκθεση και το εργαστήριο λειτουργούν καθημερινά.

«ROUSSOS» CERAMIC WORKSHOP
KATO LIVADI, TEL.: 2736-0-31124

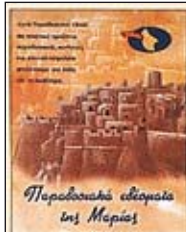
MARIA'S MILL & SWEETS WORKSHOP

Παραδοσιακά εδέσματα της Μαρίας
στον αναπαλαιωμένο μύλο στις Καλοκαιρινές

In a restored 200 year old mill
Maria bakes
her delicious traditional sweets
(loukoumades, rosedes,
xerotigana, spoon sweets).
Visit the restored flour mill
and see how the centuries old
machinery operated.

Στον αναπαλαιωμένο μύλο,
η Μαρία ψήνει
τα υπέροχα παραδοσιακά γλυκά της
(λουκουμάδες, ροζέδες,
ξεροτήγανα, γλυκά του κουταλιού).
Επισκεφθείτε τον παλιό αλευρόμυλο
και ανακαλύψτε
τον παραδοσιακό τρόπο αλέσματος.

για παραγγελίες
KALOKAIRINES, tel. 27360 31188
open 9.30 a.m. - 8.00 p.m. every day
Shop in CHORA, tel. 27360 31678

THE SOUND OF GREECE

by Tina Samios

EVER WORRY THAT YOU WILL NEVER AGAIN have down time uninterrupted by any one of your electronic devices? In this eternally heads down, wired era, Greece comes up trumps with a time-honoured, portable solution designed to de-stress whilst ensuring quality play time with your loved ones.

The rules are simple. Using a mix of luck and strategy, you move your 15 plastic pieces across a wooden board from your home base to the opposite corner. Depending on the type of game, you may evict, capture or block your opponent. You win by removing all of your pieces, and this can last anything from 10 minutes to an hour, depending on the calibre of the player and how Lady Luck decides to behave. Most importantly, the pace is too relentless to allow any interruptions, be they technological or human. Once you roll your dice and contemplate your move, your opponent can scoop up the dice to ready themselves for their turn, making any hesitation on your part quite unacceptable.

PAINTING BY DAPHNE PETROU

First, find a Greek kafenio, preferably one with a shady outdoor area. Alternatively, a quiet beach corner on a spread out towel will do nicely. Procure your drinks, silence that phone, and challenge your partner to best out of three, 5 or 7 of the following games:

- The classic 'Portes'. Similar to Western Backgammon, pieces can be sent back to the start if landed upon.

- 'Fevgha' or 'Mortezi'. Turkish in origin. In this game you form long blockades of single pieces.

- 'Plakoto'. A significantly longer game in which you immobilize your opponent's pieces by landing on them. There are very few differences between 'Portes' and Western Backgammon. In traditional Greek Tavli there is no doubling cube, only 1 set of dice and the winner always starts the next game.

Modern Tavli's earliest ancestor dates from around 3000 BC. This board, made of ebony imported from India with pieces which were fashioned from agate and turquoise, was recently unearthed in the Burnt City of Mesopotamia. Later boards from the same area were decorated with mosaics of shell, bone and lapis lazuli, fixed with black paste, not unlike those you can find in Monastiraki and Plaka.

The Persian version of the game featured two dice; tokens were moved across a cloth divided by depictions of the 12 solar months of the Persian year. The total number of men corresponded to the number of days in the lunar month. Half the tokens were black, symbolising night, while the other half were white, representing the number of nights illuminated by the moon. Today Tavli, called 'Nard' in its country of origin, is a fixture throughout Middle Eastern coffeehouses. It is particularly popular in Turkey where it goes by the

name 'Tavla'.

Egyptian pharaohs also played an ancestor of Tavli. 'Senet' boards have been found in Tutankhamun's tomb and also in tombs at Enkom, Cyprus, then an Egyptian colony. To prevent cheating, Egyptians used a mechanical dice box which was taken as a sign of higher civilization.

Plato mentions the Ancient Greeks playing a form of Tavli while Sophocles attributes its invention to Palamedes, said to have whiled away the time during the long siege of Troy by playing it. Tavli was also referred to by Homer and Herodotus, the latter claiming it was invented by the Lydians. The Greeks called double 6's Aphrodite's high rolls while double 1's were a word akin to a dog. (While rolling a double of any number is usually a blessing, it can also be a curse if in a predicament.)

Pompeii's walls are covered with frescoes depicting the game. The Romans, who played the game with three dice, called their version 'Tabulae' meaning table or board. Emperor Nero and his commanders gambled on it excessively, while some statesmen played it in their chariots to relieve the tedium of long journeys. Caligula was, unsurprisingly, a cheat, whilst Marc Antony was known to have the odd game with Cleopatra.

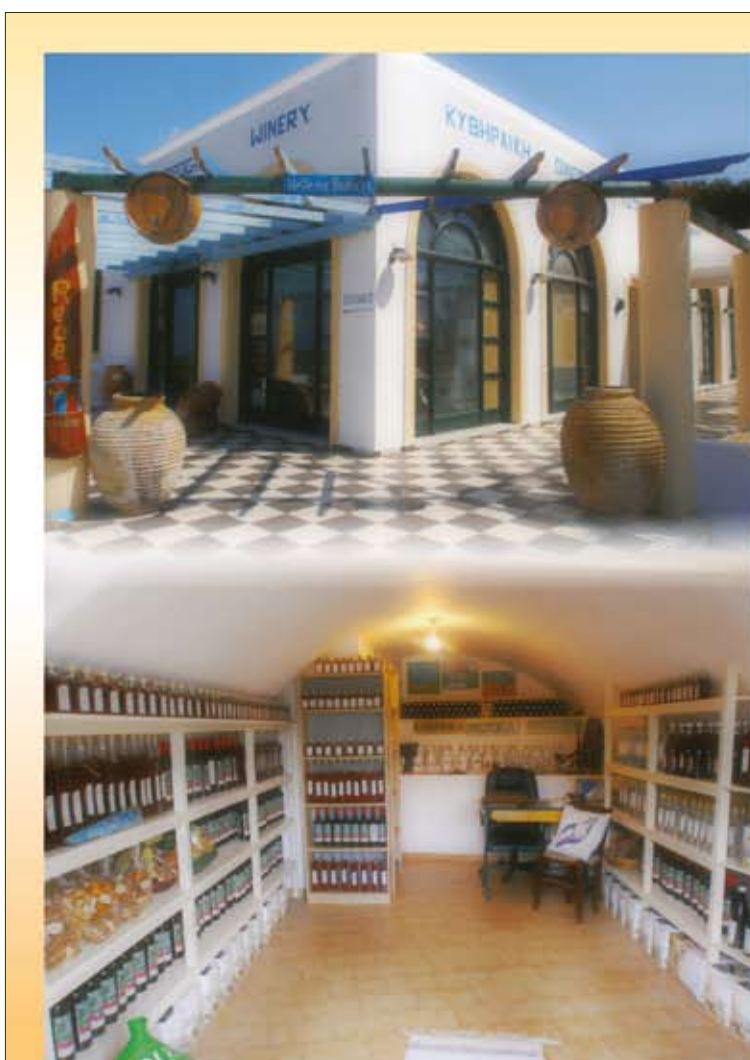
After Christianity was established, the game continued to be played in Roman colonies. One inscription on a board reads: "Our Lord Jesus Christ grants victory to dicers if they write His name when they roll the dice. Amen." In Britain 'Tabulae' became known as 'Tables'. Elizabeth I was one of many disapproving monarchs and religious leaders who, having noted its addictive gambling nature, waged a long and unsuccessful war on the game. Betting on 'Tables' became so popular during the Crusades that the ban was accompanied by a hefty and usually ignored fine. The French were also playing Tric-Trac, yet another version of backgammon, around the same time.

Modern Backgammon appears in the fourteenth century. Some believe its Western name comes, not from the Persian Babakan, but from Middle English: baec+gamen meaning 'back game', because when playing, you constantly strive to head back to your home base or, if unlucky, are forced to go back to the start.

In the roaring 1920's, New York gamblers introduced the doubling cube. Doubling means that wins and losses rise exponentially. This added gambling element saw interest in the game surge, as did its ban which still stood as recently as 1982 in the US state of Oregon.

Prince Alexis Obolensky, known as the father of modern Backgammon, first conceived the idea of an International Backgammon tournament in the 1960's. Since then, annual tournaments have sprung up across the globe.

While you can play Tavli online, nothing beats a game with a good friend and an ice cold drink in the balmy Kytherian outdoors. So what are you waiting for? Turn off that phone, and start your holiday.

Φυρρογή

Το Φυρρογή ιδρύθηκε το 2008 και δραστηριοποιείται στο χώρο της πώλησης και αγοράς ακινήτων. Το 2011 επεκτάθηκε στην πώληση οίνων και παραγωγής του παραδοσιακού λικέρ Φατουράδα. Έτσι μετά από 4 χρόνια, τον Ιανουάριο του 2015 ιδρύεται η **Κυθηραϊκή Οινοποιία - Ποτοποιία** στον κεντρικό δρόμο Ποταμού-Λογοθετιάνικα όπου οινοποιούμε την ποικιλία σταφυλιού Αρικαράς, παράγουμε την παραδοσιακή Φατουράδα, το ελαιόλαδο, τσίπουρο και άλλα που μπορείτε να δοκιμάσετε! Επίσης στο οινοποιείο μας μπορούν οι παραγωγοί των Κυθήρων να οινοποιήσουν τα σταφύλια τους στο σύγχρονο πνευματικό πιεστήριό μας, εξασφαλίζοντας την ποιότητα αλλά και το σύντομο χρόνο οινοποίησης.

Founded in 2008, **Fyrrogi** is actively engaged in the sale and purchase of real estate. In 2011, it expanded its activities into producing quality wines and Fatourada, a traditional liqueur based on tsipouro. Situated on the main road Potamos-Logothetianika, the newly-founded **Kytherian Winery & Distillery** also offers its customers olive oil and a variety of local products. Taste them all!

ΚΥΘΗΡΑΪΚΗ ΟΙΝΟΠΟΙΙΑ - ΠΟΤΟΠΟΙΙΑ
Κεντρικός δρόμος Ποταμού-Λογοθετιάνικα,
τηλ: 6972 170 172
Κατάστημα: Χώρα, τηλ: 6972 118 656

KYTHERIAN WINERY & DISTILLERY
Main road Potamos - Logothetianika
tel: +30 6972 170 172
Shop: Chora, tel: +30 6972 118 656

WOMEN IN WAR

by Deborah Parsons

WOMEN IN WAR is a contemporary opera that tells the tale of three very different women, Clarice an Australian nurse in her 20's, Yeliz a Turkish mother in her 30's and Polyxeni a war widow in her 40's. Set during the Gallipoli campaign/battle of Hanakkale in 1915, the drama takes place on the Gallipoli Peninsula and the Greek island of Lemnos. The actions of all three women are driven by love. Love underpins every choice they make, everything they do.

A work that blends musical styles, rhythms, cultural nuances and emotional expressions, it delves into the contrasting mindsets of the three women protagonists. Using a cinematic approach, the narrative unfolds in 21 scenes, deviating significantly from the traditional opera form. Women in War touches on some powerful emotional themes - prejudice, revenge, hate, loss, grief, love, sacrifice, forgiveness - as it charts the journey of these three women as they discover their common humanity.

The Gallipoli campaign is a potent moment in history for both Turkey and Australia. It is here that Australia first threw off the shackles of Em-

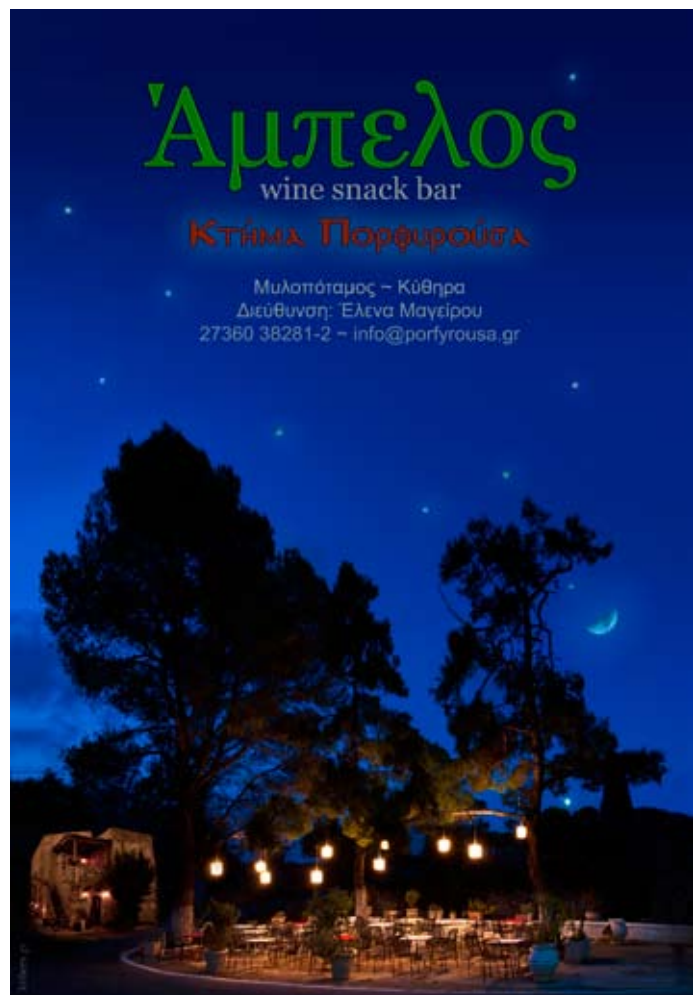
pire, here that Kemal Ataturk became a legend. But while the opera was inspired by the centenary of the Gallipoli campaign, the story itself is timeless. I could just have easily have set the same story in Syria, Nigeria, Palestine. Women in War reflects the suffering of the forgotten victims of war, those who are left behind. For women to survive they need to challenge their traditional role. They must run the businesses and work the land. They must raise and protect their children alone while enduring their own pain and loss with fortitude.

I wrote much of the libretto last summer here on Kythera. Tasos Ioannides, the composer, was here too as he is most summers. He wrote much of the music sitting on his balcony at Kapsali, gazing out at Hitra (more often than not with a glass of tsipouro close at hand). So while the story itself doesn't have a particularly Kytherian connection, it has Kythera buried deep inside its DNA.

Women in War is a not-for-profit collaboration of artists, cultural actors and educational organizations in Australia, Turkey, Greece and Cyprus.

Ifaistia Amphitheatre, Lemnos, July 17 and 18, 2015.

Check out the website for performance dates at Hanakkale, Turkey and in Melbourne, Australia
<http://www.lemnos-gallipoli.com/>

CULTURE IS BIGGER THAN POLITICS

by Anna Cominos

AT A TIME when mass culture is in flux, the issue of reclaiming cultural identity can appear to be a middle-class pursuit. However the return of the Parthenon Marbles to Greece is about much more; it is about Human Rights, as internationally renowned Queens Counsel and Human Rights advocate, Geoffrey Robertson and his legal team understand. Among the cultural activists, politicians, academics and lay-people standing on the sidelines of this epic stoush between the flag-waving old-world and the cyber-fast post-empirical new world is Australian Aboriginal Activist Dr Gary Foley. Foley's historic talk 'Reclaiming Culture' dispels the paranoid stance of the old Guard, and instead allows the consideration of a new world where the diversity of cultural identity can flourish.

What are the Parthenon Marbles? The Parthenon Marbles are a collection of Classical Greek Marble statues (made mostly by Greek sculptor Phidias and his assistants), inscriptions and outstanding architectural pieces that were originally part of the Temple of the Parthenon and other buildings on the Acropolis of Athens. The Parthenon Marbles are also the frieze that honours the victory of the Battle of Marathon.

When the Parthenon was built between 447BC and 432BC, three sets of sculptures, the metopes, the frieze and the pediments, were created to adorn it. Of these, the metopes and the frieze were part of the structure of the Parthenon itself. They were not carved first and then put in place, high up on the Parthenon, rather they were carved on the sides of the Parthenon itself after it had been constructed.

The metopes were individual sculptures in high relief. There were 92 in all, 32 on each side and 14 at each end. Each metope was

separated from its neighbours by a simple architectural decoration called a triglyph. The metopes were placed around the building above the outside row of columns and showed various mythical battles. The north side showed scenes from the Trojan war; the south side showed a battle between the Greeks and the Centaurs (part man, part horse); the east side showed the Olympian gods fighting giants and the west side showed a battle between Greeks and Amazons. The frieze, 160 metres long, was placed above the inner row of columns, so it was not so prominently displayed. It is one long, continuous sculpture in low relief, showing the procession to the temple at the Panathenaic festival.

Where are they today? The Parthenon Marbles are mainly displayed in the Entrance Halls of the British Museum as well as other European Museums.

Why are they also called the Elgin Marbles? In 1801 the British ambassador at Constantinople, Lord Elgin, obtained a permit from the Sultan to make casts and drawings of the antiquities on the Acropolis, to demolish recent buildings if this was necessary to view the antiquities, and to remove sculptures from them. He took this as permission to collect all the sculptures he could find. Since then the removal of the Parthenon Marbles, when Greece was an occupied country, has been a contentious issue. It is worth noting that once Greece became an independent modern nation, one of its first International efforts was to request the return of the Parthenon Marbles.

Can the Parthenon Marbles leave the British Museum? In 2014, in a bizarre twist, the British Museum loaned several of the Parthenon Marble Friezes to the Hermitage Museum in St Petersburg in Russia, and this at a time when Britain has political sanctions on Russia. The British Government argued that 'Culture is bigger than Politics'. So the Marbles could be copied as reliefs and continued to be exhibited (more people visit the Marbles than do Greece) and the originals could be returned to the newly opened Acropolis Museum in Athens.

Where does the case for the Parthenon Marbles stand in 2015? There has been strong lobbying from both sides over the past 20 years, but the debate has sharply altered since the opening of the world-class Acropolis Museum in Athens where the remaining marbles are now being displayed in the sublime light that animates the Pendelic Marble they were created from. The British Museum's case to retain the Parthenon Marbles is rapidly running out of puff. A long list of English and International celebrities such as Stephen Fry, George Clooney and writer Kathy Lette have directly lobbied for the return of the Parthenon Marbles to Athens. International Human Rights legal eagle Geoffrey Robertson and his team which includes Amal Alamuddin Clooney are now representing Greece ... so watch this space!

"It is one piece of art and it shouldn't really be broken up, it should make its way back to Greece", George Clooney.

Corte O. SUITES

CHORA KYTHIRA
 801 00 HELLAS
 tel.: + 30 27360 39139
 tel.-fax:
 +30 27360 39130
 e-mail: info@corteo.gr
www.corteo.gr

KATHLEEN JAY: ANOTHER EXHIBITION

KATHLEEN JAY WAS BORN IN AMSTERDAM. She worked as a primary school teacher in Holland until 2008 when she moved to Kythera. She loves nature and took up painting as a way of recording what she saw over the years on her travels through Greece. Her work, primarily landscape, has been exhibited widely. After Kathleen discovered Kythera in the early nineties, she stopped travelling. She is now a permanent resident and lives on the island year round.

Why Kythera? There are two things that make Kythera particularly appealing. The rugged landscape with its sometimes misty covered mountains lets you feel at one with nature. It's sometimes so quiet out there you can hear the birds in flight. And then there are the picturesque villages with their friendly inhabitants, olive groves, vineyards, kitchen gardens and chickens. It's all just begging to be painted. 20 years on and I'm still discovering places I've never seen before!

What did you paint in Holland? Back in Holland I lived in the middle of the flat polder-landscape, 4 meters below sea-level. It was a landscape of endless horizons, heavy clouds and farmhouses with cows. Each region of Holland has its own specific landscapes. The flat north-west, the middle with its wide rivers, the hilly south-east. While I took part in workshops in various parts of the country, I also painted flowers and gardens, Dutch cows and people.

Why do you like painting in watercolour? Watercolour is a fast technique. Water is a moving material. You have to be quick and you have to use the right amount of colour because you can't do it again. You can't put another base on top. The colours have to be clear. It's exciting to do. Sunlight and clouds can change and move so rapidly, you need an equally fast moving technique to capture the impression. It never ceases to amaze me the way the water and colour-pigments mix to my ideal blend. Watercolours do actually behave like clouds.

Do you work outside? I make my sketches on the spot, in the open air. I study the landscape, make notes about colours and tones, then I go home and make my set-up. Sometimes I have to return to check specific details. I'm pretty free with it. It's very hard working on a watercolour in the sunlight. You can't wear sunglasses and your eyes get blinded by the light and the white paper. Plus the water dries too fast in sunlight and wind.

You have been having exhibitions on Kythera for many years now.

How does it feel to do it? Last year I had my 10th anniversary, so 2015 will be my number 11! Once or twice a year I choose a location and create a mix of works which I then proudly present. Many people return each year to see my latest collection. While my greatest wish is of course to sell a few pieces, I love meeting people who just want to come and enjoy looking at my work. For me the greatest compliment is when people recognize my love for the island in my work.

What's it like living here permanently? Living here is different. Compared to life in Holland, everything is very *siga siga*. You need to be patient, to get used to it. For me the most important thing is to be involved in Greek life. I try to join in the local activities - I dance, do gymnastics, sing in a choir. Making friends makes your life complete. There is a lot happening on this small island. It has a rich culture which is maintained with pride. Some villages have their own dances like the Potamitiko and the Karavitiko. I have tried to dance and paint them as well. **Kathleen Jay, Watercolours Exhibition, POTAMOS CULTURAL CENTER, 11 - 24 JULY, 2015**

MANEAS GENERAL STORE

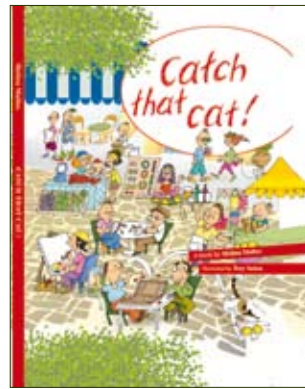
MANEAS GENERAL STORE is an essential part of the fabric that makes up this island. This place is an institution and still boasts the original wooden floor and ceiling. Take a look inside and you'll see what we mean. The windows are adorned with a collection of tools, cane baskets, home wares and antiques. Not much has changed since Polychroni Gerakitis (Maneas) first opened the store in 1945, except that perhaps it looks a little tidier since granddaughter and third generation Aliki took over the family enterprise. She is the daughter of Foti and the niece of Panayioti. The store stocks everything from underwear to hardware, from fishing gear to bed linen, tablecloths and kitchen pans to haberdashery. Just ask. Whatever it is you're looking for, Aliki will be sure to have it. It may well be tucked away somewhere way up on the very top shelf, but it will be there.

Maneas General Store is just down the road

from the square in Potamos. Whatever you do, don't miss it!

Maneas Store, Potamos, tel.: 2736-0-33308

CATCH THAT CAT!

CATCH THAT CAT! written by Melina Malos is about Aphrodite, a curious cat with a sense of adventure who runs away from Yiayia's house on Kythera to explore the island's markets, festivals and beaches. No one can catch her... except Yiayia. Suitable for children 3-6 years. Catch that Cat! showcases the island's beautiful landscape and cultural offerings. Visit the author's website: www.melinamallos.com

MY HOME

MY HOME is now stocking the complete range of *Hills Hoist* branded products including freestanding clothes lines, rotary clothes lines, extend-a-lines and portables. You name it, My Home has got it. They also carry a selection of *Weber's* internationally renowned range of barbecues. Choose from either coal fuelled or gas fired. They're both brilliant. The coal fuelled bbq's come with a lid with a built-in temperature gauge. They are all portable and are designed to be taken anywhere. Weber barbecues have an even heat. They all cook beautifully and keep the meat moist. You can use them to cook indirectly, directly or do a bit of both. Those "in the know" swear by them. They come with a range of accessories including a pizza stone, a chicken griller and a rotisserie attachment. And they're all easy to clean.

MY HOME, Karvounades, tel. 2736-0-38120

SIM...VENI

THE MINI-MARKET in the heart of Mylopotamos where you will find home grown vegetables and eggs; locally produced jams, spoon sweets and herbs; a select range of grocery essentials, including fresh milk and bread delivered daily; locally produced wines and olive oils; ice-creams over the summer season; And the capper? You will be served by the fabulous, the one and only Veni. **Much more than just a mini-market. Think global - Shop local! Mylopotamos, tel. 2736-0-34378.**

PHOTOGRAPHIC ENCOUNTERS 2015

THE KYTHERA PHOTOGRAPHIC ENCOUNTERS, which celebrate their fifteenth birthday this year, will take place from Wednesday, September 30th to Sunday, October 4th. The Conference on the History of Greek Photography will be held on October 2nd and 3rd, accompanied by the usual program of exhibitions across the island. One of the exhibitions will be the established group Young Greek Photographers Exhibition, open to any photographer under the age of 35 resident in Greece. The full Encounters program will be posted on the website <https://www.facebook.com/KytheraPhotoEncounters>. Further information: mail@kytheraphoto.com

GOLD CASTLE

ONE OF THE MOST scenic locations in Chora is the kamara (archway) immediately below the town square. As you enter the doors of the aptly named Gold Castle, you will be blown away by the display of gold, silver, exquisite Byzantine icons, handmade worry beads and good luck charms.

Leonardo, Gold Castle's owner, labours over the winter months, creating icons made from century old olive trees and precious metals to sell to Kythera's summertime visitors. Ask and he will show you unique handmade Panayia Myrtidiotissa icons made from all natural materials. Leonardo is happy to accept commissions. Born in Melbourne, Australia, Leonardo is a talented artisan. A trained jeweller, he has the gift of creating jewellery for every taste and every pocket. Leonardo guarantees the highest quality craftsmanship at the most reasonable prices.

Gold Castle, Chora, tel.: 2736-0-31954

CERAMICS AT KATO LIVADI

THE ROUSSOS FAMILY have been producing ceramics at Kato Livadi for over twenty years. They maintain a Kytherian tradition that has been passed down through four generations of pottery making by this family. You will find Panayiotis working on the potter's wheel, daily turning out traditional Kytherian designs as well as introducing new ones. Mother Grigoria attends to the glazing and firing in the kiln, whilst Maria delicately hand paints all the pottery pieces produced in the workshop.

The Roussos workshop can be found in Kato Livadi on the main road between Livadi and Kalamos. Everyone is welcome to call in and watch the family at work and choose from the vast range of products on display. **Open every day. Tel.: 2736-0-31124**

The Roussos gallery is conveniently located in Chora, just a short stroll down from the town square. Here, visitors can also select from exquisitely designed ceramics produced in the workshop. **Tel.: 2736-0-31402.**

DESIGN YOUR OWN SANDALS!

Create your own unique footwear masterpiece! Work with Yiouli Metaxiniadou who uses stones, beads, Swarovski crystals, lace, ribbons and other decorations to make each pair of sandals an original work of footwear art. Come on in, have a browse. You won't be disappointed. **Uno Shoes, Chora, Tel.: 27360-37108, Livadi, Kythera, Tel.: 27360-38379**

THEY CAME BACK TO STAY

by Anna Cominos

IF YOU'RE LOOKING FOR somewhere special to stay on Kythera with state-of-the-art technology, a private beach, an old world family environment and run by a family who speaks fluent English, then Pelagia Aphrodite Hotel in Agia Pelagia is perfect. Within walking distance of the strip of beachside cafes and restaurants, Pelagia Aphrodite owned and run by the Chlambeas family, is surrounded by six beaches and the thriving village of Agia Pelagia. The hotel has just completed the incorporation of a new wing. Australian born Tereza (Theochari) Chlambea talks with Kythera Summer Edition's Anna Cominos explaining what it is like to be living and working on Kythera.

How does a family business and a sea change actually work?

"It was the week before Christmas in 1994 and dad (Theodori) was already in Kythera working on transforming what was our 'almost' holiday home into a small family hotel. Dad called mum (Eleni) in Australia and asked her 'How can we run a business from the other side of the world?' One way flights were immediately booked and on Christmas Eve 1994 Eleni and the three children – Yianni 13, Tanya 11 and me 9 – left Sydney to arrive in Kythera on Christmas Day". Tereza goes on to describe how "at first it was all meli-gala (milk and honey) as they say. We were young and it felt just like any other holiday, like when we used to visit Kythera prior to 'our move' and would spend time with our grandparents. Kythera was a safe ideal environment to spend one's childhood...but when school began it really sank in. That's when the struggles began".

What sort of struggles?

We were used to a totally different education system. That was a big change. There is no comparison between the Australian and the Greek schooling system. Everything here was compulsory and there were no extra-curricular activities, no sports, no dancing...just school. And that didn't change until year 12! As do many people from the diaspora, we often felt like outsiders - a common phenomenon in small communities. Quite often the inception of new ideas and the desire to progress were put to the test.

Nevertheless we overcame the adversities and have managed to run a successful seasonal family business. Mum and dad were both born and raised on the island up to the age of 16 and with their return to the homeland we were given the opportunity to experience 'the Kytherian way of life' at first hand. We took part in a huge array of agricultural tasks - olive picking (not as romantic as it sounds), producing our own extra virgin olive oil, pruning and taking care of the vineyards to make our own wine, keeping beehives (a rather time consuming chore that requires great patience to succeed in collecting a quality thyme honey). We learnt to eat 'horta' (wild greens) and 'voutirotsikouda' (a burnt-butter spread), a delicacy which our grandmother made for us, and we grew to deeply appreciate home grown organic produce. Happy to be back in his birthplace, dad enthusiastically transformed a property he had bought into a small orchard with fruit trees (apricots, nectarines, figs, pears), a vegetable patch, chickens for our own free range eggs, rabbits and so on. As dad says, it pays to be self sufficient because the tourist season is short and doesn't always produce an adequate income.

So what's it like living and working on Kythera?

Living on Kythera has not always been a piece of cake. We left behind a circle of friends and family to come to a very small community and virtually start from scratch. The best part though of starting off as amateurs in the hospitality trade here in Tsirigo has meant that over the years it has allowed us to meet many

From left: Yiannis holding Panayioti, Aggeliki, Tereza, Tanya. Grandfather Theodori holding Maximo, grandmother Eleni and young Theodori in front.

different people and make loyal clients and friends who we today consider as family. Immersed in the local culture, one of our favorite traditions is Easter. Greek Orthodox Easter is always a special time in rural parts of Greece and Kythera is no exception. Holy week has it all, taking in the solemn Epitafio and culminating in Easter Sunday with the 'souvla' (lamb on the spit). It's the beginning of the tourist season, spring is in the air and nature is in blossom, holiday homes are being prepared and refreshed.

Building the new wing of the Pelagia Aphrodite during the current economic climate has been hard work. The family have all pulled together, each one of them taking on a particular role. This, alongside with the parents' previous construction experience has helped them achieve the best possible eco-friendly result. That fresh and airy feel a beach-side hotel has about it. As the hotel is a 365 day a year operation, each of the siblings took their turn in leaving for studies, returning each summer to lend a hand in the running of the business.

Once the girls had completed their studies in Tourism Administration and returned to the island - Tanya in 2007 and Tereza later in 2011 - they gradually began to take over the whole operation. They now run the business together, with their parents as primary helpers. Yianni also returned. He married Aggeliki in 2007 and they now have 3 children – Theo-

dori, Panayioti and Maximo. Yianni has since been working for the Mitropoli Kythiron. The three siblings help one another with all the chores always relying and depending on each other. Being on the waterfront, with its often harsh weather conditions, means that the buildings and their surrounds are constantly in need of maintenance throughout the year. There is always something that needs attention. Having worked in the tourist industry now for 20 years, the family is well aware that things haven't always progressed quite as expected. A longer season would certainly benefit businesses on the island but for that to happen it would mean the issuance of pre-planned and reliable transport schedules. Direct flights, faster and more frequent ferries.

The Pelagia Aphrodite's guests enjoy an extraordinary view together with the luxury of their own private beach. The spectacular sunrises are a site to behold and the evenings are peaceful with an endless serenity. The breathtaking gorge of Kakia Lagada is a pleasant stroll away.

Having travelled back to Australia several times, what motivates the Chlambeas siblings to stay on Kythera?

"Our family". The three siblings appreciate the hard work and sacrifices their parents made to create a noteworthy enterprise for their children. "While life here is very different from Australia, and there is nothing worse than knowing two homes, at the end of the day home is where your family is".

Now with the new generation running the business, contemplating what the future holds, the siblings are committed to a life of offering true hospitality to their guests. A life that allows them

to meet interesting and extraordinary people from all over the world. During the coming years, always maintaining their present high standard, they would like to see the business develop even further. As for the next generation? The siblings are all agreed they should be allowed to choose whatever it is they would like to do, and not feel obliged to continue the family business. They feel it was different for them - they helped build the business; they got attached to it from a very early age.

Regardless of the difficult times Greece has been going through and in spite of some initial reservations, the family decided to push on with their expansion plans. The hotel as it was, was not big enough to support two families. So as the country was entering a period of financial crisis and political instability, Theodori Chlambeas, who had already spent a significant amount on a building permit, decided that he and Eleni had worked too hard to give up. So for their children's sake they made a mutual decision to go ahead with the project. After four years of construction and preparation, they are proud to introduce the new wing at Pelagia Aphrodite Hotel to their loyal clients and new guests.

Supplied daily with fresh fish from local fishermen
superb kakavia (fish soup) & pasta with lobster
coffee, delicious crepes, sweets & ice-cream
Avlemonas, tel. 2736.033722

WE STOCK

- all the latest mobile phones, digital cameras and accessories
- wide range of laptops and tablets
- mobile phone and camera batteries
- cordless phones

WE OFFER

- the best mobile phone coverage on the island
- phone repair services
- digital photo printing
- electronic bill payment

LIVADI, Kythera, tel: 2736-0-37021
We speak English

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΣΤΑ ΔΟΚΑΝΑ
THE HOUSE IN DOKANA

Επιλωμένες κατοικίες
στην ενδοχώρα των Κυθήρων

Furnished apartments
on Kythera's inland

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΣΤΟ ΚΕΡΑΜΩΤΟ
THE HOUSE IN KERAMOTO

Μαρίαννα Χαλκιά-Λούνα (+30) 210 9840326, 693 2294169
e-mail: mahalkia@otenet.gr, www.housesinkythira.com Houses in Kythira

KYTHERIAN ASSOCIATION of AUSTRALIA

Connecting Kytherians and Philokytherians in Australia since 1922

Australia's connection to Kythera

Come and join us, by participating in one of our many activity groups.

Membership is available to both Kytherians (Full Membership) and Non-Kytherians (Associate Membership).

Go to our Website www.kytherianassociation.com.au and download the Membership Application Form now and be part of our "Family of Members". Many activities for both young and old. Learn about Yiayia's Recipes, how to make Wine, Play Prefa or Tavli, enjoy a Country Recreation outing, research your Ancestry or just enjoy the wonderful family Functions. Come and join our "Family of Friends". We also have for sale a wide range of books, 50 Kytherian books in English and 24 Books in Greek.

- JOIN NOW -

Annual Débutante Ball

Ladies' Auxiliary

Kytherian Young Mothers

Library, Book Club & Book Sales

Greek Dancing Classes

Kytherian Kitchen

K4WD and Recreation Club

Kytherian Soccer

Prefa and Tavli Club

Three
Generations
of Players

Kytherian Genealogy

Kytherian Association Wine Club

Monthly Newsletter

The Kytherian Association of Australia
Working for its Members now and into the future

Email: admin@kytherianassociation.com.au

Kythera House
Suite 1, 24 King Street
Rockdale NSW Australia 2216
Phone: (02) 9599 6998

A SLOW AND LETHAL PINE DISEASE

by Jean Bingen

WHEN TRAVELLING over Kythera one sees numerous pines with a cotton like "growth" on trunk and branches. Check out http://www.parnitha-np.gr/pine_diseases.htm where you will find a comprehensive article from the Parnitha forestry management describing how the insect *Marchalina hellenica* is responsible for the death of numerous pines. Quoting from the parts of this information most relevant for the situation on Kythera:

Infected pine tree next to the church Agios Kosmas in Fatsadika

The insect *Marchalina hellenica* is a pine parasite that produces a sweet excretion, that is collected by the bees and converted into honey, known as pine-honey. The presence of this insect has been verified only in countries around the Mediterranean and particularly in Greece. It parasites various types of pines. The disease caused by this particular insect is called *vamvakiasi*, from the Greek noun "vamvaki"=cotton, as its excretions look like small pieces of cotton on the trees. The Ministry of Agriculture funded the beekeeping associations in Greece to deliberately infest the pines with this parasite, in order to increase honey production. This plan resulted in the dramatic increase of *Marchalina hellenica* populations. At the same time severe decline and significant tree mortality were observed in infested pine forests. Formally there is no specific damage known to the trees by it, however it seems that the insect lives by sucking the sap of the trees, contributing to their decay, when they are possibly infected by pathogenic fungi or other microbes.

Marchalina hellenica (Homoptera: Margarodidae) is a scale insect that lives in the eastern Mediterranean region, mainly in Greece and Turkey. It can be found in the cracks and under the scales of the bark, hidden under the white cotton-like wax it secretes. All over Greece the large scale artificial infestation of pine trees with *Marchalina hellenica* by beekeepers between 1996 and 2000 has resulted in the loss of the ecological balance between the insect and its predators; as a result trees in the pine forest are overburdened by the insect and dying.

Fortunately this insect has a low mobility; tragically however on Kythera they are already widely spread. The small forest at the campsite in Kapsali (planted 1962), the many pines around the winery near Kalokerines, the large trees along the road from Ano Livadi to Fatsadika, the remaining two pines next to the church in Fatsadika, the pine forest from Potamos towards Agia Pelagia (planted 1962) and at some other places are totally infested and are dying. Several pine trees near the primary school in Potamos have died already. The pines along the Ano Livadi village road had already been cut before the road was reconstructed. There are many more places on the island where trees are already infested.

Greece is still arguing that there are other possible threats that might be causing pine mortality, such as drought, soil and air pollution, pathogenic fungi or other microbes, urban development or that the trees were planted too close together in the first place. So long as they continue arguing why the pines are dying, nothing will be done on Kythera. At infested areas, along roads and near monumental churches and other buildings, there has been no replanting of any other type of tree, nor has it been foreseen or even considered.

KYTHERIAN AGED CARE

by Kathy Kepreotis

"To care for those who once cared for us is one of the highest honours", Tia Walker

HER BEAUTIFUL green eyes looked at me for the last time. She closed them and fell into a deep sleep that she would not awaken from. These were my mother's final hours. They were spent in her home, in her bed as had been her wish and we were blessed in being able to fulfil that request. She did not die alone, nor did she spend her final days in a hospital or nursing home. My mother had become bedridden, so we hired a 24 hour carer and I also moved in. That way, we were able to look after her as best we could. My mother was certainly worthy of this care as I am sure most elderly people are. This however came at a cost, one that many people cannot afford. Not everyone is fortunate in their personal circumstances. Some people are blessed with extended and loving families who will look after them. Others are not so lucky. Either they have no family, or the finances required, or anyone who is prepared to take responsibility for their well being. Family members are sometimes unable to make such a commitment; some simply refuse to.

Consequently, the plight of many people at the end of their lives is often tragic and lonely. It is an underlining

fear shared by most elderly people - how will their lives end? Will there still be quality of life or will they be sent to a bleak nursing home where independence and dignity is often decimated and one's spirit broken?

Such was the concern that my mother harboured after my father passed away. She did not want to be a burden and refused to live with her children, but chose instead to remain in her own home. We were able to employ carers who

took it in turn to come every morning to wash and dress and prepare her breakfast. All other tasks were addressed by her immediate family. Sadly, her health deteriorated over the past year. Six months ago she was admitted to hospital after suffering a severe heart attack. She recovered and, after a stint in a rehabilitation hospital, was able to return home. It would take a second heart attack to send her back to hospital; and so began the final months of her life.

Many members of the Kytherian Association have similar stories to tell. The final days of their elderly loved ones are difficult and they often require assistance from people or organisations that specialise in aged care. Unfortunately, depending on one's finances and where they live, finding such care is not always easy.

The Kytherian Association of Australia has always focused on the needs of its members. It is now addressing those needs faced by the older members in their twilight years. It has created an Aged Care Trust which it views as a natural extension of its activities for its members. Whilst the Association's primary aim is to ensure that Kytherian and Greek heritage is preserved and sustained for the benefit of future generations, it also recognises that with an ageing population, it is time an investment was made in aged-care related facilities. The board of the Kytherian Association of Australia believes that the Aged Care Trust is an important long-term initiative. This Trust has been created to raise funds for the establishment of a suitable aged care centre or other aged care support systems in the state of New South Wales.

Hopefully, in years to come, the Association will be able to generate more funding for this Trust through its functions, as well as receiving donations from birthdays in lieu of gifts, and funerals in lieu of flowers. It is viewed as a very worthy cause, one that will affect all our lives sooner or later. It will be able to help families that need support, whether through lengthy respite care or daily assistance, thus ensuring that our loved ones are treated with some semblance of respect and dignity at the end of their lives.

I hope that if and when my time comes, my family will be able to turn to Kytherian Aged Care for the assistance they may need. This can truly be our legacy for the future.

**GO HANDMADE
& NEVER STOP
DREAMING!**

NOW ALSO BAGS & ACCESSORIES

UNO
SHOES
SLIPPERS
& HANDMADE
SANDALS

Visit our new shop in Chora, t. 2736.037108 - Livadi shop, t. 2736.038379

**FATSEAS, MAVROMMATIS
+ ASSOCIATES**

CONSULTING ENGINEERS

- ARCHITECTURAL DESIGN
- PRESALE CONSULTATION
- BUILDING PERMITS & APPROVALS
- PROJECT MANAGEMENT
- CONSTRUCTION SERVICES

LIVADI, 80100 KYTHERA, TEL. +30 2736-0-31918
30-34 VALTINON STR., 11474 ATHENS, TEL. +30 210.64.66.981
MOBILE +30 6944696688
+30 6937009666

web: fatseasmavrommatis.gr

email: fatseas@otenet.gr

WCC TEAM-KYTHERA: ROADS AND HARBOURS

by Jean Bingen

WCC Team-Kythera, 1960 - 1971

In 1958, at the request of Bishop Meletios, the World Council of Churches sent a team to help improve living conditions on Kythera. In April 1960 George and Anna Koksma arrived on Kythera and together with the Bishop they set up an extensive 10 point activity program to develop the island.

NUMBER 3 ON THEIR PROGRAM LIST was "Roads and Harbours". (The need for an airport was listed later). This project was adopted by the Technical High School Arnhem, in the Netherlands. Each year from 1962 to 1967 they sent two to four technical students to the island for six months at a time.

Improving the island's communication with the mainland

Harbours: Kapsali, Agia Pelagia, Platia Ammos, Diakofti. There was no mooring facility for the weekly steamer from Piraeus, nor was there one anywhere along the Peloponnese en route from Piraeus to Kythera! Depending on the weather, you and your luggage could disembark in small motor or row boats in either Kapsali or Agia Pelagia.

Kapsali. In May 1960 George was asked to design a protection dam so small fishing boats could shelter from stormy weather at Kapsali's Piso Gialo. A survey and preliminary drawing was made with the help of the first four technical students in January 1962. The proposed concrete dam however was more practically executed with large stone boulders. In later years the dam was concreted and an access road provided. Many fishing boats now find good and safe shelter.

1962. Kapsali harbour construction landing stage. photo by Jean Bingen

In April 1962 Manoli and Vironas Daponte suggested extending the existing fisherman's 'molo' at Kapsali. The Team immediately surveyed the area and gave Manoli a plan which he took to Athens. With a few alterations, this design was accepted, construction started in early May and the work blessed by the Bishop on 31 May, 1962. The Kapsali jetty was later extended and in 1968 a harbour house, designed by the Team, was built near the end of the jetty.

Diakofti. Quoting from George's diary after a visit to Diakofti on 6 December 1960: "I wanted to see Makrikythera, the little island where Aphrodite is said to have been born. Must have been in summertime because at other times this small rock is uninhabitable due to weather conditions. The Bishop had blessed the rock and given it the name of St. Paul's Rock, to avoid a revival of the Aphrodite cult. On arrival a large detonation sounded! Work was started for The Society of Greek Authors who wanted to build an international science and arts center on this small island!"

The consensus was Diakofti was the only true safe harbour that could be built.

coffee specialists, crepes, sandwiches, waffles, delicious home made desserts, drinks and cocktails, excellent service & Wi-Fi

Mylopotamos – Kythera – t. 2736-0-33008

1966. Livadi, handmixing of concrete. Photo by Jean Bingen

The owner of the Purfina petrol station in Fatsadika, anticipating this idea, decided to station an oil tanker in this sheltered bay and asked the Team to survey the water depths for him.

In 1963 the Team drew up a concept for a bridge to Makrikythera with a mid span high enough to allow small fishing boats to leave and enter from the south side. These plans sat idle for many years. The oil tanker however unfortunately did arrive. A few years later it capsized, spoiling the sandy beaches and rocky shores with heavy oil. No real cleaning was done. The oily sand was simply excavated and used as road material.

Agia Pelagia. Now that Kapsali had a mooring facility for the ferry from Piraeus, Potamos decided they too wanted one at Agia Pelagia. In 1966 after learning that rocks on the sandy bottom in front of the existing jetty meant there was insufficient depth, Yannis Koronaios, son of Mr. Koronaios ('Poulakis') who had largely financed the existing jetty, donned his scuba diving equipment and dynamited them. The ship's captain however was still not satisfied. The jetty had to be extended! Large concrete blocks were prefabricated. They stood for several years on Firi Ammos beach before they were finally hoisted into place.

Platia Ammos. Then Karavas decided Platia Ammos could be the shortest connection for a proposed ferry from Neapolis. Initial work for a landing stage was made by locals in 1965. A few years later large concrete blocks were prefabricated. Like those at Pelagia, these too stood idle for over 20 years before they were finally hoisted into place.

Diakofti at last became Kythera's main harbour. Finally everyone conceded that Diakofti was indeed the only truly safe harbour. In 1989 work on the bridge from Diakofti to Makrikythera was commenced and some years later the harbour was finally built.

Airfield. While George first raised the possibility of an airstrip near Friliganika in 1960, it took many years for

anything to happen. In a letter to the WCC in April 1965, George mentions the following under activity 3: "Together with Mr. Vironas Daponte we promote plans for an airstrip. This month a permit was granted".

The Team felt Amoutsas, an area within the village of Friliganika, was the most logical location (though several other villages thought they might also have a chance!). With the participation of Mr. Vironas Daponte, the driving force behind the plan for an airstrip, instruments were placed in a stone 'camara'

for an extended period and were read twice daily, each morning and afternoon. These instruments gathered data such as average wind speed and direction and this data was then passed on to the appropriate aviation authorities.

In February 1966 George wrote: "First steps and actions for an airstrip can be taken". In March an area at Amoutsas with a length of 1800 m was surveyed and mapped for a runway of 875x40 m. Years passed until finally in September 1971, at the invitation of Mr. Jimmy Sofios (son of Manolis Sofios the photographer), Alexandros Onassis, a key figure in Greek aviation and son of Aristotle Onassis, visited the island and declared Amoutsas the spot where the airstrip had to be built! With financial help from local and Athenian based Kytherians, local contractors immediately set to work. Just before Christmas 1971 a small airplane, a Skyvan, landed for the first time on the still unpaved airstrip and from 26 December a regular schedule was begun. The runway was asphalted in 1973.

Roads. In July 1960 George was asked to help plan a road from the church of Agia Kyriaki near Alexandrades to Paleopolis. When he arrived at the church to find 20 people waiting for him and learnt that the government bulldozer was booked for the next week, he realized how quickly he needed to survey the still unplanned route. He soon realized it was pointless asking what technical requirements might be needed on slopes or direction, and so focused on surveying where they could place piles of stones the bulldozer driver could follow later on. In this way they managed to stake out about 3500 m, about half the required distance to Paleopolis.

During the Team's time on the island hundreds of kilometers of connecting roads and tracks were staked out and bulldozed, either by the Government or the Team's bulldozer. While some property owners did not appreciate having their property split, the result was that many formerly isolated beaches, fisherman's coves, vineyards and olive groves could be more easily reached.

The introduction of concrete paved roads. For many years the island's only asphalted roads were those from Kapsali to Chora, Karvounades, Aroniadika and Potamos and from Karvounades to Mylopotamos. In 1965 a torrential autumnal rain deemed the road on the way down to the spring and the old washing tubs in Mitata impassable, making it impossible to get to Viaradika. George's plea for help for the people of Mitata in a special report that November was taken up by Miss Maria de Groot from Zeist in the Netherlands. After inspecting the road she proposed a fund-raiser to aid the reconstruction of the road. By August 1966 she had raised 100,000 drachmas, enough money for 1000 metres of new road! In March 1966 at the request of the people of Livadi who had raised money to improve the road from Ano to Kato Livadi, the Team used concrete instead of asphalt for the first time. Concrete did not need expensive machinery and could be made by the villagers themselves! Later that year in Mitata they repaired the road there too with concrete.

A TALE OF TWO TREASURE SHIPS

by John Fardoulis

KYTHERA AND ANTIKYTHERA are two islands situated at the crossroads of the Mediterranean. This has meant they have both been shipping hazards (and ports at times) for thousands of years. Even in modern times, ships run aground at least every decade. With its bow elevated towards the sky, the Nordland is a recent reminder to visitors, arriving in Kythera by ferry at Diakofti, of a modern shipwreck, after running aground in October 2000.

Lead diver Alexander Sotiriou, discovering treasures on the Antikythera shipwreck, hidden from the world for more than 2000 years. Image credit: Brett Seymour, ARGO.

The Mentor

The Mentor was a wooden sailing vessel, around 22 metres long, carrying crates of Parthenon Sculptures from Athens to Malta, on behalf of the then British Ambassador to the Ottoman Empire in 1802, Lord Elgin. It's well known that about half the magnificent marble sculptures, from around the top of the Parthenon were removed by Elgin's people in the early 1800s, and are now residing in the British Museum in London, which purchased these masterpieces after Elgin faced financial ruin in 1816. The Mentor wasn't a cargo ship; rather it was more a coastal pleasure vessel that was used to carry the sixteen crates of priceless Parthenon Sculptures and an ancient marble throne from Athens. This cargo was to be offloaded onto a larger vessel in Malta en route to the United Kingdom. Perhaps at the wrath of the god Poseidon, the Mentor started taking on water in the open sea, and limped back to the port of Avlemonas, then known as San Nicolo, at a time when Kythera was known as Cerigo.

Sadly, the Mentor was blown onto rocks just around the corner from Avlemona. It sank immediately. Sponge divers from Syri and Kalymnos were employed for three years to salvage the precious antiquities, recovering all the crates. This was breath-hold diving, before umbilical connected hard hat equipment and scuba diving existed.

Information mentioned above has been chronicled in diaries and inquiries by the authorities. What remains on the Mentor today is more of a mystery. That's where the underwater excavation comes into play, to document what remains, plus perhaps find any surprise treasure that isn't on the written record.

We've found a number of exquisite objects dating from the time of the ship, such as gold coins from Spain and Holland, fob watches, gold chains, fragments from chandeliers, flintlock pistols, fine china and porcelain, along with a countless number

of bottles from the turn of the 19th century. What has however been a little surprising is the handful of ancient silver and bronze coins found, possibly trinkets trafficked by the Mentor's passengers and crew. The biggest mystery so far is the fragments of prehistoric Egyptian marble sculptures that were on board.

Egyptian Marbles

The discovery of prehistoric Egyptian Marbles, only days before finishing the excavation last season, in 2013, is a true mystery. Was the Mentor carrying Egyptian statues, like the Parthenon Sculptures, for a display by Elgin, or were these just fragments left over from previous voyages?

Elgin's associates had spent time in Alexandria over the year prior to the Mentor's last voyage. It was also noted that an Egyptian papyrus went down with the ship. The only way to find out if there is more Egyptian treasure under the blanket of sand which has preserved the Mentor's secrets for the last two centuries is to continue excavating, to discover what remains.

That's the plan for 2015, to excavate from the end of June through to mid-July to try and uncover more of the Mentor's secrets. Follow what's happening on Facebook: www.facebook.com/mentorshipwreck. Further information is also available at: www.krg.org.au/mentor.

Members of the core Mentor excavation team working in Kythera in 2015 include Dr. Dimitris Kourkoumelis, the archaeologist in charge, as well as Manolis Tzeferonis, Petros Tsampourakis, Louis Mercenier & Themistocles Troupakis from the Ephorate of Underwater Antiquities, Ministry of Culture, Education and Religious Affairs, plus team members John Fardoulis, Alexander Tourtas, Dimitris Dimitriou and Manouil Kourkoumelis. Funding for the 2015 excavation has been organised by the Kytherian Research Group, with support from the Nicholas Anthony Aroney Trust, Kytherian Association of Australia and Fardoulis family.

Antikythera Shipwreck

Going back further in time, a little over two thousand years earlier, is a tale of a much larger treasure ship, a Roman vessel possibly three times the size of the Mentor, which was carrying an extremely valuable range of treasures, large and small. Life-size bronze and marble statues weighing hundreds of kilograms have been re-

covered, along with trinkets such as fine gold jewellery. Not forgetting a device that rewrote the history of science, the world's first mechanical computer, the famous Antikythera Mechanism.

The Return to Antikythera project broke new ground last year, kicking off the first truly systematic study of the wreck using the latest technology and surveying techniques. An autonomous underwater robot created a three-dimensional map of the wreck site, the first ever made in such detail. Generally in archaeology one of the first things to do before an excavation takes place is to create a detailed map of a site so that finds can then be referenced geospatially. Just completing this was a major achievement.

Even though the weather was quite unforgiving at times (reminding us of how the power of the sea can wreck such vessels), a metal detector survey was completed by lead divers, with the added bonus of a number of exquisite finds at the end of the 2014 season.

Recovering objects such as a heavy Roman anchor stock, a beautiful intact table jug (possibly with DNA from over 2000 years ago inside), part of an ornate bed leg and, most impressive of all, a 2-metre long bronze spear. The solid bronze spear is too heavy to have been used as a weapon, meaning that it came from a life-sized statue. This suggests that more statues, potentially well preserved, could be buried under the sand - like a time capsule, saving them for us for over 2000 years. Generally the sand helps protect artefacts from marine organisms that destroy them, keeping artefacts well preserved.

Diving techniques and equipment were relatively crude in the early 1900s and late 1970s when most of the treasures, now on display and in storage in the National Archaeological Museum in Athens, were found. The plan for 2015 is to extend the underwater robotic survey to a wider area at the beginning of summer, broadening the precise three-dimensional map and helping as a tool for the excavation strategy at the end of summer when the most advanced, systematic excavation so far will be conducted. While the depth of the wreck is a challenge, making it difficult to excavate, using the latest technology will provide significant gains in productivity. Using the latest in rebreather and mixed gas equipment, the Return to Antikythera divers can work more safely and for a lot longer than ever before.

There are many scientific questions to answer. Are there two wrecks or one? Debris is spread across such a large area on the bottom that some theorize there might be two wrecks off Antikythera. Though perhaps it was just one huge vessel, one of the biggest of its time, explaining why different piles of artefacts exist relatively far apart. So there are questions about the size and construction of the ship - nicknamed by some as the "Titanic of its Day".

Other questions: have any additional fragments of the Antikythera Mechanism been preserved on the bottom of the sea? Was there more than one mechanism being transported? Where did it come from? Who designed and constructed it? Why haven't other examples of that technology been found from the same period? Not forgetting questions about who was on board and why it was carrying so many priceless treasures.

The Return to Antikythera project is organised by Argo, together with the Ephorate of Underwater Antiquities, Ministry of Culture, Education and Religious Affairs and Woods Hole Oceanographic Institution. Major sponsors/partners include Hublot, OTE-COSMOTÉ, the Aikaterini Laskaridis Foundation, the Hellenic Navy, Costa Navarino, Australian Centre for Field Robotics, Foundation and J.W White Contracting.

Further information is available at: <http://antikythera.who.edu>.

Lead diver Phil Short, getting ready to recover a 2 metre long, solid bronze spear from the Antikythera shipwreck. This spear is from a life-sized statue, hinting that there could be many other treasures buried beneath the sand, 55 metres under the sea. Image credit: Brett Seymour, ARGO.

athena
luxury hotel

ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ - ΚΥΘΗΡΑ
ΤΗΛ: 2736031942 - 2736031952
FAX: 2736033744
web site: www.athena-hotel.gr
e-mail: info@athena-hotel.gr

Pelagia Aphrodite
HOTEL ***

Agia Pelagia, 80 200 Kythera - Greece
tel: +30 27360 33926-7, fax: +30 27360 34242, mob: +30 6979 330 086
e-mail: info@pelagia-aphrodite.com, website: www.pelagia-aphrodite.com

THE GEOLOGICAL HISTORY OF KYTHERA - A CONFLICT OF GIANTS

article and photos by Markos Megaloikonomos

I WILL TRY TO TELL YOU something about the geology of Kythera, as I believe science can and should be understood by almost everyone. As the two most popular topics in geology are volcanoes and earthquakes, you will probably be disappointed to learn there are no active volcanoes on Kythera. Many visitors to the island during the British domination or earlier were under the false impression that the jet-black rocks they saw on the coastline were volcanic.

Figure 1. The current picture of the Aegean arc. The intense black line shows the subduction zone and the red lines lateral movements. (Fasoulas 2000).

Εικόνα 1. Η σημερινή εικόνα του τόξου του Αιγαίου. Η έντονη μαύρη γραμμή δείχνει την ζώνη υποβύθισης και οι κόκκινες γραμμές πλάγιες κινήσεις. (Φασουλής Χ. 2000).

the heavier African plate is crushed, sub sinking beneath the lighter Eurasian plate. The front of the collision on the morphological map forms a bow.

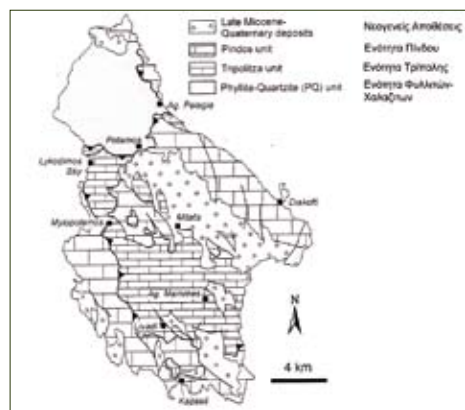

Figure 2. Simplified geological map of Kythera. (Xypollas et al 2008).

Εικόνα 2. Απλοποιημένος γεωλογικός χάρτης των Κυθήρων σύμφωνα με τις παρατηρήσεις του Πετρόχειλου (1966) και Δανάμου (1991). Πηγή (Ξυπολλάς κ.α 2008).

Dinaric Alps in the Balkans, the Ellinides in Greece (Pindos), the Tabriz in Turkey, the Zagros in Iran and part of the Himalayas.

But to come back to Kythera, rocks encountered on the island today are classified into four groups or geological units, in order from oldest to newest (Figure 2).

A. Phyllite- Quartzite Unit. North of the village of Potamos we observe Kythera's oldest Alpine rocks which are regarded as the background of the island. These rocks are metamorphic, i.e. due to strong pressures developed in the subduction zone (Figure 3) their structure has been altered. They consist mainly of mica schist, quartzite and gneiss. Some of these rocks (gneiss) have a long past - the original rock (protolith), was formed before the creation of the Alps. U-Pb radiometric dating has indicated ages of up to 300 million years.

B. Tripoli unit. This geological unit is spread mainly in the NE and western part of the island. The island's two great mountain ranges are composed of

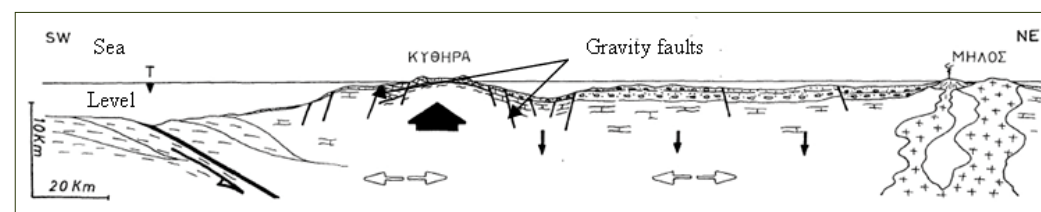

Figure 3: Cross-section of the Aegean arc during the past 13 million years. The big black arrow shows the elevation incurred on Kythera. Horizontal white arrows show the induced expansion of the land due to the action of gravity faults. (Danamos 1991, modified).

Εικόνα 3: Εγκάρσια τομή του τόξου του Αιγαίου κατά την περίοδο των τελευταίων 13 εκ. χρόνων. Το μεγάλο μαύρο βέλος δείχνει την ανύψωση που υφίστανται τα Κύθηρα. Τα οριζόντια λευκά βέλη δείχνουν την προκαλούμενη επέκταση της στεριάς λόγω της δράσης των ρηγμάτων βαρύτητας. (Δανάμος 1991, τροποποιημένο).

formations of this unit. The Tripoli unit consists almost exclusively of carbonate rocks, i.e. dark limestones and dolomites. These rocks, formed in shallow seas, contain rich organic material deriving mainly from marine plants (algae) that thrive in the euphotic zone, i.e. the upper layers of the sea where sunlight can penetrate. It is these rocks

(chert) and argillaceous rock (mudstone), usually red or green, can also be observed. These Pindos rocks, unlike those of the Tripoli unit were formed in oceanic conditions, i.e. in seas of great depth.

D. Neogene deposits. Neogene deposits are found between the two mountain ranges in the north-eastern part of Kythera and some other areas in the South and North of the island. These deposits consist mainly of rounded stones (conglomerates), marls, marly limestone and cohesive sands (sandstone). They represent the Post-Alpine recent geological history of the island, the period following the creation of large Alpine mountain ranges. In this interesting geological period the new marine sediments deposited in our neighboring subduction zone of

Αποθλιμμένος θαλάσσιος βυθός Πλειοκαινικής ηλικίας, Κυθήρα- Paleosea-bed of Pliocene age. Kythera.

forming Kythera's rugged coast that were mistaken for being volcanic.

C. Pindos unit. The rock formations of this unit are located in the central and SE area of the island between the two mountain ranges. The Pindos unit consists mainly of greyish limestone, distinguishable from Tripoli limestone by its lighter colour and characteristic platy structure. Silicon rock

lithospheric plates have forced Kythera and Crete to elevate (Figure 3). This upward movement which continues to this day has impacted on Kythera's already shaped geological structure. About 13 million years ago several of the large faults you can see today were created when the rigid Tripoli and Pindos limestones broke, unable to resist the uplift and subsequent gravitational forces (Figure 3).

These faults created small and large sedimentary basins or depressions. These same faults are also causing Kythera to continue expanding at a rate of about 5 mm every 100 years. The most extensive of the sedimentary basins extends from south of the village of Potamos, SE towards the village of Avlemonas. Although the Neogene sediments deposited in these basins were initially of fluvial origin, 4 million years ago (Pliocene), much of Kythera was below sea level and thus, marine sediments occurred. Indeed, today a rich concentration of marine fossils can be observed in areas near Mitata and the airport. Proof of the upward movement which even now affects the island is that the marine fossils are now at an altitude of 300 metres.

So now you have all the information necessary to have an exciting geological summer, you can start exploring!

Markos Megaloikonomos occasionally organizes geological walks on the island. For more information on Kythera's Geowalks, check out <https://www.facebook.com/KytheraGeoWalks> or call 6973212898.

Markos Megaloikonomos is a graduate Geologist of Athens University and holds a postgraduate diploma (Msc) in Environmental Planning Infrastructure. He has worked on major projects such as the via Egnatia and the Malakasa landslide rehabilitation and has also developed geological and environmental plans for public and private projects in various regions of Greece. He is currently working with the Institute of Geology and Mineral Exploration (IGME).

ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΓΙΓΑΝΤΩΝ ΚΑΙ Η ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΥΘΗΡΩΝ

κείμενο και φωτογραφίες του Μάρκου Μεγαλοοικονόμου

ΘΑ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΩ ΝΑ ΑΝΑΦΕΡΩ ορισμένα στοιχεία της γεωλογικής ιστορίας των Κυθήρων, όσο πιο απλά γίνεται, πιστεύοντας ότι η επιστήμη μπορεί και οφείλει να είναι κατανοητή και στους μη «ειδικούς».

Ίσως δύο από τα πιο εντυπωσιακά θέματα στην γεωλογία είναι τα ηφαίστεια και οι σεισμοί. Ίσως σας απογοητεύσω επειδή στα Κύθηρα δεν θα συναντήσετε ενεργά ηφαίστεια. Παρ’ όλη αυτά πολλοί περιηγητές των Κυθήρων επί Αγγλοκρατίας ή και παλαιότερα πίστεψαν ότι τα κατάμαυρα τραχιά βράχια που έβλεπαν στις ακτές του νησιού ήταν ηφαιστειακά πετρώματα. Είναι αλήθεια ότι μορφολογικά τα θυμίζουν, αλλά δυστυχώς δεν είναι. Παρακαλώ κάντε λίγο υπομονή και θα εξηγήσουμε παρακάτω τι είναι αυτά τα μαύρα μυστηριώδη βράχια.

Όσον αφορά το θέμα των σεισμών, τα Κύθηρα παρουσιάζουν μια αρκετά πλούσια σεισμολογική ιστορία. Ο πιο πρόσφατος καταστροφικός έγινε την 8η Ιανουαρίου του 2006 και είχε μέγεθος 6.9 και έπληξε κυρίως τον οικισμό των Μητάτων. Επίσης κατά την διάρκεια του 20ου αιώνα έχουν καταγραφεί πέντε ακόμα ισχυροί σεισμοί, με πιο ισχυρό αυτόν τον σεισμό του 1903. Η σεισμική δραστηριότητα των Κυθήρων αλλά και συνοδικά του Αιγαίου πελάγους συνδέεται άμεσα με την σημερινή παρατηρούμενη σύγκρουση «γιγάντων», της Αφρικής (Αφρικανική λιθοσφαιρική πλάκα) με την Ευρασία (Ευρασιατική λιθοσφαιρική πλάκα). Προς το παρόν η βαρύτερη Αφρικανική πλάκα συνθλίβεται και υποβυθίζεται κάτω από την ελαφρύτερη Ευρασιατική. Το μέτωπο της

σχηματισμούς της εν λόγω ενότητας αποτελούνται οι δύο μεγάλες οροσειρές του νησιού.

Η ενότητα της Τρίπολης περιλαμβάνει σχεδόν αποκλειστικά ανθρακικά πετρώματα και συγκεκριμένα σκουρόχρωμους έως μαύρους ασβεστόλιθους και δολιομίτες. Τα πετρώματα αυτά σχηματίστηκαν σε περιβάλλον ρηχής έως μικρού βάθους θάλασσας γι’ αυτό περιέχουν πλούσιο οργανικό υλικό. Το υλικό αυτό προέρχεται κυρίως από φυτά της θάλασσας (φύκη) που ευδοκιμούν στην ευ φωτική ζώνη, δηλαδή στα ανώτερα στρώματα της θάλασσας, όπου μπορεί να διεισδύσει η ηλιακή ακτινοβολία. Είναι αυτά ακριβώς τα πετρώματα, που όπως αναφέραμε στην εισαγωγή προ-

κές άλλες εκτάσεις στο Νότιο και Βόρειο τμήμα του νησιού.

Αποτελούνται κυρίως από αποστρογγυλεμένους λίθους (*κροκαλοπαγή*), ασβεστοαργιλλικά πετρώματα (*μάργες, μαργαίκοι ασβεστόλιθοι*) και συνεκτικές άμμους (*ψαμμίτες*).

Αποτελούν την νεώτερη γεωλογική ιστορία του νησιού, που στην γεωλογική θεωρία ορίζεται ως μεταηλική, δηλαδή η περίοδος που ακολούθησε μετά την δημιουργία των μεγάλων Αηλικών οροσειρών. Σε αυτήν την ενδιαφέρουσα γεωλογική εποχή το νέο υλικό θαλάσσιων ιζημάτων που συγκεντρώνεται στην γειτονική μας ζώνη σύγκρουσης των λιθοσφαιρικών πλάκων, εξωθεί τα Κύθηρα αλλά και την Κρήτη σε ανύψωση (Εικόνα 3, βλ. σ. 16). Η εν λόγω ανοδική κίνηση συνεχίζεται μέχρι και σήμερα και δεν άφησε ανεπηρέαστη την ήδη διαμορφωμένη γεωλογική δομή των Κυθήρων. Ιδίως οι ασβεστόλιθοι της Τρίπολης και της Πίνδου που είναι σχετικά άκαμπτοι και σκληροί «τύποι» δεν άντεξαν την ανύψωση και τις επακόλουθες αδυσώπητες βαρυτικές δυνάμεις και έσπασαν. Έτσι περίπου πριν 13 εκατομμύρια χρόνια δημιουργήθηκαν αρκετά από τα μεγάλα ρήγματα που παρατηρούμε συχνά στο νησί (Εικόνα 3, βλ. σ. 16).

Τα εν λόγω ρήγματα δημιούργησαν τα μικρά και μεγάλα βυθίσματα ή σύμφωνα με την γεωλογική ορολογία τις *ιζηματογενείς λεκάνες*. Παράλληλα τα ίδια ρήγματα προκαλούν την επέκταση των Κυθήρων, η οποία σύμφωνα με τον Δανάμο (1991) έχει ταχύτητα περίπου 5 χλ. στα 100 χρόνια. Από τις προαναφερθείσες λεκάνες η πιο εκτεταμένη είναι εκείνη που καταλαμβάνει τον χώρο νοτιώς του οικισμού Ποταμού και προς ΝΑ έως τον οικ. του Αβηέμωνα. Σ’ αυτές αποτέθηκαν τα Νεογενή ιζήματα, αρχικά ποτάμιας προέλευσης, ενώ πριν 4 εκατομμύρια χρόνια (*Πλειόκαινο*) μεγάλο τμήμα των Κυθήρων βρέθηκε κάτω από το επίπεδο της θάλασσας οπότε αποτέθηκαν θαλάσσια ιζήματα. Μάλιστα σε περιοχές όπως

Γιγάντια απολιθωμένα Χτένια- Giant fossilized Pecten

ζώνης υποβύθισης στον χάρτη σχηματίζει μορφολογικά ένα τόξο. Η σημερινή εικόνα του τόξου αυτού διαμορφώθηκε πριν από 20 εκατομμύρια χρόνια περίπου, στην αρχή μια γεωλογικής χρονικής περιόδου, που ονομάζεται Μειόκαινο (Εικόνα 1, βλ. σ. 16).

Τα πετρώματα όμως που βλέπουμε σήμερα στα Κύθηρα σχηματίστηκαν αρκετά παλαιότερα. Συγκεκριμένα κατά κύριο λόγο σχηματίστηκαν εντός μιας αρχαίας θάλασσας, η οποία δεν υπάρχει πια και την ονομάζουμε Τηθύ. Πληροφοριακά αναφέρουμε ότι η Τηθύς ουσιαστικά καταστράφηκε λόγω μιας ανάλογης με την σημερινή διαδικασία σύγκρουσης πλάκων. Αυτή η σύγκρουση ήταν αρκετά εκτεταμένη γεωγραφικά και δημιούργησε τα λεγόμενα αηλικά πετρώματα. Κάποια απ’ αυτά σχημάτισαν μερικές από τις πολύ γνωστές οροσειρές όπως τις Άηπεις στην Ευρώπη, τις Δειναρικές Άηπεις στα Βαλκάνια, τις Ελληνίδες οροσειρές (Πίνδος) στην Ελλάδα, τις Ταυρίδες στην Τουρκία, του Ζάγκρος στο Ιράν αλλά και τμήματος των Ιμαλαΐων.

Για να επανέληθουμε όμως στα Κύθηρα, τα πετρώματα που συναντούμε σήμερα στο νησί ταξινομούνται σε τέσσερις ομάδες- γεωλογικές ενότητες, με σειρά από τα παλαιότερα προς τα νεότερα (Εικόνα 2, βλ. σ. 16):

Α. Ενότητα Φυλλιτών- Χαλαζιτών. Βόρεια του Ποταμού παρατηρούμε τα παλαιότερα Αηλικά πετρώματα των Κυθήρων και τα οποία θεωρούνται ως το υπόβαθρο του νησιού. Πρόκειται για μεταμορφωμένα πετρώματα, δηλαδή πετρώματα που στην συγκεκριμένη περίπτωση έχουν υποστεί μεταβολές στην δομή τους, κυρίως λόγω των ισχυρών πιέσεων που αναπτύσσονται στην ζώνη σύγκρουσης των πλάκων. Συγκεκριμένα πρόκειται κυρίως για *μαρμαρυγιακούς οχιστόλιθους, χαλαζίτες και γνεύσιους*. Κάποια από αυτά τα πετρώματα (γνεύσιοι) έχουν μακρύ παρελθόν. Συγκεκριμένα το αρχικό πέτρωμα πριν την διαδικασία της μεταμόρφωσης έχει σχηματιστεί πριν την δημιουργία των Άηπειων και οι ραδιοχρονολογήσεις που έχουν γίνει αποδεικνύουν ηλικίες έως και 300 εκατομμύρια χρόνια.

Β. Ενότητα Τρίπολης. Τα πετρώματα της ενότητας αυτής εξαπλώνονται κυρίως στο ΒΑ και Δυτικό τμήμα του νησιού. Από τους

σμοιάζουν με ηφαιστειακά και δημιουργούν τις απόκρημνες ακτές των Κυθήρων.

Γ. Ενότητα Πίνδου. Τοποθετείται στο κεντρικό και ΝΑ τμήμα του νησιού και καταλαμβάνει τον χώρο μεταξύ των δύο επιμήκων οροσειρών που σχηματίζουν οι ασβεστόλιθοι Τριπόλεως. Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει κυρίως γκριζόλευκους ασβεστόλιθους. Στην ύπαιθρο μπορούμε να τους διακρίνουμε από εκείνους της Τρίπολης, λόγω του ανοιχτότερου χρώματος τους και από την χαρακτηριστική πλάκωδη δομή τους. Επίσης παρατηρούμε πετρώματα του πυριτίου (*κερατόλιθοι*) και αργιλλικά πετρώματα (*πηλίτες*), συνήθως κόκκινου ή πράσινου χρώματος. Τα πετρώματα της ενότητας Πίνδου σε αντίθεση με αυτά της Τρίπολης σχηματίστηκαν σε ωκεάνιες συνθήκες, δηλαδή σε θάλασσα με μεγάλο βάθος.

Δ. Νεογενείς αποθέσεις. Κατέχουν το βόρειο- ανατολικό τμήμα των Κυθήρων, που εκτείνεται μεταξύ των δύο οροσειρών, καθώς και μερι-

του αεροδρομίου και των Μητάτων συναντάμε σήμερα πλούσια συκέντρωση θαλάσσιων απολιθωμάτων.

Απόδειξη της ανοδικής κίνησης που υφίσταται έως τώρα το νησί αποτελεί το γεγονός ότι τα εν λόγω απολιθώματα βρίσκονται σήμερα σε υψόμετρο 300 μέτρων.

Ελπίζω να μη σας κούρασα πάρα πολύ. Σας εύχομαι καλές γεωλογικές (και όχι μόνο) εξερευνήσεις. Καλό Καλοκαίρι.

Γεωλογικός περίπατος στα Κύθηρα / Geological walk on Kythera

Ο Μάρκος Μεγαλοοικονόμος είναι πτυχιούχος Γεωλόγος του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και κάτοχος Μεταπτυχιακού διπλώματος Msc στον Περιβαλλοντικό Σχεδιασμό Έργων Υποδομής του Ε.Α.Π. Έχει συνεργαστεί με γνωστές γεωτεχνικές εταιρείες για σημαντικά έργα όπως είναι η Εγνατία Οδός, αποκατάσταση κατολισθήσεως Μαθακάσας κ.ά. και έχει εκπονήσει γεωλογικές και περιβαλλοντικές μελέτες για δημόσια και ιδιωτικά έργα σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Ακόμα έχει εργαστεί ως ξεναγός στο σπήλαιο Αγίας Σοφίας Μυλοποτάμου. Αυτό τον καιρό συνεργάζεται με το Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΙΓΜΕ). Επίσης δι-οργανώνει κατά καιρούς γεωλογικούς περιπάτους στο νησί. Περισσότερες πληροφορίες στην σελίδα Κυθηραϊκές Γεωδιαδρομές/ Kythera's Geowalks (<https://www.facebook.com/KytheraGeoWalks>) ή στο τηλ 6973212898

BEACHES, SWIMMING AND SUN

KYTHERA'S BEST BEACHES range from large family beaches to secluded inlets ideal for more private escapes. There are sandy beaches, wild beaches, remote beaches, rocky beaches, secret fishing coves, beaches for the very fit, beaches where you can loll under an umbrella with a tsipouro and a meze. There are beaches for everyone. Dive, swim, relax and enjoy! Their surfaces vary from large pebbles to fine white sand and contrast in character and surroundings. Trees shelter some, while cliffs and caves enclose others. The water is typically crystal clear, shark-free and calm.

PHOTO BY CHRISSE FAYSEAS

KAPSALI This natural harbour is surrounded by cafes and tavernas below a Venetian fortress which offers spectacular views of Kapsali's two bays. You can walk up the hill to the village of Chora and its Venetian fortress or to the church of St. John embedded in the side of the cliff. An ideal beach for families. In the late afternoons, sail away with the glass bottom boat *Alexandros* to Hitra and its blue grottos. Make sure you take your swimmers and a camera with you.

PALEOPOLI situated near the town of Avlemonas and said to be the birthplace of Aphrodite, the goddess of love. It is also the site of the ancient capital of Skandia. This is one of the longest beaches on Kythera. Another good spot for families.

DIAKOFTI the blue lagoon of Kythera. This is a stunning beach and the only one that has fine white sand. It is easily accessible by tarred road. This is a safe beach for children as the water is calm and shallow, ideal for lying on an airbed or snorkelling. You can even do some laps here to keep up your fitness levels.

MELIDONI is found on the south of the island below the monastery of Agia Elessa. Getting to this beach is a challenge. The road is very long and rough, apart from the concrete bends, requiring some patient driving. However, this is one of the cleanest and best organised beaches on the island. Try and get there early, as there are limited beach chairs and umbrellas. The water is deep here and the cove well worth exploring by paddleboat. Who knows, you may even be lucky enough to find the long lost pirate's treasure which is said to be hidden here.

KALADI is found on the eastern side of the island near Paleopoli. One of Kythera's most popular and picturesque beaches, it is often featured in tourist publications.

CHALKOS is a clear and pebbly beach located on the southern part of the island near Kalamos. It is a good one to visit by sea from Kapsali with the glass bottom boat *Alexandros*. Driving to Chalkos is rugged, so prepare to take your time getting there. This is a small, but pretty beach worth the visit.

LYKODIMOU is probably the closest beach to Potamos, apart from Agia Pelagia. The views of the green gorge which drops below the road leading to the beach offers a surprising contrast to drier parts of the island. There is a large cave at the beach for exploring or escaping to for an afternoon nap.

FIRI AMMOS, KALAMITSI, LORENZO (AGIA PELAGIA) This string of beaches is found on the north/eastern side of the island, just south of the port of Agia Pelagia. The red pebbles on these beaches make them unique to the island. They are usually quiet, being off the touristic track. The water is normally very clean and calm, except when a northerly wind is blowing.

FIRI AMMOS (KALAMOS) is one of Kythera's largest beaches with its long stretch of pebbles. The road directly above the beach is very rough so prepare for some bumpy driving and manoeuvring over rocks. The sea is usually calm. To the right of the beach is a little cave you can swim in.

Filozoiki Kythiron

As of spring 2015 we now have an animal welfare organisation on Kythera. ΦΙΛΟΖΩΙΚΗ ΚΥΘΗΡΩΝ (Animal Lovers of Kythera) gives us the capacity to do even more for the island's animals. Since the recent change in laws, we now have the power to make a real difference to the welfare of Kythera's animals. This will no doubt help foster the good impression we wish to make on tourists this summer.

You can help by becoming a member of Filozoiki Kythiron. Donations are gratefully received either via our website or by putting money in one of the Filozoiki Kythiron cans you can find in various shops around the island. Please help us give the animals on Kythera a happier, healthier and better life.

<http://filozoikikythiron.jimdo.com>

Adopt a cat

Irene van Klinden started the Adopt-a-cat program as a way of gaining some control over the cat population on Kythera. Using the 'Trap/Neuter/Return' principle, the program catches a cat, brings it to the clinic where it is neutered and vaccinated. Once it is fully recovered, it is returned to the place it was caught. The cat/group will then be regularly checked and fed and, in the case of any injury or sickness, treated with professional care. Over the last two years we have treated about 400 cats across the island. Sadly, there are many more in need of our help. You can help by supporting a cat on Kythera. You can donate through the website or by placing money in the cans that you'll find all around the island.

<http://adoptacat.jimdo.com>

HOW TO TALK KYTHERIAN!

THE WEATHER IN KYTHERA is not a topic of deep discussion as it is in England, for example. People here don't resort to weather small talk because they have nothing else to talk about. The weather in Kythera is an important issue which has a wide ranging impact. The size of the island, the topography and the geographical location all add up to the unpredictable condition known as Kytherian weather!

Whether traveler or visitor, don't be discouraged if you see loads of clouds in the sky and think your walk or swim is out of the question. A few kilometers further along the coast, or even a couple of hours later, the picture could be surprisingly and dramatically reversed. It might rain in Frilingianika, yet the sun will still shine beautifully in Karvounades. Is the wind blowing a gale in Livadi and you're worried your boat will never leave the port? Rest assured, Diakofti enjoys winds of a couple of less Beaufort allowing all boats to come and go with ease. So, if you don't like the weather in Kythera, just wait for a while. It will change.

More imaginative than most, Kytherians have invented their own dialect when it comes to winds and weather forecasting. Clouds appearing in the west side of the horizon following a rain-fall? This is *katsifara*. A similar term defining the same situation with humidity is called *proventza*! If the winds are coming from the direction of Gythion, that is *maistrotramountana*. A dry southern west breeze? Then *pounentogarmpi* is on the run - or veneri for many areas because they face it from the village of Drymonas.

Driving through the clouds is not an expression. When you're in the higher altitudes, in fact it is a rather common phenomenon. When you find yourself "driving through the clouds" and you get that romantic and unreal

feeling, please remember to turn on your headlights because the driver from the opposite direction might get carried away as well.

When rain subsides and the sun emerges shining brightly, look for a rainbow. Quite often you can catch a double one, an astonishing sight and a perfect photo opportunity - perhaps even for a selfie?!

The names of the winds follow general terminology of the winds in other Greek areas: North - Tramoundana, Northeast - Gregos, East - Levante, Southeast - Sirocco, South - Ostria, Southwest - Garbis, West - Ponente, Northwest - Maistros.

Kytherian people are very punctual. If the wind blows in an in-between direction, they become even more precise (though not necessarily succinct!). Hence, you get to hear terms like gregotramoundana or gregolevante, or levantoscirocco or ostriogarbi, or pounentogarbi, maistrotramoundana or maistroponente.

Meltemi are strong northerly winds that reach a peak during the day and subside late afternoon. While they usually appear in August, the last few years they have hit the island mid July. But don't worry about missing your swim - Chalkos beach, Kapsali, Sparaggario, Vroulea and Melidoni in the south area will embrace you wholeheartedly.

If an easterly is blowing, try to avoid the beautiful beaches of Fyri Ammos in Kalamos, Avlaimonas, Palaipoli, Kaladi, Combonada. Head instead for the equally stunning Lycodemus, Limnionas and Melidoni beaches.

Sailing is a pastime for the brave and the patient. Unpredictable weather is the rule. While you may have smooth sailing, it's also common to find yourself in rugged conditions. A popular sport for the daring!

Kythera has always been a popular place for travelers. After all, it is a crossroad - a crossroad of seas, of winds, of paths and of destinations.

M.H.L.

P.S. Grateful to Manolis Daponte and Manolis Glytsos for their help.

**THERAPEUTIC MASSAGE
& TREATMENTS**

by qualified therapists

KAPSALI BAY, KYTHERA UPSTAIRS FROM "BANDA LANDRA" ORGANIC CAFE BAR
BOOKINGS BY APPOINTMENT. PLEASE CALL 6973639044

Aroma therapy
Reflexology
Shiatsu
Ayurvedic
Reiki
Sacred hot stone
Moroccan hammam ritual

CATCH THAT CAT!

KYTHERA SUMMER EDITION WRITER MELINA MALLOS has been writing about Kythera for over a decade. Now, on the eve of the launch of her impressive bi-lingual children's book 'Catch that Cat!' (which just happens to be set on Kythera), she shares with Jamie Zantiotis how and why to "Catch that Cat".

You have been contributing to Kythera Summer Edition for years. What inspired you to create the children's book "Catch that Cat!"? Kythera for me is about family. It is about my history. Identity. There is something truly magical about this island. I always get a buzz when I visit Kythera. As soon as I see it come into view from the small-seater Olympic plane, I feel I'm home. I look for all the familiar landmarks to make sure that nothing has changed, that it's still the island I know and love. This is the way I want children with Kytherian ancestry to feel. I want to bring to life for children, in pictures, many of the stories they've heard from family and friends. I want them to find their own connection. There didn't seem to be a book for children in English about the island and I thought it would make a wonderful souvenir gift to sell at the tourist shops. A good memento for families of their summer holiday fun on Kythera!

When did you write the story and how long has the children's book been in creation?

I started work on the story in 2007 while sunbaking under Sempreviva's tangerine umbrellas at Agia Pelagia. It was here I sketched my first storyboard of a cat's adventures on Kythera, starting with the patriarchal home in Potamos. The story was inspired by my auntie's cat Kanella, an urban cat from Athens that suddenly found itself a permanent resident of Potamos, Kythera.

Who is the artist you chose to communicate your story? And how did she bring to life the various real Kytherian locations?

Pictures are crucial to a children's book to communicate the story just right. Tety Solou (<http://tetysolou.wix.com/solos>) is the talented illustrator who has captured the essence of Kythera and Aphrodite the cat. It's true what Tety says about Kythera: 'kati exoun ta Kythera' meaning 'there's something in the air here!' I wrote detailed notes to describe the action at each of the places featured in the book. It also helped that Tety visited the island last July so she could study each of the locations. I believe her naive drawing style perfectly captures the essence of the island through childhood innocence and charm. My father is to blame for that. His childhood stories were the inspiration. He himself becomes a little kid when he's on Kythera – retracing all his childhood adventures, pretending to be a ghost to scare

elderly neighbours, travelling by foot from Chora to Potamos.

"Catch that Cat!" is a bilingual children's book. Why was it important to you to have the story told in both Greek and English?

I wanted to write something that encouraged children of the Greek diaspora to learn Greek and Greek children to learn English. Finding new ways to keep the younger Kytherians of the diaspora's heritage alive is so important. Distance is a challenge. Children need to be able to connect with their Kytherian roots on their own terms, make their own meaning. A picture book is something familiar, something that nurtures the close interactions between a parent and child. It is the perfect tool to generate further conversations about family history, travel, Greek culture and traditions, and brave stories of migration.

The drawings are very strong and the book has a map of Kythera and descriptions of various locations on the island. Walk us through it.

I thought really hard about 'What places 'sell' Kythera or make us think of the island?' It isn't only the iconic images of the Castro in Chora, Hytra, Kaladi beach and the Neraida waterfall, it's also the simplicity of a nutella crepe at Kapsali, a swim at Chalkos, a Sempreviva flower at the Potamos

bazaar, a hike to Paleohora.... This is Kythera. Aphrodite the cat is the perfect vehicle to introduce young readers to Kythera (and hopefully make them fall in love with the island). The map at the front shows you strategically where Kythera lies. Aphrodite's paw prints are stamped all over the map to show you how far she travelled. At the back of the book the summary of the locations is almost like a beginner traveller's guide to Kythera where kids can learn about the cultural and historical significance of some of these places and celebrations.

How did you get the 'Catch that Cat!' published and how can readers get their hands on it?

The Kytherian Association of Australia's "Kythera World Heritage Fund" is generously publishing the book for me. Interested buyers can also purchase the book from my website www.melinamallos.com. Readers are welcome to visit my site where they will find free children's activities especially designed to assist teachers and parents to extend the concepts introduced in the book.

How often do you visit Kythera and where do you stay?

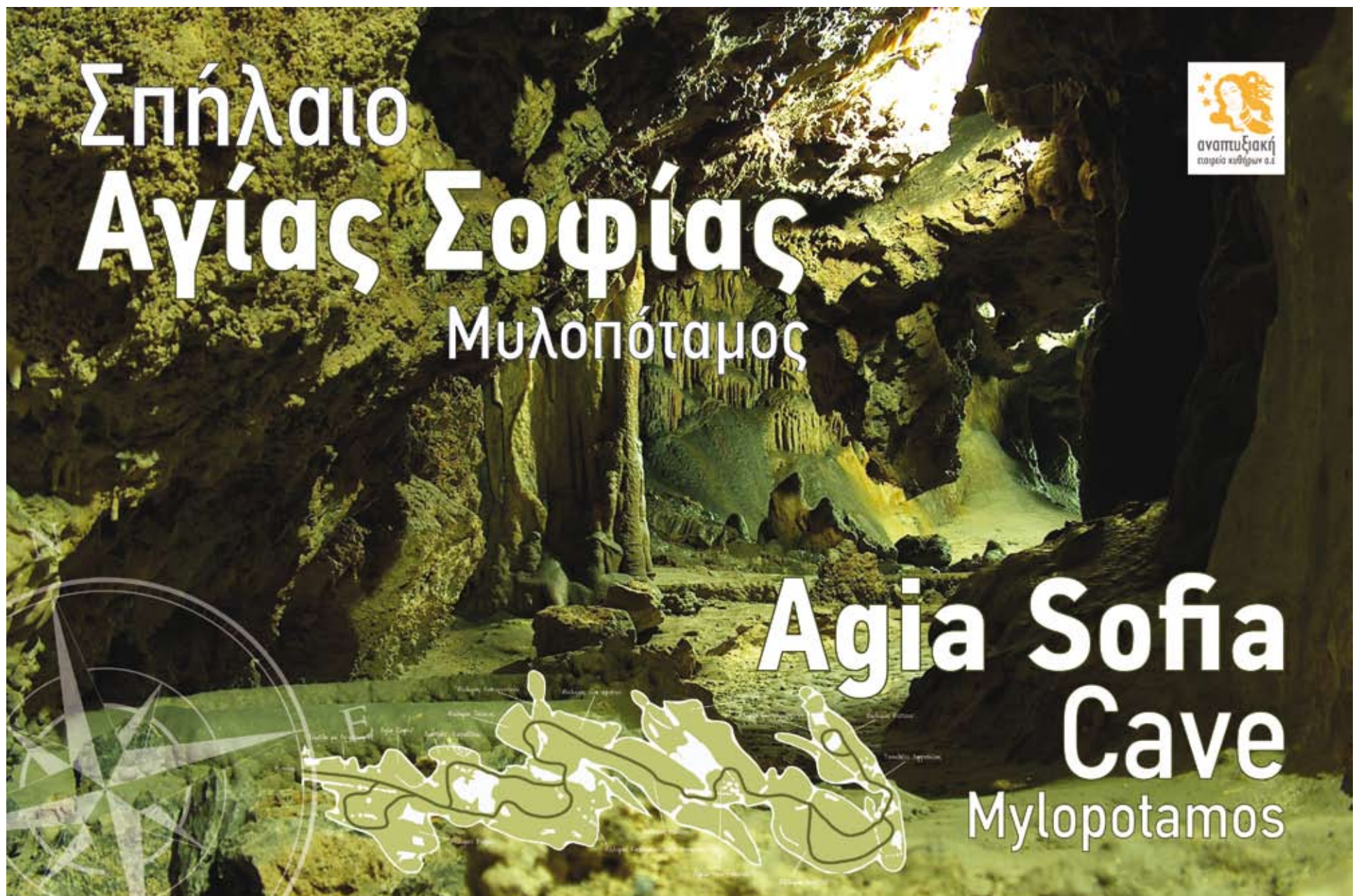
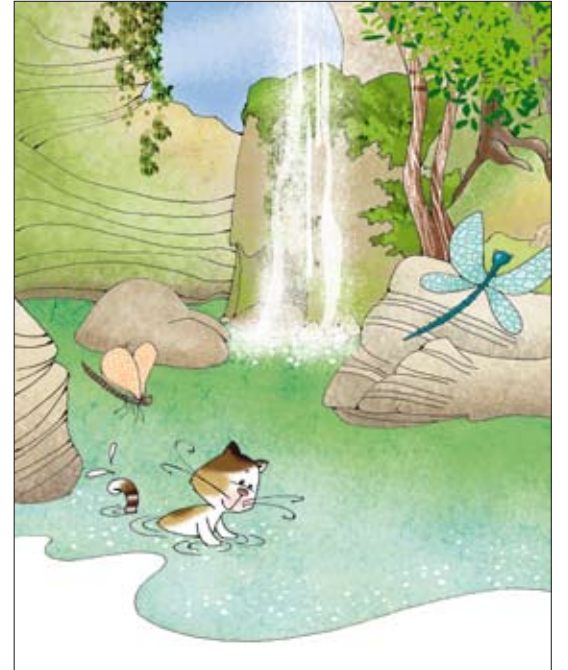
I try to visit Kythera every 2 years. I stay at the patriarchal home in Potamos built by my grandfather Thanasis Moulos (Manitas). It's close to the gum tree roundabout or the tiny village of Melitianika.

You are very concerned with children's education. What do you do for your day job?

I completed an early childhood degree and have always had an interest in young children - their innate curiosity, passion and excitement about life. I wanted to channel this energy into a book. For close to 15 years, I have been developing resources and programs to enhance children's understanding of art in museums and galleries. I'm currently am the Program Officer, Education and Curriculum Programs, at the Queensland Art Gallery - Gallery of Modern Art (QAGOMA) where I am responsible for student learning and teacher professional development programs.

Will you continue to write stories? What are your future plans?

I love writing (not just for children) and would also like to try my hand at blogging. I am in the early stages of developing an online business targeting first time children's writers through personalised coaching, products and online courses. And of course, I'm writing my next book to chronicle Aphrodite's adventures (Part 2). So stay tuned!

KYTHERA DIVE CENTRE

KAPSALI'S NEWEST VENTURE goes underwater! Explore Kythera's underwater landscape. Kythera's crystal clear waters make it the perfect place to discover underwater nature: nudibranchs, invertebrates, crabs, shrimp, eels, seahorses, sea turtles and, if you're lucky, dolphins. Sea turtles and dolphins love the clear Kytherian waters.

Experience the Kytherian underwater scene with diving instructor George Lampoglou at the Kythera Dive Centre in Kapsali. He and his experienced team of divers will train you and take you on a tour of some of the best diving sites in Greece. Discover the underwater caverns and canyons, the stunning rock formations. As you dive marvel at the cuttlefish, conger eels and octopi.

You can choose to have a single dive experience for the day or, if you like, you can complete and earn your PADI Open Water Diver Certificate which allows you to dive anywhere in the world! Enrol the kids* in a course at Kapsali while you relax and laze on the beach or chill out at one of Kapsali's many cafes or tavernas. They'll have fun as they discover the underwater world of Kythera.

*All children must be over 10 years of age.

Kythera Dive Centre, Tel: 27360-37400 or 6944-314172

GLASS BOTTOM BOAT

EXPLORE KYTHERA'S SECLUDED BEACHES with Spiros Cassimatis in Alexan-

dro, the Glass Bottom Boat. Explore the coastline of Kythera with Captain Spiro or perhaps take one of his regular sea excursions to Elafonissos' award winning Simos beach, Antikythera and Neapolis. Discover the pisyialo (west coast) where you can swim at remote coves. And whatever you do, don't leave Kythera without a sea excursion to Hitra - the Egg - the rock that rises so dramatically from the sea south of Kapsali. This 'rock' has a life form of its own. The final stop before Europe and Africa, it is a place where many rare migrat-

ing birds gather. At Hitra Spiro will anchor his boat, allowing you to snorkel and discover the brilliant underwater sea life.

Alexandros Glass Bottom Boat. Tel: 6974-022079

Prior reservation is necessary.

TRAINING IN MARTIAL ARTS ON KYTHERA

FROM 26-30 AUGUST training in Jiu-Jitsu, Judo, Karate, M.M.A., Brazilian Jiu-Jitsu, Krav Maga, Capoeira, Yoga, Meditation and more all over Kythera. Trainers from Greece and abroad.

Information: George Zantiotis, 6970.964.467,

e-mail: geobukan@gmail.com

Photo from last year's training session in Potamos

BITGIO
pizza - cafe

tel. 27360 31037
delivery from 12:00-01:00

LIVADI KITHIRA

THINK GLOBAL BUT ALWAYS EAT LOCAL

WHILE YOU'RE BUSY

exploring the island, don't forget to stock up on some of the local products and ingredients. Sea salt collected from rock pools round the island, the most amazing thyme honey you'll ever taste, jams and spoon sweets, herbs and teas, award winning organic olive oils, tsipouro (a raki-style white spirit) and fatourada (a velvety liqueur that is a blend of cinnamon, tsipouro and clove). Consume it here or take it back home to give to friends and family.

Kythera produces some good quality wines. The two dominant grape varieties are aricaras, a red grape, and petrolanos, an ancient white variety that produces a wine with a distinctive and enjoyable aroma. Firrogi Winery outside Potamos specializes in aricaras.

You can buy the popular home-made Toxotis pasta from their shop in Livadi. Toxotis also sells a variety of delicious home-made jams - quince, fig, orange, grape - as well as a variety of Kytherian herbs including bay leaf, chamomile, sage and oregano.

And don't forget to get some paximadia (local rusks). Once you taste the paximadia from the island's bakeries, you're sure to be back for more.

You can choose from an assortment of seasonal local products at the Sunday market in Potamos. Here you can find olive oil, wine, fruit and vegetables, local cheeses (kefalotyri, myzithra and anthotyro) - pretty well any- and everything they are growing or making at the time.

A range of local products can also be found at the following outlets - Sim Veni in Milopotamos, Firrogi in Potamos & Chora, and at Stavros in Chora and Hero-volos in Potamos.

Get a taste of what island life on Kythera is really all about. Eat and drink what the locals have been enjoying for centuries.

MILOPOTAMOS:

How can there be so much to do and see in one small village?

AS MILOPOTAMOS MEANS "mill on the river", the first thing you do on a day trip to Milopotamos is explore the watermills. Back in the day 22 watermills used to skirt the stream that runs down the gorge to the sea. These days only one survives in working order. Philippas' mill has been in his family for close to 350 years. The restoration of this mill and its surrounding garden has been a labour of love. It is truly a thing of beauty and is not to be missed.

After you have returned from the watermills, enjoy lunch at Platanos under the shade of the plane trees - and start planning the rest of your day! A 15 minute walk and you're at the Venetian Castro at Kato Chora - magic at any time of the day, spectacular at sunset. If you're driving, head on down the narrow coast road to Limnionas with its quaint fishing shacks, tamarisk trees in the sand and Nikos's famous Kantina. On the road down you will pass the turn off to the Agia Sofia caves with their stalactites and stalagmites. The caves are open to the public during July and August.

After a swim, head back to Milopotamos for a crepe and a coffee at Kamari overlooking the duck pond, then take a wander around the village. The Ergastiri showcases the work of its owners - Maria is the creator of the beautiful paintings on wood, while master craftsman Jose makes the jewellery. At Karin's you can find a mix of sandals and jewellery and hammam towels and scarves alongside a fabulous collection of stylish clothes, many hand made by Karin herself. Not just a mini-market, Sim Veni stocks an array of local produce. Many of the jams and spoon sweets are made by Veni and her mother. (The pumpkin spoon sweet is amazing.)

Now that you have refreshed yourself with a bit of retail therapy, it is time to head down the road leading past the watermills to Panayia Orfani monastery and another swim at Kalami beach below. And then it's back to Milopotamos for dinner at Delis and perhaps a late night wine or tsipouro at Litrideio afterwards.

How can there be so much to do and see in one small village? Seriously.

ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ
ΣΥΜ...ΒΕΝΗ

• γλυκά κουταλιού • παραδοσιακά προϊόντα
• τουριστικά είδη

2736034378

With a view of the Mediterranean that would make the gods jealous
Nowhere but Porto Delfino

t. +30 27360 31940, +30 210.6645304,
email: info@portodelfino.gr url: www.portodelfino.gr

ΚΟΛΥΜΠΩΝΤΑΣ ΣΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΕΣ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΚΥΘΗΡΩΝ; Πού είναι; Ποια είναι; Μήπως είναι η περίπλοκη μάζα των βράχων που σαν τείχος περιβάλλει το νησί; Ισως βρίσκεται στους ανεμοδαρμένους ασημοπράσινους ελαιώνες ή στην καλοκαιρινή λευκότητα ενός μικροσκοπικού ξωκλήσιου. Αν ρωτήσετε κάποιο ψαρά, θα σας πει πως είναι εκεί που το φως αγγίζει τη θάλασσα. Καθε ψαράς γνωρίζει πως το αληθινό μεγαλείο των Κυθήρων βρίσκεται στη φυσική τους ομορφιά και η καλύτερη θέα είναι από τη θάλασσα. Όσοι λοιπόν δεν έχουν ένα ιδιότροπο θαλασσοδύκο για θείο ή δεν αντέχουν μια θαλάσσια κρουαζιέρα, γιατί να μην αφιερώσουν το χρόνο τους στις παραλίες των Κυθήρων ώστε να δουν αυτό που οι καλλιτέχνες και οι ναυτικοί ήδη γνωρίζουν.

φωτογραφία του ΒΑΓΓΕΛΗ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑ

ΠΑΛΑΙΟΠΟΛΗ Η Παλαιόπολη είναι το μέρος όπου γεννήθηκε η Αφροδίτη, η θεά του Έρωτα. Ο μύθος λέει πως ο Μενέλαος και η Ωραία Ελένη διατηρούσαν θερινό παλάτι εδώ, μα αυτό ήταν τότε... Όσο για τώρα μπορείτε να εξερευνήσετε αυτή την απέραντη παραλία και να απολαύσετε το κοχύλι σε τούτα τα αρχαία νερά. Η έκταση της ακτογραμμής είναι μαγνήτης για τους δύτες.

ΚΑΛΑΔΙ Νότια της Παλιόπολης, το Καλαδί είναι η πηλόν φωτογραφημένη παραλία των Κυθήρων. Το νου σας όμως. Υπάρχουν πάνω από 80 πέτρινα σκαλοπάτια που οδηγούν σε αυτόν τον παραδεισένιο τοπο. Ψηλοί αμμόδεις βράχοι περιστοιχίζουν δυο μικρές παραλίες που δεν έχουν σκιά. Ο πρώτος ορμίσκος είναι ο πιο δημοφιλής και στεφανώνεται από μια θαλάσσια σπηλιά την οποία μπορείτε να διασχίσετε κολυμπώντας. Υπάρχουν επίσης φυσικοί θαλάσσιοι θρόνοι όπου οι κολυμβητές μπορούν να καθίσουν και

να νοιώσουν τον παφλασμό του κύματος. Προετοιμαστείτε για ανεβοκατέβασμα στα βράχια, προσοχή στις βουτιές.

ΚΟΜΠΟΝΑΔΑ Καλυμμένη από μεγάλα λευκά βότσαλα και περικυκλωμένη από απότομους βράχους, η Κομπονάδα είναι μια από τις πιο ιδιωτικές παραλίες της ανατολικής ακτής του νησιού. Η πρόσβαση είναι δυνατή από τα χωριά Λιβάδι και Άγιος Ηλίας. Καλύτερα από την ανατολή μέχρι αργά το απόγευμα.

ΦΥΡΗ ΑΜΜΟΣ (ΚΑΛΑΜΟΥ) Με τη μακριά θουρίδα από κόκκινα βότσαλα, η Φυρή Αμμος έχει εξελιχθεί σε μια από τις πιο αγαπημένες παράλιες για τους εραστές του ήλιου. Προσβάσιμη από τον Κάλαμο. Καλύτερα νωρίς το πρωί.

ΜΕΛΙΔΟΝΙ Βρίσκεται κοντά στο νότιο άκρο του νησιού, κάτω από την Αγία Ελένη με φανταστική θέα στη Χύτρα, ενώ η μία πλευρά της παραλίας έχει έναν υπέροχο τεράστιο βραχώδη τοίχο. Η παραλία είναι προστατευμένη από όλους τους ανέμους.

ΠΛΑΤΙΑ ΑΜΜΟΣ Είναι μία από τις πιο γλυκιές παραλίες στα Κύθηρα. Ο σύντομος δρόμος από τον Καραβά είναι καλοστρωμένος και εύκολη προσπελάσιμος με αυτοκίνητο. Ο θρύλος λέει ότι η Ωραία Ελένη και ο Πάρις οδοκλήρωσαν τον απαγορευμένο τους έρωτα στην σπηλιά, νότια από την Πλατιά Αμμο.

ΑΓΙΑ ΠΕΛΑΓΙΑ Ένα ήρεμο ψαροχώρι κάποτε, η Αγία Πελαγία είναι προικισμένη με πέντε χαρακτηριστικές παραλίες, ο δρόμος για τις οποίες καταλήγει στο επιβλητικό φαράγγι της Κακιάς Λαγκάδας (Λίμνη). Η Αγία Πελαγία είναι ένα συνονθύλευμα από παραλίες, εστιατόρια και καφέ, ικανοποιώντας όλα τα γούστα των παραθεριστών, ιδιαίτερα των οικογενειών. Η σειρά των ογκοκλήρων που τοποθετήθηκε κατά μήκος της παραλίας για να καταπολεμήσει τη διάβρωση της άμμου (ανεπιτυχώς), είχε ως αποτέλεσμα τα σημερινά ήρεμα, ρηχά νερά της παράλιας. Τα πάντα είναι διαθέσιμα εδώ, και δεν είναι ασυνήθιστο το θέαμα, παρέες κολυμβητών να μοιράζονται πρωινό, γεύμα και δείπνο. Προχωρώντας νότια η επόμενη παραλία είναι ο Νέος Κόσμος. Αυτή η εκτενής βοτσαλωτή παραλία είναι τόπος συνάντησης για τους «νέους» άνω των 60 που μοιράζονται τα τελευταία νέα, απολαμβάνοντας το μπανάκι τους. Ο κόκκινος χωματόδρομος οδηγεί στη Φυρή Αμμο (φυρή = πορφυρή). Τούτη η ιδιαίτερη

παραλία με τα κόκκινα βοτσαλάκια και τους πορφυρούς βράχους, είναι ιδιαίτερα προσφιλής στους ντόπιους. Ο Αι-Νικόλας, η μικρή παραλία κάτω από το ομώνυμο ξωκλήσι, είναι δυσπρόσιτη και συνήθως τη διεκδικούν νεαροί κατασκηνωτές από τις αρχές του καλοκαιριού. Το θείκο κοίλωμα της παραλίας του Λορέντζο, είναι ένας μικρός αληθινός προστατευμένος κόλπος, με μια σπηλιά για σκιά και καταφύγιο γυμνιστών. Η παραλία της Λαγκάδας είναι η τελευταία της διαδρομής.

ΧΑΛΚΟΣ Με τους κατακόρυφους βράχους και τον κοηπίσκο που μοιάζει με φυσική πισίνα, δεν είναι απορίας άξιο που στον Χαλκό παρατηρείται συνωστισμός κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Δημοφιλής στους ντόπιους αληθιά και στη νεολαία, μερικές φορές μπορεί να έχετε την αίσθηση ότι με αυτούς τους νυσταδούς τύπους με τα γυαλιά ηλίου, ρικνίζοσαστε το προηγούμενο βράδυ κάτω από την ίδια στέγη. Ο χωματόδρομος είναι κατάλληλος μάλλον για 4x4 και μοτοσυκλέτες.

ΚΑΨΑΛΙ Οι ξεναγοί χαριτολογώντας περιγράφουν τους δίδυμους κόλπους του Καψαλιού ως τους μαστούς της Αφροδίτης. Θα το καταλάβετε παρατηρώντας τους από το ενετικό κάστρο της Χώρας. Το Καψάλι είναι μια φανταστική οικογενειακή παράλια που προσφέρει ήλιο, άμμο και αυτά τα τόσο αγαπημένα καφέ-νεύρα στους γονείς, που απολαμβάνουν το καφεδάκι τους παρακολουθώντας τα παιδιά τους να παίζουν με τα κύματα... εκ του ασφαλείας. Το Καψάλι είναι από τους πιο αναπτυγμένους τόπους στα Κύθηρα. Μπορείτε να απολαύσετε τη γραφική διαδοχή των εστιατορίων και καφέ ή ακόμα να πάρετε το σκάφος «Αλέξανδρος» (με γυάλινο πάτο) για μια βόλτα στις θαλασσινές σπηλιές της Χύτρας αληθιά και στην Εθαφόνησο. Σε μικρή απόσταση από τη Χώρα.

ΛΥΚΟΔΗΜΟΥ Εκτός από το Λιμνίονα είναι η μόνη παραλία στον Πίσω Γιαλό με οδική πρόσβαση. Η κατάβαση στην παραλία του Λυκοδήμου (άσφαλτος με 500 μ. βατό χωματόδρομο) είναι μαγευτική. Η θέα της ρεματιάς με τα θαλασινά πεύκα ηρεμεί τις αισθήσεις. Έχει το προτέρημα να μην την «πιάνουν» τα τρομερά μελτέμια. Γνωστή ως ψαρότοπος, η Λυκοδήμου διαθέτει σπηλιά για μεσημεριανό υπνάκο, με πηγή στην οποία αναβλύζει νερό μέσα από το βουνό.

φωτογραφία της Χρύσας Φατσέα

Ε/Γ - Ο/Γ ΠΟΡΦΥΡΟΥΣΑ Ν.Ε. ενώνουμε την Ελλάδα με το νησί της Αφροδίτης

μέχρι 12/07/2015

ΔΕΥΤΕΡΑ (Monday) 8.00 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ - ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΑ / 16.00 ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ
ΤΡΙΤΗ (Tuesday) 12.30 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ / 16.00 ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ
ΤΕΤΑΡΤΗ (Wednesday) 9.00 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ / 16.30 ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ
ΠΕΜΠΤΗ (Thursday) 12.00 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ / 16.30 ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ (Friday) 14.30 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ / 17.00 ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ
ΣΑΒΑΒΤΟ (Saturday) 10.00 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ / 14.00 ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ (Sunday) 11.00 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ / 15.00 ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ

13/07/2015 - 30/08/2015

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΕΚΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ (Daily except Wednesday)
9.30 & 14.30 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ / 12.00 & 17.00 ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ
ΤΕΤΑΡΤΗ (Wednesday) 9.00 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ / 14.00 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ - ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΑ - ΚΥΘΗΡΑ / 11.30 & 21.30 ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ
Εξαίρεση/Exception Σάββατο/Saturday 15/08 9.30 ΝΕΑΠΟΛΗ - ΚΥΘΗΡΑ, 12.00 ΚΥΘΗΡΑ - ΝΕΑΠΟΛΗ

ΤΟ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ ΤΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ
(In September the programme follows the timetable of June)

Το παρόν υπόκειται σε αλλαγές χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση.
This is subject to alterations without prior notice

RESERVATIONS - ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ
ΚΥΘΗΡΑ - ΚΥΘΗΡΑ
ΠΡΑΚΤΟΡΙΟ ΚΥΘΗΡΑ TRAVEL
ΧΩΡΑ (Chora), τηλ.: 27360-31390
ΠΟΤΑΜΟΣ (Potamos), τηλ.: 31848
ΝΕΑΠΟΛΙΣ - ΝΕΑΠΟΛΗ
ΠΡΑΚΤΟΡΙΟ ΒΑΤΙΚΑ ΒΑΥ ΔΕΡΜΑΤΗΣ
ΝΕΑΠΟΛΗ
τηλ.: 27340-24004, 29004

www.kithiratravel.gr

ΚΑΣΤΡΟΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΣΤΑ ΚΥΘΗΡΑ

της *Μαρίας Δευτερέβου*

Κύθηρα η εκ δυσμών πύλη του Αρχιπελάγους(Αιγαίου), το μάτι της Κρήτης, ο μυθικός τόπος γέννησης της Ουράνιας Αφροδίτης, της αναδυόμενης από τα κύματα θεάς του έρωτα και της ομορφιάς.

Το νησί υπήρξε στην μακραίωνη ιστορία του σταυροδρόμι πολιτισμών που καθόρισαν την εξέλιξη και την πορεία του.

Οι Φοίνικες, η Μινωική Κρήτη, η μυκηναϊκή Πελοπόννησος, το Βυζάντιο με τον Ορθόδοξο Χριστιανισμό, η Ενετοκρατία, η Τουρκοκρατία, η μακραίωνη συμπόρευση με τα Επτάνησα, η Γαλλική κατοχή και η περίοδος της Αγγλοκρατίας συνετέλεσαν στην διαμόρφωση μιας πολιτιστικής ιδιαιτερότητας οριοθετώντας την ταυτότητα του νησιού ανάμεσα στην Ανατολή και τη Δύση. Οι επιδράσεις αυτές ανιχνεύονται στην αρχιτεκτονική την γλώσσα και τις παραδόσεις του.

Υπάρχουν πολυάριθμα μνημεία κυρίως από την βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο που συνθέτουν ένα τοπίο ιστορικής μνήμης δεμένο με τα φυσικά πλεονεκτήματα του νησιού όπως παραλίες απείρου κάλλους, ρεματιές, φαράγγια, καταρράκτες και όμορφα μονοπάτια.

Κάστρο Χώρας Κυθήρων

φωτογραφία του Δημήτρη Μπατζίτση

Κιβωτός της ιστορίας των Κυθήρων είναι το Κάστρο Χώρας Κυθήρων ή φορτέτσα (fortezza) Κυθήρων ή Κάστρο Καψαλίου σε υψόμετρο 175 μέτρων από την θάλασσα, πάνω σε ένα φυσικό οχυρό-βόφο τον λεγόμενο Παλιμήδα.

Θεμελιώθηκε το 1238 κατά την βυζαντινή περίοδο ενώ το 1398 ο Καστελλάνος (διοικητής φρουρίου) κατ' εντολή της Γαληνοτάτης Δημοκρατίας της Βενετίας επισκευάζει την οχύρωσή του.

Το 1503 ολοκληρώνεται η ανακατασκευή του από τους Βενετούς με την μορφή που έχει σήμερα. Το σχήμα του είναι ακανόνιστο παραλληλόγραμμο που μαζί με τον Μέσα-Κλειστό Βούργο (borgo serato) έχει έκταση 30 στρέμματα. Το Ενετικό φρούριο κατά τα μεσαιωνικά πρότυπα ήταν πόλη πυκνοκατοικημένη και οργανωμένη με το παλάτι (διοικητήριο) στην ακρόπολη, δημόσια κτήρια(στρατώνες), εκκλησίες, υποδομές ύδρευσης(δεξαμενές), αποθήκες σίτου και πολεμικού υλικού και ιδιωτικές κατοικίες των «Τσιταντώνων και ποπολάρων» Άξια προσοχής για το ενδιαφέρον των επισκεπτών σήμερα είναι τα εξής:

Α)Οι τέσσερις ναοί μεταβυζαντινής περιόδου

- Ο ναός της Παναγίας της Ορφανής με τοιχογραφίες 16ου-17ουαιώνα(ήταν μετόχι της μονής Αγκαράθου Ηρακλείου Κρήτης, που διαφέντευε η οικογένεια Καλλινόα)
- Ο ναός της Παναγίας της Μυρτιδιώτισσας (πρώην καθολικός ναός από το 1580 έως το 1806 με την ονομασία Παναγία των Λατίνων)
- Ο ναός του Παντοκράτορα με τοιχογραφίες 16ου-17ου έτος ανέγερσης 1545
- Ο ναός του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου στην κατηγορία ius patronato (ιδιόκτητος.)

Β)Δημόσια κτήρια φρουράς και υπόγεια κτήρια φυλακών.

Γ) Η πυριτιδαποθήκη σε επαφή με τον ναό του Παντοκράτορα που σήμερα στεγάζει την έκθεση με τα οικόσημα των Ευγενών οικογενειών και προσωρινά τον μαρμαρίνο θρόνο των Κυθήρων που παλαιότερα ήταν τοποθετημένος στον προμαχώνα της Β.Δ. πλευράς δίπλα στην είσοδο του Κάστρου.

Δ)Η εντυπωσιακή κατασκευής υπόγεια δεξαμενή(βενετσιάνικη στέρνα 16ου-αιώνα) με τις καμάρες και τους θόλους στην οροφή.

Ε)Το παλάτι των προβλεπτών(Διοικητήριο) που στεγάζει σήμερα το Τοπικό Αρχείο Κυθήρων με έγγραφα από το 1560.

ΣΤ) Τα σιδηρά πυροβόλα(κανόνια) που είναι διάσπαρτα στον περίβολο του Κάστρου και φέρουν χρονολογία κατασκευής 1660.

Ζ)Οι πέντε ογκώδεις προμαχώνες που δημιουργούν μαζί με τα τείχη ένα εντυπωσιακό σύνολο καλά διατηρημένο. Ο μεγάλος προμαχώνας της Β.Δ πλευράς έφερε το γνωστό έμβλημα της Γαληνοτάτης με οικόσημα Προβλεπτών που καταστράφηκαν κατά την Γαλλική κατοχή το 1797.

Το 1589 (16ος αιώνας) η πόλη επεκτάθηκε βόρεια του Κάστρου και ο νέος οικισμός ονομάστηκε Μέσα Βούργο η Κλειστό Βούργο (borgo Serato). Είχε πολλές κατοικίες, εκκλησίες, ένα κυκλικό πύργο και ήταν τοιχοχυρισμένος με εξωτερικό καστρότειχο που έφθανε μέχρι τα τείχη του φρουρίου.

Σήμερα εκτός από λίγες κατοικίες που διασώθηκαν υπάρχουν ναοί με τοιχογραφίες από τον 15ο αιώνα έως και νεώτερα που είναι πολυτιμότερα μνημεία της βυζαντινής αγιογραφίας και μάλιστα της Κρητικής Σχολής (15ος-18ος αιώνας).Οι ναοί του Κλειστού η Μέσα Βούργου που διατηρούνται και λειτουργούν

μέχρι σήμερα είναι:1. Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος 2. Άγιος Γεώργιος Καθουσιάνων 3. Άγιος Ιωάννης ο Δραπανέζος 4. Παναγία Μεσοχωρίτισσα 5. Αγία Τριάδα 6. Σωτήρας ο Καθουσιάνικος*.

Τα δύο μεσαιωνικά σύνολα, Κάστρο και Μέσα Βούργο μαζί με το μοναδική ομορφιάς τοπίο που τα περιβάλλει συνθέτουν ένα εξαιρετικής σημασίας ιστορικό και πολιτιστικό μνημείο.

*Μην ξεχάσετε όσοι θα είστε στα Κύθηρα το 1ο δεκαπενθήμερο του Αυγούστου να μάθετε την ημερομηνία που θα είναι ανοιχτές οι εκκλησίες στον Μέσα Βούργο για να τις επισκεφτείτε.

Παλιόχωρα ή Παλαιόχωρα Κυθήρων

Στην Β.Α πλευρά των Κυθήρων σε υψόμετρο 165 μέτρα από τη θάλασσα υπάρχει η Καστροπολίτεια του Αγίου Δημητρίου ή Παλιόχωρας που κάποτε ήταν η Βυζαντινή πρωτεύουσα των Κυθήρων. Είναι ένα φυσικό οχυρό αθέατο από την θάλασσα περιζωμένο από βαθιά και απότομη χαράδρα που διακλαδίζεται και σχηματίζει τον γκρεμό του Αγίου Κοσμά και πιο κάτω το "Μαύρο Φρύδι", με τεφροκόκκινους βράχους κατακόρυφα σχισμένους και απότομους.

Η χαράδρα αυτή έχει σχηματιστεί από τεράστιους τεκτονικούς σεισμούς και συνεχίζεται στην θάλασσα με αλλόκοτες ελικώσεις και κατακόρυφα σχισμένους βράχους σχεδόν αδιάβατους από τα νεροφαγώματα. Λίγο πριν ξεσπάσει στην θάλασσα στην θέση "κακιά λαγκάδα" σχηματίζει την λίμνη της Παλιόχωρας, μεγάλης ομορφιάς και οικολογικής αξίας .

Σε αυτή την απόμνη τοποθεσία του νησιού που είναι φυσικά οχυρωμένη, νομίζει κανείς πως προορίστηκε να γίνει ένα απάτητο κάστρο. Η μεσαιωνική αυτή πολιτεία άρχισε να κτίζεται την υστεροβυζαντινή περίοδο επί δυναστείας Αυτοκράτορα Μιχαήλ Η. Παλαιολόγου (1261-1282) από τους Ευδαιμονογιάννηδες ή Μονογιάννηδες του οίκου της Μονεμβασίας που διοικούσαν τότε τα Κύθηρα. (Τέλος 11ου-12ου αιώνα).

Ο Παύλος Ευδαιμονογιάννης είναι ο "Αυτοκρατορικός" Δούκας των Κυθήρων με το όνομα "Σεβαστός" και ο καπετάνιος των Κυθήρων (από ενετικά έγγραφα).

Η κατασκευή της γίνεται σε διαδοχικές φάσεις μέσα σε περίοδο δεκάδων ετών ίσως και αιώνων σε τρεις τουλάχιστον περιόδους οικοδομικής δραστηριότητας.

Τα κτήρια της πόλης αυτής και ειδικά οι ναοί έχουν εντονη την επίδραση της Μονεμβασιώτικης αρχιτεκτονικής. Τα κυριότερα δομικά υλικά που χρησιμοποιήθηκαν από

φωτογραφία της Χρύσας Πατσέα

τους αρχιμαστόρους της εποχής εκείνης ήταν τα εξής: Οι πέτρες, τα βυζαντινά χειροποίητα κεραμίδια για τις στέγες των εκκλησιών, ο πυρόλιθος, οι σχιστόπληκες (οχελοπληκες) όλα δεμένα με το ισχυρό ασβεστοκονίασμα το λεγόμενο "κουρασάνι", η ανθεκτικότητα του οποίου οφείνεται σε ένα είδος άμμου που οι κάτοικοι ονομάζουν "χαλέπα".

Το φρούριο είχε διαδοχικές αμυντικές γραμμές. Ήταν οχυρωμένο με θολωτά πυροβολεία, πολεμίστρες, φυλάκια-παρατηρητήρια, τα λεγόμενα "βαρδιόρες" και στη μέση την κατοικία του φρουράρχου (πυργοειδής κατοικία εξωτερικά κυλινδρική και εσωτερικά ορθογώνιο παραλληλόγραμμο).

Στα αμυντικά έργα της Παλιόχωρας ανήκουν σχεδόν όλα τα κτίσματα (εκκλησίες και κατοικίες), τα οποία έχουν πολυεπίπεδη χρήση λόγω της στενής έκτασης του φρουρίου. Παρόλη τη φυσική και τεχνητή οχύρωση, το σοβαρότερο αμυντικό μειονέκτημα της πολιτείας του Αγίου Δημητρίου ήταν προς τη νοτιοδυτική πλευρά, που το οχυρό ήταν βατό σε απόσταση πυροβόλου της εποχής εκείνης.

Από αυτό το σημείο ο αρχιναύαρχος των Τούρκων Χαϊρ-εθ-ντίν Μπαρμπαρόσα τον Σεπτέμβρη του 1537 έστειλε ισχυρές δυνάμεις του πειρατικού του στόλου και πολιορκήσε το φρούριο από τα δυτικά που ήταν ευάλωτο. Το αποτέλεσμα ήταν η κατάληψη του Αγίου Δημητρίου από τους Τούρκους και Αλγερινούς πειρατές που οδήγησε στη σφαγή των κατοίκων του και την πώληση χιλιάδων αιχμαλώτων στα σκλαβοπάζαρα του Αλγερίου και της Τύνιδας. (πολλοί από τους οποίους εξαγοράστηκαν αργότερα και γύρισαν στο νησί).

Με την καταστροφή του Αγίου Δημητρίου ο χώρος σταδιακά εγκαταλείφθηκε και οι διασωθέντες κάτοικοι ιδρύουν πολύ αργότερα νέα χωριά σε άλλα σημεία του νησιού.

Οι κάτοικοι της πολιτείας αυτής είχαν βαθεί θρησκευτικότητα και έτσι έχτισαν 24 εκκλησίες κοντά στις κατοικίες τους. Σήμερα οι εκκλησίες που σώζονται είναι οι παρακάτω:

- Ο Ναός της Αγίας Βαρβάρας, άριστο δείγμα Μονεμβασιώτικης αρχιτεκτονικής, φημισμένος για τις ιδανικές αναλογίες του. (στυλοειδής με οκτάπλευρο τρούλο τέλος 15ου αιώνα)
- Ο Ναός της Θεοτόκου, που λέγεται "Κυρά του Φόρου", στον οποίο σύμφωνα με την παράδοση έδιναν οι πολεμιστές τον στρατιωτικό τους όρκο.*
- Ο Ναός του Αγίου Αντωνίου με αγιογραφίες στους τοίχους.
- Ο Ναός του Αγίου Δημητρίου (συγκρότημα δύο ναών 14ου αιώνα)
- Ο Ναός του Αρχάγγελου Μιχαήλ (αρχές 15ου αιώνα).

Σήμερα η Παλιόχωρα για τα Κύθηρα θεωρείται ο Μυστράς των Κυθήρων. Παρά τη μέτρια διατήρηση των κτισμάτων της, επιβεβαιώνει την αρχιτεκτονική της ύστερης Βυζαντινής περιόδου, αναδεικνύει την νοοτροπία των ανθρώπων που την κατοίκησαν, προσφέρει στον επισκέπτη ένα διαφορετικό "ταξίδι στα Κύθηρα".

*23 Αυγούστου εορτή Απόδοσης Κοιμήσεως της Θεοτόκου τελείται θεία λειτουργία.

ΠΥΡΓΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΡΙΑ ΣΤΑ ΚΥΘΗΡΑ

της Μαρίας Δευτερέβου

Βίγλα Αϊ Γιώργη στο Βουνό

Στην ανατολική ακτή των Κυθήρων σε βραχώδη λόφο ύψους 345 μέτρα από τη θάλασσα ανάμεσα στους παραλιακούς οικισμούς Διακόφτι και Αυλήμονα, υψώνεται η Βίγλα του Αϊ Γιώργη στο Βουνό. Είναι κοντά στους ναούς της Παναγίας της Μυρτιδιώτισσας και του Αϊ-Γιώργη.

Ο μικρός αυτός Πύργος ήταν κυρίως παρατηρητήριο με «βιγλάτορες» (φρουρούς) μέχρι δύο άνδρες. Επιτηρούσε την ανατολική πλευρά του νησιού από το βόρειο μέχρι το νότιο άκρο και είχε οπτική επαφή με μεγάλο τμήμα της ενδοχώρας του νησιού. Αλλά η σπουδαιότερη σημασία του ήταν να παρακολουθεί το σημαντικό θαλάσσιο πέρασμα του Κάβο Μαηλιά, στέλνοντας μηνύματα (με αναμμένους πυροσούς) για έκτακτη προειδοποίηση, στις επιδρομές των Τούρκων πειρατών, μέχρι τα Αντικύθηρα και την Κρήτη.

Η Βίγλα είναι κυλινδρική με διάμετρο 10 μέτρα, κτισμένη για λόγους ευστάθειας με διευρυμένη βάση (σκάρπα) και αρχικό ύψος 12 με 15 μέτρα. Σήμερα η οχύρωσή της σώζεται σε ύψος 3 έως 5 μέτρα. Πιο κάτω σε απόσταση 300 μέτρα υπάρχει και άλλη Βίγλα ερειπωμένη που αποδεικνύει ότι προφανώς οι πιο πάνω ήταν μέρος ενός δικτύου από πολλές Βίγλες που είχαν οπτική επαφή μεταξύ τους. Η ονομασία της προέρχεται από το λατινικό *vigila* που σημαίνει παρατηρητήριο, σκοπιά. Ο χρόνος κατασκευής της προσδιορίζεται μεταξύ 12ου και 16ου αιώνα από τους Βυζαντινούς ή τους Ενετούς. Επίσης να αναφέρουμε ότι ο όρος Βίγλα στο Βυζάντιο ήταν στρατιωτικό σώμα. Ο επισκέπτης σήμερα ανεβαίνοντας εκεί μπορεί να θαυμάσει την εξαιρετική θέα, το ιδιαίτερης αξίας ψηφιδωτό δάπεδο του 7ου αιώνα στον ναό του Αϊ-Γιώργη και να γνωρίσει το σημείο που το διάστημα 1992-1994 οι ανακατασκευές έρευνες του καθηγητή Γ. Σακελληάρη εντόπισαν ένα ασύλητο μινωικό ιερό κορυφής με εντυπωσιακή σειρά ευρημάτων των μινωικών χρόνων. Ο χώρος ήταν θεραπευτικός από την εποχή των Μινωιτών και αργότερα των Βυζαντινών.

Βαρδιόλα Αγίου Ιωάννη Θεολόγου

Στη Ν.Α. πλευρά των Κυθήρων, 2,5 χλμ. βόρεια από το χωριό Κάημος, σε ύψος 235 μέτρα πάνω από την παραλία «Φυρή Αμμος», βρίσκεται Πύργος-παρατηρητήριο (βαρδιόλα), ενσωματωμένος στο γραφικό ξωκλήσι του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου. Αρχιτεκτονικά ο ναός ανήκει στους μονόχωρους τρουλούς Ναούς Κυθηραϊκού τύπου τετράγωνου σχήματος με ημισφαιρικό θόλο και η κατασκευή του έχει αμυντικό χαρακτήρα. Εκτός από τη θύρα του Ναού δεν υπάρχει άλλο άνοιγμα και η άνοδος στο παρατηρητήριο γινόταν με ξύλινη σκάλα από το εσωτερικό του Ναού. Κάτω από το επίχρυσμα υπάρχουν τοιχογραφίες. Ανήκει στην Οικογένεια Δαρμάρου. Ο χρόνος κατασκευής του προσδιορίζεται στον 10ο-11ο αιώνα.

Καστέλο ή Καστέλι του Αυλήμονα

Το νησί των Κυθήρων βρίσκεται πολύ κοντά στο γύρισμα της ρότας των νερών και των ανέμων και επηρεάζεται άμεσα από τα κλιματολογικά δεδομένα της περιοχής.

Στην ανατολική ακτή του νησιού βρίσκεται το φυσικό λιμάνι του Αγίου Νικολαίου στο βόρειο άκρο του ομώνυμου ανοικτού κόλπου. Από την αρχαιότητα, εδώ κατέφευγαν τα μινωικά και τα φοινικικά ιστιοφόρα, τα πλοία των αρχαίων και των νεότερων Ελλήνων,

των Ρωμαίων και των Βυζαντινών, των Οθωμανών και των Βενετσιάνων. Θρησκείες και πολιτισμοί όλων των ιστορικών εποχών άφησαν κτίσματα θεραπευτικού και οχυρωματικού χαρακτήρα, όπως αυτά που συναντάμε σε όλη την περιοχή του όρμου του Αγίου Νικολαίου.

Στη δυτική πλευρά της εισόδου του λιμανιού, ευδιάκριτο από τη θάλασσα, υπάρχει το μικρό οχύρωμα του Αγίου Φραγκίσκου γνωστότερο με την ονομασία το «Καστέλι του Αυλήμονα». Η ακριβής ημερομηνία ίδρυσης του Καστελίου δεν μας είναι γνωστή. Η απόφαση για την ανέγερση του μικρού επάκτιου φρουρίου ελήφθη από τους Ενετούς το 1725 και ανέφερε ότι θα εδρεύουν σε αυτό 5 στρατιώτες και θα εξοπλισθεί με 8 τηλεβόλα. Δεν είναι γνωστό αν στη θέση αυτή υπήρχε και παλαιότερα μικρό φρούριο όπως είναι και το πιθανότερο. Από τη γενική ιστορία της περιοχής και έρευνα σε χειρόγραφα έγγραφα στα αρχεία της Βενετίας μπορούμε να υποθέσουμε ότι η κατασκευή του έγινε τον 18ο αι.

Το φρούριο έχει γεωμετρικό σχήμα οκταγωνικής κάτοψης. Ήταν εξοπλισμένο με κανονιοθυρίδες, κεντρικό πύργο, αποθήκες, οικήματα φρουράς και σιδηρά πυροβόλα (κανόνια). Στο επάνω τμήμα της πύλης του φρουρίου απεικονίζεται ο Ενετικός θυρεός με τον φτερωτό λέοντα όρθιο, με το σπαθί στο μπροστινό πόδι. Σήμερα είναι εντελώς θαρμμένος από την άρμη της θάλασσας.

Ο σκοπός του φρουρίου ήταν ο έλεγχος της ναυσιπλοΐας, η προστασία του λιμανιού και των εμπορικών πλοίων που κατέφευγαν σε αυτό το ασφαλές αραξοβόθι των Κυθήρων. Στο λιμάνι του Αυλήμονα το 1802 βυθίστηκε ο 'Mentor', το πλοίο με το οποίο ο 'Αγγλος λόρδος

Ελγιν μετέφερε μέρος από τα κλεμμένα μάρμαρα του Παρθενώνα. Σήμερα ο γραφικότερος αυτός οικισμός είναι ένας από τους πλέον τουριστικούς προορισμούς των Κυθήρων.

Οχυρωματικός Οικισμός Κάτω Χώρας Μυλοποτάμου

Ο οικισμός της Κάτω Χώρας είναι ο αρχαιότερος του Μυλοποτάμου. Αναπτύχθηκε στη δυτική πλευρά, σε βραχώδη λόφο με υψόμετρο 260 μέτρα πολύ πριν από την τείχιση του κάστρου. Τα σπίτια του είναι χτισμένα με τη γνωστή διάταξη για την προστασία τους από τους πειρατές, δηλαδή κολλημένα το ένα με το άλλο. Το μικρό αυτό φρούριο πιθανότατα κτίστηκε στις αρχές του 16ου αιώνα. Αναφέρεται ότι μετά το 1545 κατοικούν στον οικισμό 50 οικογένειες, που ήταν πρόσφυγες από την Κρήτη και την Κύπρο και προσέφεραν τον αναγκαίο αριθμό στρατιωτών για τη φύλαξη του.

Στην επιβλητική πύλη του φρουρίου σώζεται ακόμα ο φτερωτός Λέων του Αγίου Μάρκου, το έμβλημα της Γαληνοτάτης Δημοκρατίας της Βενετίας. Η αναφερόμενη στο υπέρθυρο της εισόδου χρονολογία (1565) δεν αφορά το έτος ανέγερσης αλλά μιας εκ των επισκευών του. Το φρούριο (οχυρωμένος οικισμός) περικλείει επτά Ναούς αξιοθαύμαστης αρχιτεκτονικής 16ου-17ου αιώνα με εξαιρετικής τέχνης τοιχογραφίες, που είναι οι πιο κάτω:

Ιερός Ναός Παναγίας Μεσοπορίτισσας, Προφήτη Ηλία, Αγίου Αθανασίου, Αγίου Ιωάννη Χρυσοστόμου, Αγίων Αναργύρων, Αγίων Πάντων, Αγίου Ιωάννη Προδρόμου. Εξωτερικά του φρουρίου είναι ο 'Άγιος Δημήτριος και ο 'Άγιος Νικόλαος. Στην είσοδο του φρουρίου σώζεται σήμερα και το σχολείο που κτίστηκε την περίοδο της Αγγλοκρατίας (1825). Ο αρχικός σκοπός του φρουρίου ήταν η προστασία των κατοίκων του οικισμού αλλά και ο έλεγχος των δυτικών ακτών του νησιού και του Ιονίου πελάγους.

Κατά την Ενετοκρατία πιθανόν τα Κύθηρα ακολούθησαν τη βυζαντινή διοικητική οργάνωση με ξεχωριστά «καπιτανάτα» και φρούρια. Μετά τον 14ο αιώνα το Μυλοποτάμο αναφέρεται ως ένα από τα τρία διοικητικά διαμερίσματα του νησιού (ντιστρέτα), που το καθένα είχε και το Κάστρο του. Σύμφωνα με τις περιοχές αυτές ήταν τα εξής: Καψαλίου, Αγίου Δημητρίου Παληόχωρας και Μυλοποτάμου.

Η ονομασία του σημαίνει, το ποτάμι με τους μύλους. Ως γνωστό τον Μυλοποτάμο διασχίζει λαγκάδι που σχηματίζει τον καταρράκτη της φόνισσας, αλλά και λίμνες με μικρότερους καταρράκτες. Σε όλο το μήκος του λαγκαδιού έχει πάνω από είκοσι (24 το 1813) νερόμυλους. Οι κάτοικοι του Μυλοποτάμου ήταν από τους πρώτους στα Κύθηρα που ασχολήθηκαν με τη ναυτιλία και κυριάρχησαν στα παράλια της Μικράς Ασίας και ιδιαίτερα της Σμύρνης.

Σήμερα ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει τη φυσική ομορφιά του τοπίου, να περπατήσει στα στενά δρομάκια του Κάστρου και να απολαύσει το ωραιότερο ηλιοβασίλεμα των Κυθήρων με θέα το Ιόνιο πέλαγος.

*εκτός Κάστρου και εκτός οικισμού υπάρχουν και οι σπηλαιώδεις ναοί της Παναγίας Ορφανής (εορτάζει 23 Αυγούστου) και της Αγίας Σοφίας (17 Σεπτεμβρίου).

KRISTINA WILLIAMSON: ένας χρόνος στα Κύθηρα

ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΗΣ KRISTINA WILLIAMSON «Ένας χρόνος στα Κύθηρα» είναι ένα διαχρονικό δώρο για τους εραστές της φωτογραφίας αλλά και των Κυθήρων. Το φωτογραφικό λεύκωμα «Ένας χρόνος στα Κύθηρα» είναι μια προσεγμένη δίγλωσση έκδοση και μπορείτε να το προμηθευτείτε **στο βιβλιοπωλείο "Βιβλιόγατος" στο Λιβάδι και στη Χώρα, τηλ. 2736-0-37077.**

ΕΚΘΕΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΒΕΝΙΑΣ ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ

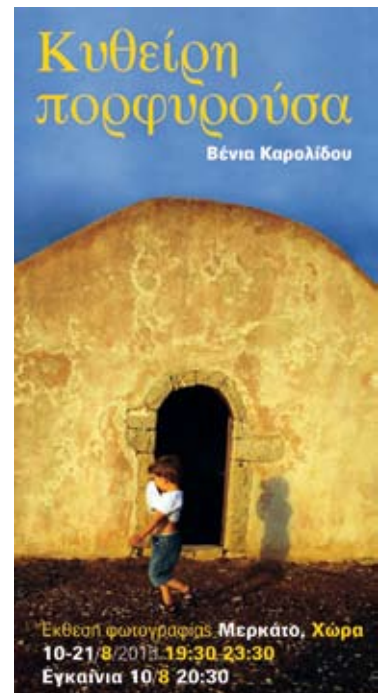
Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ που θα διηγηθεί και φέτος τη δική της άποψη για τα Κύθηρα, από τις 10 ως τις 21 Αυγούστου στο Μερκάτο στη Χώρα, το αξιώθηκε πάμπολλες φορές. Ήρθε, ξαναήρθε, αγάπησε τον τόπο, έκανε φίλους, περπάτησε στα μονοπάτια, αγνάντεψε το πέλαγος, τη θάλασσα που γέννησε τη θεά Αφροδίτη, μύρισε τις εποχές.

Με τα φωτογραφικά σύνεργα στον ώμο, μπάντρα λάντρα*, αποτύπωσε με τη δική της ματιά τα τοπία, τις πλαγιές, τα βράχια, τα χωριά, την αφρισμένη θάλασσα, την καθημερινή ζωή, τα πανηγύρια. Τις ποικίλες αρχιτεκτονικές των ζωντανών σπιτιών αλλά και των ερειπίων που χάσκουν αναζητώντας κάποιον

να 'ρθει να τα σώσει από τη λήθη. Αυτά τα ερείπια, που ακόμη κρατούν την πχά από τη ζωή που έζησαν, που ακόμη νοιώθεις την αύρα των κατοίκων τους.

Τα Κύθηρα, πριν από αιώνες ενδόθηκαν το μύθο του ιδεατού προορισμού, του τόπου της ευδαιμονίας, που εκφράζει την αισιοδοξία και την ανυπομονησία για τον καινούργιο κόσμο. Και αν παρόλα αυτά, η ανακάθιση είναι πιο «πεζή», το ουτοπικό στοιχείο, συνεχίζει να είναι συνώνυμο με τη φήμη του νησιού. Η φιλοεργή επιθυμία που καθιέρωσαν ζωγράφοι και ποιητές με κατάληξη το φτωχό αυτό και, συνάμα, μεγαλειώδη τόπο, ακόμα και σήμερα, εμπνέει και αποτελεί σημείο αναφοράς στην προσωπική πυξίδα κάθε ταξιδευτή. Και αν, όπως έγραψε ο Gerard de Nerval «επήραν ότι νύραν... οι πειραταί οι λεγόμενοι Αιλιτζερίνοι», τα Κύθηρα, παρόλο που λεηλατήθηκαν και εγκαταλείφθηκαν, πάντα θα παραμένουν ο απόλυτος τόπος επιστροφής και έμπνευσης.

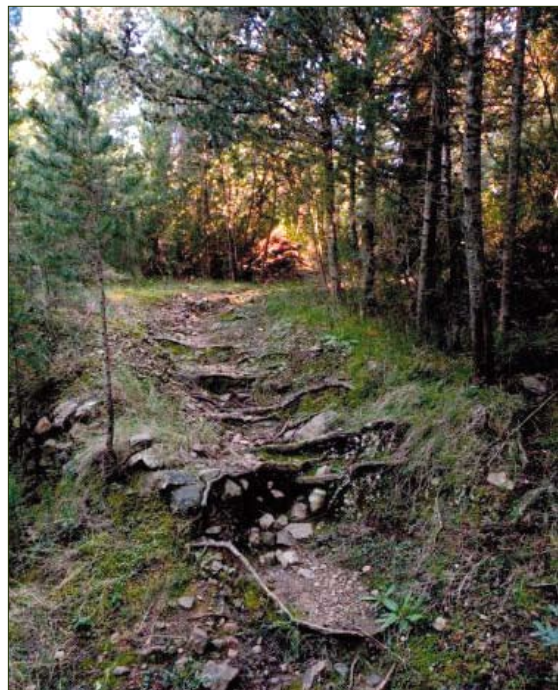
* μπάντρα λάντρα στην τοπική διάλεκτο= από άκρο σε άκρο

ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΩΝ ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΩΝ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ ΔΙΕΥΡΥΝΕΤΑΙ

(μτφρ. Αγλαΐα Παπαοικονόμου)

φωτογραφία του Φοίβου Τσαραβόπουλου

ΠΑΡΟΤΙ ΤΟ KYTHERA HIKING, υπό την αιγίδα του Κυθηραϊκού Ιδρύματος Πολιτισμού και Ανάπτυξης (ΚΙΠΑ), ασχολήθηκε τον περισσότερο από τον προηγούμενο χρόνο με την επέκταση του δικτύου των περιπατητικών μονοπατιών, μπόρεσε να βρει το χρόνο να ενημερώσει τον κόσμο των μονοπατιών για το έργο του. Και ανταμείφθηκε. Όταν τα "Μονοπάτια της Ελλάδας" παρουσίασαν ενημερωτικό έντυπο αναφερόμενο στο Kythera Hiking για το 4ο Παγκόσμιο Συνέδριο Μονοπατιών στο Jeju, της Νότιας Κορέας, τον Ιανουάριο του 2014, στην Korean Mountain TV εντυπωσιάστηκαν τόσο πολύ με αυτά που είδαν, ώστε αποφάσισαν να συμπεριλάβουν τα μονοπάτια των Κυθήρων στο επόμενο πρόγραμμά τους. Τον περασμένο Οκτώβριο το συνεργείο της Mountain TV επισκέφτηκε τα Κύθηρα για μια εβδομάδα με σκοπό να προετοιμάσει μια σειρά ντοκιμαντέρ σχετικά με

τον αειφόρο τουρισμό και τα μονοπάτια για πεζοπορία σε όλη τον κόσμο. Το ντοκιμαντέρ, στο οποίο χρησιμοποιήθηκαν τελευταίες τεχνολογίες μηχανήματα (εξακόπτερα και υποβρύχιες κάμερες), προβλήθηκε στην Korean TV και το διαδίκτυο τον περασμένο Νοέμβριο.

Από το τελευταίο φθινόπωρο πολλοί Ελληνικοί Ορειβατικοί Σύλλογοι ήρθαν στα Κύθηρα για να εξερευνήσουν τα μονοπάτια μας. Μεταξύ αυτών ήταν η Ελληνική Εταιρία για την Προστασία της Φύσης, ο Ορειβατικός Σύλλογος Αθηνών και οι Έλληνες Ορειβάτες. Όλοι τους καταγοιεύτηκαν. Η επίδραση από την αρτιότητα του δικτύου μονοπατιών του Kythera Hiking και από την ομορφιά των διαδρομών ήταν ιδιαίτερα θετική. Η φήμη διαδίδεται. Οι περιπατητές, οι περιηγητές, οι ορειβάτες από τα μέρη και τα πλάτη της υψηλής αρχίζουν να ανακαλύπτουν τα μονοπάτια του νησιού.

Το δίκτυο συνεχώς επεκτείνεται. Ο διαχειριστής του Kythera Hiking, Φοίβος Τσαραβόπουλος, μαζί με τον Αλέκο Καστρίσιο και το σύλλογο επαγγελματιών Διακοφτίου διάνοιξαν και σηματοδότησαν το παλιό μονοπάτι που ενώνει το Διακόφτι με το μοναστήρι της Αγίας Μόνης. Το μονοπάτι, με τον κωδικό αριθμό M36 και σε συνδυασμό με το μονοπάτι M37, άνοιξε τον περασμένο Νοέμβριο. Πρόκειται για έναν κυκλικό περίπατο που προσφέρει την εκπληκτική θέα προς τα τυρκουάζ νερά στο Διακόφτι μέχρι τον Κάβο Μαλιά στην Πελοπόννησο.

Τα προτεινόμενα καινούρια μονοπάτια περιλαμβάνουν:

- Τον Φάρο στο Μουδάρι: συνδέει τον Καραβά, την παραλία του Αγίου Νικολάου, τον φάρο του Μουδαρίου και την Πλατεία Άμμο (περίπου 10 χλμ.)
- Αγία Πελαγία-Διακόφτι: αυτό το μονοπάτι διασχίζει το εγκαταλελειμμένο

χωριό Φρεάτσι, το αγρόκτημα του Μανέα, τον παλιό οικισμό της Βίγλης και τις αλφειές στο Διακόφτι (περίπου 15 χλμ.)

- Μία εναλλακτική πρόσβαση στην Παλαιόχωρα προσφέρει το μονοπάτι από τα Τριφυλιάνικα, και
- Ένα μονοπάτι που περνάει από τα χωριά Αρωνιάδικα, Αλφειάνικα και Φριλιγιάνικα.
- Επίσης σε συνεργασία με την ομάδα από "Τα Μονοπάτια της Ελλάδας", το Kythera Hiking σχεδιάζει να σημάνει το μονοπάτι γύρω από το Κάστρο των Αντικυθήρων. Οι επισκέπτες του νησιού θα έχουν σύντομα τη δυνατότητα να εξερευνήσουν τον αρχαιολογικό χώρο, όποτε δεν εργάζεται εκεί η αρχαιολογική ομάδα.

Τα μονοπάτια των Κυθήρων και Αντικυθήρων είναι από τα πλέον οργανωμένα δίκτυα μονοπατιών στην Ελλάδα. Η επιτυχία του προγράμματος που τρέχει εδώ και τέσσερα χρόνια, οφείλεται κατά ένα μεγάλο μέρος στο πάθος και τη σκληρή δουλειά του συντονιστή του Kythera Hiking, Φοίβου Τσαραβόπουλου. Ο Φοίβος και η πιστή ομάδα των εθελοντών είναι η καρδιά και η ψυχή του προγράμματος και υπεύθυνοι για την τεράστια επιτυχία του. Παράλληλα με την ανάπτυξη των οδοιπορικών μονοπατιών αναπτύσσεται και μια νέα μορφή τουρισμού. Είδε εναλλακτικού τουρισμού –υποβρύχιος τουρισμός, αγροτουρισμός, τουρισμός αναρρίχησης, οικότουρισμός– όπως και να τον ονομάσετε έχει τη δυνατότητα να τρέχει όλη τον χρόνο. Και καθώς η τουριστική περίοδος διευρύνεται, το ίδιο συμβαίνει και στην οικονομική αειφορία του νησιού. Η αξία αυτών των μονοπατιών είναι ανεκτίμητη για το νησί.

Για να συνεχιστεί όμως το πρόγραμμα, έχει ανάγκη τη συνδρομή σας. Η συντήρηση των μονοπατιών, το άνοιγμα και η εξερεύνηση καινούριων, κοστίζει χρήματα. Μπορείτε να χρηματοδοτήσετε ένα μονοπάτι, να του δώσετε το όνομα κάποιου αγαπημένου σας ή να αφιερώσετε ένα μονοπάτι σε ένα μέλος της οικογένειάς σας ή ένα φίλο.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ: info@kytherahiking.com

ΚΟΥΡΕΙΟ

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΣ

ΛΙΒΑΔΙ - ΚΥΘΗΡΑ
τηλ.: 2736-0-31695
κιν.: 6944-709968

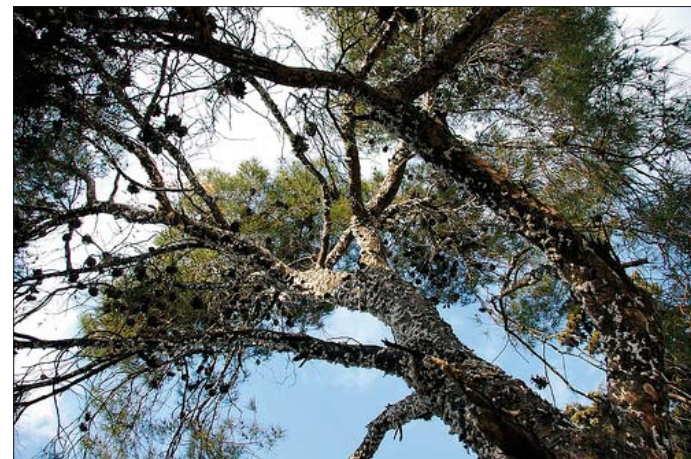
Η ΘΑΝΑΤΗΦΟΡΑ ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΤΩΝ ΠΕΥΚΩΝ ΣΤΑ ΚΥΘΗΡΑ

ΠΕΡΙΔΙΑΒΑΙΝΟΝΤΑΣ ΤΑ ΚΥΘΗΡΑ παρατηρεί κανείς αμέτρητα πεύκα με μια ουσία στα βαμβάκι στον κορμό και τα κλαδιά.

Το έντομο *Marchalina hellenica*, το οποίο ζει στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, κυρίως στην Ελλάδα και την Τουρκία, είναι παράσιτο των πεύκων που παράγει ένα μελίτωμα που συλλέγεται από τις μέλισσες και μετατρέπεται σε μέλι, γνωστό ως πευκόμελο. Η ασθένεια που προκαλείται από αυτό το ιδιαίτερο έντομο καλείται βαμβάκισμα, καθώς οι εκκρίσεις του μοιάζουν με μικρά κομμάτια από βαμβάκι πάνω στα δένδρα.

Το Υπουργείο Γεωργίας χρηματοδότησε (1996-2000) τους μελισσοκομικούς συνεταιρισμούς στην Ελλάδα ώστε να μοιράσουν σκόπιμα τα πεύκα με αυτό το παράσιτο, με σκοπό την αύξηση της παραγωγής μελιού. Γεγονός που αύξησε δραματικά τον πληθυσμό της *Marchalina hellenica* με αποτέλεσμα την απώλεια της οικολογικής ισορροπίας ανάμεσα στο έντομο και τους θηρευτές του και την υπερφόρτωση των πεύκων με το έντομο. Επίσημα δεν παρατηρείται συγκεκριμένη γνωστή καταστροφή από το έντομο, εντούτοις φαίνεται πως το έντομο ζει απομυζώντας τους χυμούς των δένδρων, συνεισφέροντας στην κατάρρευσή τους, όταν αυτά είναι πιθανώς μολυσμένα από παθογόνους μύκητες ή άλλα μικρόβια.

Ευτυχώς το έντομο παρουσιάζει χαμηλή κινητικότητα. Εντούτοις είναι τραγικό ότι στα Κύθηρα είναι ήδη ευρέως διαδεδομένο. Το δασάκι του κάμπινγκ στο Καψάλη (φυτεύτηκε το 1962), τα πολλὰ πεύκα γύρω από το οινοποιείο στα Μαρκεσάκια, τα μεγάλα δένδρα κατά μήκος του δρόμου από το Άνω Λειβάδι στα Φατσάδικα, τα εναπομείναντα δύο δένδρα δίπλα στην εκκλησία στα Φατσάδικα, το πευκοδάσος από τον Ποταμό προς την Αγία Πελαγία (φυτεύτηκε το 1962), καθώς και σε άλλα μέρη, είναι εντελώς μολυσμένα και πεθαίνουν. Κάποια πεύκα κοντά στο δημοτικό σχολείο του Ποταμού ήδη πέθαναν.

Πώς θα σταματήσουμε την περαιτέρω διάδοση της ασθένειας; Η εφημερίδα μας συμμερίζεται την παραπάνω άποψη και προτείνει λύσεις:

1. Πλήση πεύκων. Απομακρύνει ποσοστό των εντόμων. Μέσα σε ένα έτος ο πληθυσμός των εντόμων επανέρχεται. Μία λύση είναι η βαφή των πεύκων σε ύψος 2-2,5 μέτρων με βιοηλεκτρική κόλλα οπότε τα έντομα που θα πέσουν δεν μπορούν να ξαναδημιουργήσουν φωλιές στο δένδρο. Ποσοστό επιτυχίας 65%.
2. Ψεκασμός των δένδρων με έλαια και γαλακτώματά τους (παραφινέλαιο, κτλ.) οπότε στο δένδρο δημιουργείται λιεία επιφάνεια, μη φιλική για το έντομο. Ποσοστό επιτυχίας 95%.
3. Ψεκασμός με savona (άλλα καλού ήπαρου οξέως-σαπουνί). Τα ποσοστά επιτυχίας έχουν πολύ μεγάλη διακύμανση οπότε τα αποτελέσματα είναι αμφίβολα. Ποσοστό επιτυχίας 28-95,3%.
4. Προληπτική χρήση ταινιών και κόλλας, όπου τα νέα έντομα που θα έρθουν να προσβάλλουν τα πεύκα, θα κολληθούν και δεν θα ανέβουν στο δένδρο. Είναι πολύ χρήσιμη μέθοδος και συνιστάται όταν υπάρχει μόλυνση σε κοντινά πεύκα αλλά όχι σε αυτό που θέλουμε να προστατεύσουμε.

Όλοι οι τρόποι καταπολέμησης είναι ιδιαίτερα ήπιοι. Πρέπει να πραγματοποιηθούν την περίοδο που τα έντομα διερευνούν νέες φωλιές –συνήθως 15 Μαρτίου με 15 Ιούνη-οι οποίες εξαρτώνται από τις καιρικές συνθήκες.

Σε προσβεβλημένα πεύκα προτείνουμε τη δεύτερη λύση λόγω της μεγάλης αποτελεσματικότητας και του ήπιου χαρακτήρα των σκευασμάτων που δεν έχουν καμία ουσιαστική επίδραση στο περιβάλλον. Η επίδραση των ελαίων είναι για περιορισμένο χρονικό διάστημα και δυστυχώς μετά από ένα έτος θα υπάρχει επιμόλυνση από γειτονικά πεύκα και σε λίγα έτη θα πρέπει ξανά να παρέμβουμε για τη μείωση του πληθυσμού της *Marchalina hellenica*. Τα έντομα θα πέσουν –ακόμα και με πλυσίμο- και μετά τοποθετούμε ταινίες και την κόλλα, οπότε έχουμε πρακτικά καθαρίσει το φυτό. Τα πεσμένα έντομα δεν μπορούν να ξανανέβουν και τα πεύκα είναι προστατευμένα.

Πηγή: www.biokipos.blogspot.com

ΜΟΝΟΠΑΤΙ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΗΚΟΣ	ΧΡΟΝΟΣ	ΚΥΚΛΙΚΗ	ΔΥΣΚΟΛΙΑ
ΧΩΡΑ – ΚΑΨΑΛΙ	M1	3km	2h	✓	1/5
	Αξιοθέατα: Μέσα Βούργο, Σπαραγγαρίο, Υδραγωγείο, Αγγλική Γέφυρα				
ΚΑΨΑΛΙ – ΛΙΒΑΔΙ	M11	8.2km	3h	X	2/5
	Αξιοθέατα: Καψάλη, Μονοπάτι Κάπαινας, Σπήλαιο Αγίας Σοφίας Καλάμου				
ΚΑΨΑΛΙ – ΛΟΥΡΑΝΤΙΑΝΙΚΑ	M15	4.7km	2h	X	1/5
	Αξιοθέατα: Αγγλική Γέφυρα, Φυρόι, Κυπαρισσόδασος				
ΑΒΛΕΜΟΝΑΣ – ΑΓ. ΓΙΩΡΓΗΣ	M19	3km	1h30'	X	1/5
	Αξιοθέατα: Καστέλλο, Άγιος Γιώργης στο Βουνό				
ΠΟΤΑΜΟΣ – ΠΑΛΙΟΧΩΡΑ	M31	3.4km	1h30'	X	1/5
	Αξιοθέατα: Ποταμός, Τριφυλιάνικα, Βροχαντάρικα, Παλιόχωρα				
ΝΕΡΟΜΥΛΟΙ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	M41	2.6km	2h	✓	1/5
	Αξιοθέατα: Μυλοπόταμος, Καταρράκτες, Νερόμυλοι				

Επισκευές επαγγελματικών & οικιακών ηλεκτρικών συσκευών - κεραιές - δορυφορικές εγκαταστάσεις - ενοικίαση & πώληση ηχητικών εγκαταστάσεων

Panayiotis Kominos 6978.29.20.04
Yiannakos Kominos 6974.99.24.49 - Tel/Fax: 27360.33.909

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΥΡΥΤΕΡΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

της Άννας Κομνηνού (μτφρ. Αγλαΐα Παπαιοικονόμου, σκίτσο Δάφνη Πετρόχειλης)

ΣΕ ΜΙΑ ΕΠΟΧΗ ΠΟΥ Η ΜΑΖΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ είναι σε ρευστή κατάσταση, το θέμα της διάσωσης της πολιτιστικής ταυτότητας μπορεί να φανεί ότι είναι μια επιδίωξη της μεσαίας τάξης. Παρόλα αυτά η επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα στην Ελλιάδα αναφέρεται σε κάτι πολύ ευρύτερο. Έχει να κάνει με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, σύμφωνα με την ερμηνεία που της αποδίδουν ο διεθνώς αναγνωρισμένος Βασιλικός Σύμβουλος και συνήγορος των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Geoffrey Robertson και η ομάδα του. Ανάμεσα στους πολιτιστικούς ακτιβιστές, τους πολιτικούς, τους ακαδημαϊκούς και τους ανθρώπους που στέκονται στις παρυφές αυτής της επικής διαμάχης ανάμεσα στον παλιό κόσμο που ανεμίζει τα λάβαρα και τον ταχύ μετεμπειρικό κυβερνητικό νέο κόσμο, είναι και ο Αυστραλός Αβορίγινας ακτιβιστής Δρ Γκάρυ Φόλνι. Η ιστορική ομιλία του Φόλνι «Διεκδικώντας εκ νέου τον πολιτισμό» διαλύει την παρανοϊκή επιχειρηματολογία της παλιάς φρουράς, και αντί αυτής προτείνει την θεώρηση ενός νέου κόσμου όπου η διαφορετικότητα της πολιτιστικής ταυτότητας μπορεί να ανθίσει.

Τι είναι τα Μάρμαρα του Παρθενώνα; Τα Μάρμαρα του Παρθενώνα είναι μια συλλογή από Ελληνικά αγάλματα της Κλασικής Αρχαιότητας (φτιαγμένα κυρίως από τον Έλληνα γλύπτη Φειδία και τους βοηθούς του), επιγράμματα και υπέρροχα αρχιτεκτονικά κομμάτια που αρχικά ήταν μέρος του Ναού του Παρθενώνα καθώς και άλλων κτισμάτων της Ακρόπολης των Αθηνών. Στα Μάρμαρα του Παρθενώνα ανήκουν επίσης κομμάτια από την ζωφόρο προς τιμήν της Μάχης του Μαραθώνα.

Όταν κατασκευάστηκε ο Παρθενώνας ανάμεσα στα 447 π.Χ. και 432 π.Χ., τρεις ομάδες γλυπτών- οι μετώπες, οι ζωφόροι και τα αετώματα- δημιουργήθηκαν για την διακόσμηση του. Από αυτά οι μετώπες και οι ζωφόροι ήταν μέρος της κατασκευής του ίδιου του Παρθενώνα. Δεν σκαλίστηκαν πριν και μετά προστέθηκαν στην θέση τους ψηλά στον Παρθενώνα, αλλά σκαλίστηκαν κατευθείαν στις πλευρές του Παρθενώνα αφού ο ναός είχε ήδη ανεγερθεί.

Οι μετώπες ήταν ανεξάρτητα γλυπτά ανάγλυφα, 92 στον αριθμό, 32 για κάθε πλευρά και 14 σε κάθε άκρο. Κάθε μετώπη χωριζόταν από τις γειτονικές της με μια απλή αρχιτεκτονική διακόσμηση που ονομαζόταν τρίγλυφο. Οι μετώπες ήταν τοποθετημένες ολόγυρα στο οίκημα και πάνω από την εξωτερική κιονοστοιχία, απεικόνιζαν δε διάφορες μυθικές μάχες. Στην βόρεια πλευρά υπήρχαν σκηνές από τον Τρωικό Πόλεμο, στην νότια σκηνές από την Κενταυρομαχία (μάχη μεταξύ των Λαπίθων και των Κενταύρων-μυσοί άνθρωποι μισοί άλογα), στην ανατολική πλευρά παρουσιαζόταν η Γιγαντομαχία (μάχη ανάμεσα στους Ολύμπιους θεούς και τους γίγαντες) και τέλος, στην δυτική πλευρά απεικονιζόταν η μάχη των Ελλήνων με τις Αμαζόνες. Η ζωφόρος, μήκους 160 μέτρων, δεν ήταν τόσο φανερά προβεβλημένο. Είναι ένα μακρύ, συνεχές γλυπτό, ανάγλυφο, που απεικονίζει την πομπή της εορτής των Παναθηναίων προς τον ναό.

Πού βρίσκονται σήμερα; Τα Μάρμαρα του Παρθενώνα είναι κυρίως τοποθετημένα στις αίθουσες εισόδου του Βρετανικού Μουσείου καθώς και σε άλλα Ευρωπαϊκά Μουσεία.

Γιατί ονομάζονται Εγγίενια Μάρμαρα; Το 1801 ο Άγγλος πρεσβευτής στην Κωνσταντινούπολη, 7ος κόμης του Έλνιν, πήρε ένα φερμάνι από τον Σουλτάνο για να φτιάξει εκμαγεία και σχέδια από τις αρχαιότητες της Ακρόπολης των Αθηνών, να κατεδαφίσει πρόσφατα κτίσματα αν αυτό κρινόταν απαραίτητο καθώς και να μετακινήσει γλυπτά από τον χώρο. Το θεώρησε ως άδεια να πάρει όσα γλυπτά μπορούσε να βρει. Από τότε η αφαίρεση των Μαρμάρων του Παρθενώνα, όσο η Ελλιάδα ήταν υπό Οθωμανική κατοχή,

υπήρξε ένα επίμαχο θέμα. Αξίζει να σημειώσουμε ότι όταν η Ελλιάδα ελευθερώθηκε και έγινε ένα ανεξάρτητο νέο έθνος, μία από τις πρώτες διεθνείς διεκδικήσεις της ήταν η επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα.

Μπορούν τα Μάρμαρα του Παρθενώνα να αφήσουν το Βρετανικό Μουσείο; Το 2014, σε ένα παράξενο γύρισμα της μοίρας, Το Βρετανικό Μουσείο δάνεισε μερικά από τα Μάρμαρα της ζωφόρου του Παρθενώνα στο Μουσείο Ερμιτάζ της Αγίας Πετρούπολης στην Ρωσία, και αυτό συνέβη σε μια περίοδο που η Βρετανία έχει επιβάλει πολιτικές κυρώσεις στην Ρωσία. Η Βρετανική κυβέρνηση υποστήριξε 'ότι «Ο πολιτισμός είναι ευρύτερος από την πολιτική».

Έτσι τα Μάρμαρα θα μπορούσαν να αντιγραφούν και θα εξακολουθούσαν να εκτίθενται (περισσότερους επισκέπτες έχουν τα Μάρμαρα παρά η Ελλιάδα), ενώ τα πρωτότυπα θα μπορούσαν να επιστρέψουν στο νέο Μουσείο της Ακρόπολης στην Αθήνα.

Πού βρίσκεται η υπόθεση των Μαρμάρων του Παρθενώνα το 2015;

Διεξάγεται μια δυνατή παρασκηνιακή μάχη και από τις δύο πλευρές τα τελευταία 20 χρόνια, αλλά η διαμάχη απότομα έγειρε υπέρ της Ελλιάδος μετά το άνοιγμα του -ενός από τα πιο άρτια ανά τον κόσμο- Μουσείου της Ακρόπολης των Αθηνών. Εκεί τα εναπομείναντα μάρμαρα εκτίθενται κάτω από το εκτυφλωτικό φως του Αττικού ουρανού που εξαυλώνει το Πεντελικό Μάρμαρο από το οποίο κατασκευάστηκαν. Τα επιχειρήματα της θέσης του Βρετανικού Μουσείου για να κρατήσει τα Μάρμαρα, γρήγορα ξεφουσκώνουν. Ένας μακρύς κατάλογος Άγγλων και διεθνών προσωπικοτήτων όπως οι Stephen Fry, George Clooney και η συγγραφέας Kathy Lette δίνουν προσωπική μάχη για την επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα στην Αθήνα. Ο συνήγορος για τα Διεθνή Ανθρώπινα Δικαιώματα Geoffrey Robertson και η ομάδα του στην οποία περιλαμβάνεται και η Amal Alamuddin Clooney αντιπροσωπεύουν τώρα την Ελλιάδα... παρακολουθείστε λοιπόν τα δρώμενα!

«Είναι ένα ολοκληρωμένο έργο τέχνης και πραγματικά δεν θα έπρεπε να διασπαστεί, θα έπρεπε να ξαναβρεί τον δρόμο του για την Ελλιάδα», George Clooney.

ΟΙ ΚΥΘΗΡΙΟΙ ΣΕ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΚΑΙ ΣΜΥΡΝΗ

ΟΙ ΚΥΘΗΡΙΟΙ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ και ιδιαίτερα όσοι έζησαν στα παροικιακά κέντρα: Αλεξάνδρεια και Σμύρνη προκάλεσαν το ερευνητικό ενδιαφέρον της καθηγήτριας του Παντείου Πανεπιστημίου Κούλας Κασσιμάτη.

Έτσι το 2011 κυκλοφόρησε το πολυσέλιδο έργο της «Οι μεταναστεύσεις των Κυθρίων στην Αίγυπτο και κυρίως στην Αλεξάνδρεια (19ος-20ός αιώνας)» όπου η συγγραφέας ασχολείται (α) με τις ροές και διαδρομές των πρώτων Κυθρίων προς αυτή την πόλη, την παρουσία τους και τη σωματειακή τους οργάνωση στην Αλεξάνδρεια (β) μέσα από την εμπειρική έρευνα που πραγματοποίησε σε άτομα που γεννήθηκαν και κοινωνικοποιήθηκαν στο Αλεξανδριανό περιβάλλον ερευνηθήκαν η οικογενειακή τους υποδομή, η εκπαίδευσή τους και απασχόλησή τους, η κοινωνική ζωή, το αξιακό σύστημα και οι σχέσεις τους με την Εκκλησία, το Πατριαρχείο, την πατρίδα και τη θέση της γυναίκας σ' αυτή την κοινωνία και (γ) βιογραφήθηκαν δέκα επιφανείς Κυθρίοι που συνδέονται με την Αλεξάνδρεια και η παρουσία και δράση τους απόκτησαν υπερτοπική εμβέλεια ενώ ο ευεργετισμός τους προς την ιδιαίτερη πατρίδα αποτελεί πρότυπο κοινωνικής ευαισθησίας για τις μελλοντικές γενιές.

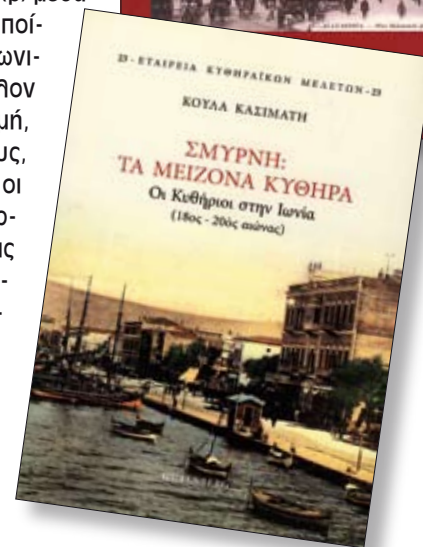
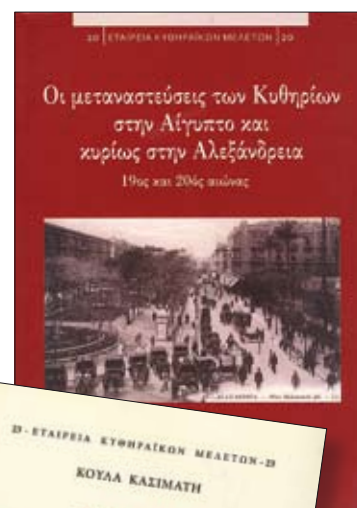
Τρία χρόνια αργότερα το 2014 η συγγραφέας ολοκλήρωσε την ανάλογη εργασία της για την πρωτεύουσα της Ιωνίας με τον τίτλο «Σμύρνη τα Μείζονα Κύθηρα». Οι Κυθρίοι που μετανάστευσαν από το μισό του 18ου αιώνα μέχρι την καταστροφή (1922) εμφανίζουν ένα συναρπαστικό οδοιπορικό που τους κατέστησε ξεχωριστούς σ' αυτή την περιοχή.

Η έρευνα βασίστηκε σε αρχειακό υλικό από το ιστορικό αρχείο του Κάστρου (διαβατήρια, εκλογικοί κατάλογοι, Εκτελεστική Αστυνομία Κυθρίων), τοπικό τύπο, τύπο της Σμύρνης, βιβλιογραφικό υλικό και στοιχεία από την Ένωση Σμυρναίων, το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών και το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας.

Η συγγραφέας σε δύο κεφάλαια (α) ασχολείται με τους Έλληνες στην Ιωνία και τη Σμύρνη και δίνει πολλή στοιχεία που σημάδεψαν σημαντικούς σταθμούς στην πολιτική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή του τόπου αυτού (β) αναλύονται με επίκεντρο τους Κυθρίους οι μεταβάσεις τους προς τη Σμύρνη που προκύπτουν από τα διαβατήρια, τους εκλογικούς καταλόγους και το κατάστιχο απόληου πλοίων προς την Ιωνία (γ) διερευνάται η παρουσία των Κυθρίων και η επαγγελματική τους απασχόληση στη Σμύρνη καθώς και η σωματειακή τους οργάνωση στην Κυθηραϊκή Αδελφότητα με την πλούσια δραστηριότητα και τις θεραπευτικές εκδηλώσεις προς τιμήν της Παναγίας της Μυρτιδιώτισσας (δ) αποτυπώνεται η ανθρωπογεωγραφία εννέα περιοχών του Νομού της Σμύρνης όπου υπήρχε σημαντική συγκέντρωση Κυθρίων (ε) εκτίθενται στοιχεία εξεχουσών Κυθηραϊκών οικογενειών και μεμονωμένων ατόμων όπου η παρουσία και δράση τους ήταν σημαντική στις επιστήμες, τα γράμματα και τις Τέχνες (στ) γίνεται μνεία για τους πρόσφυγες ως σύνολο που κατέφυγαν στην Ελλιάδα και για τους Κυθρίους ιδιαίτερα που εγκαταστάθηκαν στα Κύθηρα, στην Καισαριανή και στον Εύοσμο Θεσσαλονίκης και πιο συγκεκριμένα για τα προβλήματα εγκατάστασής και οικονομικής και κοινωνικής ένταξης στη χώρα.

Οι δύο αυτές εργασίες συμβάλλουν στη γνώση της τοπικής ιστορίας μας και δίνουν την ευκαιρία άλλοι ερευνητές να προχωρήσουν την έρευνα παραπέρα.

Τα βιβλία διατίθενται στην Αθήνα από την Εταιρεία Κυθηραϊκών Μελετών, Θεμιστοκλέους 5, 6ος όροφος και στα Κύθηρα από το βιβλιοπωλείο «Βιβλιόγατος» στο Λειβάδι.

Gloria Varda

Φυσικό μαύρισμα με ζαχαροκάλαμο
Face and Body Treatments
Spa Manicure - Pedicure (Paraffin, French)
Ημιμόνιμο (Shellac)
Wax Depilation (Legs, Arms, Bikini, Face)
Artificial Nails
Make-up (Bridal and special occasions)

Kato Livadi, 80100 Kythera
Tel. 2736-0-34131
Mob. 6945-846482

Αισθητική προσώπου - Αποτρίχωση - Συντήρηση

Φωτογραφείο
Ταξιδεύοντας στο χρόνο...

Χρύσα Πατέα

- ✓ Φωτογραφήσεις • γάμων
- βαπτίσεων • εκδηλώσεων
- επαγγελματικών χώρων
- ✓ εκτυπώσεις & ✓ ανατύπωση παλιών φωτογραφιών
- ✓ service μηχανών

τηλ.: • 27360 38225
• 6974112419
www.fxphoto-kythera.gr
email: fxphoto@hotmail.com
Ποταμός, Κύθηρα

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΘΗΡΙΟΣ ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

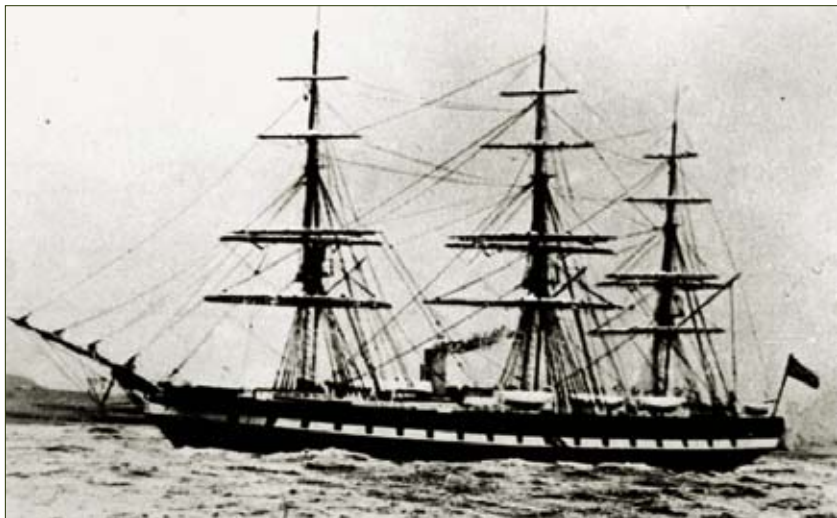
του Peter Vanges
Προς γνώσιν και διόρθωσιν

ΟΤΑΝ ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ στο δεύτερο Πανκυθηραϊκό συνέδριο στην Καμπέρα ανακοίνωσα τα αποτελέσματα επίμονης και μακροχρόνιας έρευνας με θέμα «the first Kytherian» (ο πρώτος Κυθήριος) είχα μείνει ικανοποιημένος ότι ερεύνησα το αντικείμενο αρκετά και ότι δεν υπήρχαν άλλα στοιχεία και επομένως τα συμπεράσματά μου ήταν απολύτως δικαιολογημένα.

Οκτώ χρόνια μετά είμαι υποχρεωμένος να επανέλθω στο ίδιο ερώτημα γιατί επιτέλους βρέθηκαν αδιάσειστα νέα επίσημα στοιχεία που βάζουν οριστική τελέα και παύλη στην αβεβαιότητα και δικαιολογούν πλήρως τη δημοσίευση του παρόντος.

Η έρευνα βέβαια δεν είχε ποτέ σταματήσει γιατί χωρίς επίσημη επιβεβαίωση της ημερομηνίας άφιξης του Εμμανουήλ Κρίθαρν στην Αυστραλία το ερώτημα έμενε αναπάντητο και ο φάκελος ανοιχτός.

Ένα τηλεφώνημα του κ. Peter McCarthy ξανάφερε το θέμα στο προσκήνιο και θα ήταν η απάντηση ευκολότερη αν το δαιμόνιο του καλή οργανωμένου γραφείου μου και κάποιες ανακαινίσεις δεν εξαφάνιζαν όλες τις συλλεχθείσες πληροφορίες.

Το πλοίο «Μεγάλη Βρετανία» με το οποίο ταξίδεψε ο Εμμανουήλ Γ. Κρίθαρν στην Αυστραλία το 1872.

Αργότερα όταν ήρθε στα χέρια μου το βιβλίο, που εκδόθηκε στην Ελλάδα το 2013, και στη σελίδα 107 διάβασα τη λανθασμένη πληροφορία, ότι «ο πρώτος Έλληνας που ήλθε στην Αυστραλία ήταν ο Κυθήριος Αθανάσιος Κομνηός που ήλθε στην Αυστραλία το 1877», πήρα την απόφαση να επανέλθω δριμύτερος για να τεθεί τέλος μια για πάντα στην επί του θέματος παραπληροφόρηση.

Ξέρουμε βέβαια ότι ο Αθανάσιος Κομνηός είχε γεννηθεί το 1848 ήρθε στην Αυστραλία το 1873, πολιτογραφήθηκε το 1891 και πέθανε το 1897 σε ηλικία 53 ετών.

Μια οριστική απάντηση στο ερώτημα απαιτούσε βεβαιωμένη ημερομηνία άφιξης του Εμμανουήλ Κρίθαρν για να μην υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι όντως αυτός ήταν ο πρώτος Κυθήριος που ήρθε στην Αυστραλία. Το πιστοποιητικό θανάτου του Εμμ. Κρίθαρν ξέρουμε τώρα ότι περιέχει ορισμένες λανθασμένες πληροφορίες. Σήμερα είμαι στην ευχάριστη θέση να δημοσιεύσω τα νέα επίσημα αδιάσειστα και βεβαιωμένα στοιχεία που αποδεικνύουν και επιβεβαιώνουν για άλλη μια φορά ότι ο Εμμανουήλ Γεωργίου Κρίθαρν ήταν ο πρώτος Κυθήριος που ήρθε στη Μελβούρνη της Αυστραλίας το Φεβρουάριο του 1872.

Περιληπτικά ο Εμμανουήλ Γ. Κρίθαρν γεννήθηκε στα Κύθηρα το 1834, έφυγε από λιμάνι του Λονδίνου στις 16 Δεκεμβρίου 1871, με το πλοίο «Μεγάλη Βρετανία», συνταξίδεψε με τον δεκαεξάχρονο Δημήτρη Κωνσταντίνου, έφτασε στη Μελβούρνη Βικτώρια το Φεβρουάριο του 1872 –έζησε για πολλή χρόνια στην περιοχή του Κόγκαρα N.S.W.–, έκανε μια μεγάλη δωρεά, άνω των 30.000 φράγκων, στον αγώνα της πατρίδας.

Δεν πολιτογραφήθηκε ούτε παντρεύτηκε. Πέθανε στις 9 Μαρτίου 1913 στο Mortdale N.S.W. και κηδεύτηκε στο Woronora Cemetery στις 10 Μαρτίου 1913. Η διαθήκη του μεταγράφηκε στο Ποταμό Κυθήρων το 1913. Δέκα χρόνια μετά το θάνατό του, στον τάφο του έθαψαν και τον φίλο του Σπύρο Μπένετι, χωρίς ποτέ να χαραχτεί και το όνομά του αλλιώς και να διορθωθεί το λάθος γραμμένο όνομα του Εμμανουήλ Γεωργίου Κρίθαρν στο μνήμα του.

ΤΟΠΟΙ
ΛΑΤΡΕΙΑΣ

Έργο της ASPASIA PATTY

ΠΑΝΑΓΙΑ Μυρτιδιώτισσα Το εικόνισμα της Παναγίας σώθηκε διά θαύματος, όταν το καράβι, που το μετέφερε από την Κωνσταντινούπολη στην Κρήτη, καταποντίστηκε από σφοδρή θαλασσοταραχή. Το εικόνισμα βρέθηκε «εν πόαις μυρτινών». Η Μονή των Μυρτιδίων πανηγυρίζει στις 24 Σεπτεμβρίου.

ΑΓΙΑ ΜΟΝΗ Στην αρχή ήταν ένα φτωχό ξωκλήσι σκεπασμένο με κλαδιά. Μα ο θόδωρος Κολλοκοτρώνης έταξε πως αν ελευθερωθεί η πατρίδα, θα το χτίσει απ' την αρχή. Κράτησε την υπόσχεσή του, κι έτσι χτίστηκε το ωραίο μοναστήρι της Αγίας Μόνης.

ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ο όσιος Θεόδωρος, από την Κορώνη μόνασε επί 35 χρόνια στο νησί, ως το 956-958, οπότε εκοιμήθη. Η κάρτα του αγίου φυλάσσεται στη Μονή του Οσίου Θεοδώρου, πολιούχου των Κυθήρων. Γιορτάζει στις 12 Μαΐου.

ΑΓΙΑ ΕΛΕΣΣΑ Βρήκε καταφύγιο στα Κύθηρα, κυνηγημένη από τον άθεο πατέρα της, ο οποίος όμως τη βρήκε και την αποκεφάλισε. Το άγιο λείψανό της ενταφιάστηκε στο ιερό βουνό, όπου χτίστηκε εκκλησία και κελιά. Η μνήμη της τιμάται την 1η Αυγούστου.

Έργο της ASPASIA PATTY

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ
ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, όπως όλη η Ελλάδα φοράει τα γιορτινά της, έτσι και στο δικό μας νησί τιμάται η Κοίμηση της Θεοτόκου. Το πρωί τελέεται Θεία Λειτουργία στην ιστορική μονή της Παναγίας της Μυρτιδιώτισσας. Το απόγευμα στον Ποταμό από τον ναό της Παναγίας Ιθαριώτισσας τελέεται η περιφορά του επιταφίου της Παναγίας.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΣΤΑΘΗΣ (ΣΠΙΘΕΑΣ) (1967-2015)

της Αγγελικής Κασσιμάτη

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΦΟΡΕΣ, που η μοίρα παίζει παιχνίδια, που δεν τα χωράει άνθρωπος νους. Υπάρχουν φορές, που συμβαίνουν γεγονότα, που μας βιάζουν να αποδεχτούμε μία κατάσταση που είναι μη αναστρέψιμη και τελεσίδικη. Ξαφνικά η σιωπή είναι εχθρός και το «γιατί» μία λέξη, που στη συγκεκριμένη περίπτωση, πάντα θα κάνει τα μάτια να βουρκώνουν.

Είναι τρομερά δύσκολο και ούτε είχα φανταστεί, ότι θα έφτανε μία τέτοια στιγμή που θα έπρεπε να μιλήσω ή να γράψω για έναν άνθρωπο που συνδέθηκα στενά μαζί του σε μία αθηινή φιλία, σε μία πολυτίμη συνεργασία, που πορεύτηκα και θα συνεχίζω να πορεύομαι μέσα από μνήμες και αμέτρητες συζητήσεις, που ταυτίστηκα και θα συνεχίζω να ταυτίζομαι μέσα από ιδέες και σκέψεις με απόλυτη αφοσίωση.

Η στήλη έχει τίτλο «Αυτοί που αγάπησαν τα Κύθηρα...». Εγώ θα ακριβολογώ: Μανώλης Γ. Στάθης (Σπιθέας) «ΑΥΤΟΣ ΠΟΥ ΛΑΤΡΕΨΕ ΤΑ ΚΥΘΗΡΑ...». Έζησε χωρίς να προσποιείται, αγάπησε χωρίς να εξαρτάται, άκουγε χωρίς να δυσανασχετεί, μιλούσε χωρίς να προσβάλλει. Ήταν επιεικής για τους άλλους αλλά ταυτόχρονα απαιτητικός και αυστηρός για τον εαυτό του.

Σωστός οικογενειάρχης, πιστός και αθηινός φίλος, ένας ξεχωριστός άνθρωπος, σεμνός, έντιμος που με τον καλό του λόγο και το χαμόγελο έδινε μια άλλη διάσταση στις ανθρώπινες σχέσεις. Ανήσυχο πνεύμα, ατίθαση ψυχή δεν επαναπαυόταν ποτέ, έψαχνε πάντα να βρει πράγματα να δημιουργήσει. Αγωνιστής και ασυμβίβαστος ως την τελευταία του στιγμή.

Η ενασχόλησή του με τα κοινά δεν ήταν καριέρα, ούτε μέσον ανάδειξης και πλούτου. Πιστός σε αρχές και αξίες, που χτίζουν σχέσεις ζωής. Δεν επέτρεψε ποτέ στις αντίθετες ιδεολογίες να φέρουν προβλήματα στις φιλίες του. Αυτό ήταν και ένα από τα χαρακτηριστικά του, που τον έκανε κοινά αποδεχτό στον κόσμο της πολιτικής και όχι μόνο. Είχε σεβασμό από πολιτικούς και ανθρώπους ανεξαρτήτων αντιλήψεων. Το έχω ξαναπεί, ήταν ένας άνθρωπος που ήξερε καλά να διδασκεί πολιτικό πολιτισμό. Υπήρξε πάντοτε ξεκάθαρος και είχε μια μοναδική σχέση με την εντιμότητα, την αλήθεια και την ειλικρίνεια. Υπήρξε ένας ευπρεπής συνοδοιπόρος αλλά και ένας ευπρεπής αντίπαλος.

Δηλώνω αδύναμη να απαριθμήσω και τόσες άλλες αρετές του, τα λόγια μοιάζουν φτωχά και ανήμπορα να περιγράψουν το ανάστημα και τις διαστάσεις της προσωπικότητας και της προσφοράς του Μανώλη.

Έδωσε πολλή με ψυχή και αγάπη για τον άνθρωπο γνωστό ή άγνωστο, για την ιδιαίτερη πατρίδα μας, για τα δικά του Κύθηρα, όπως έλεγε... Εκλεγμένος το 1998-2002 Δημοτικός Σύμβουλος Κυθήρων, εκλεγμένος Νομαρχιακός Σύμβουλος στις εκλογές του Οκτώβρη το 2006-2010, το 2014 Εμπνευστής και Δημιουργός της παράταξης «Κύθηρα-Αντικύθηρα Νέο Ξεκίνημα Ενωμένοι Πολίτες» και ξανά εκλεγμένος Δημοτικός Σύμβουλος Κυθήρων, εκλεγμένο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Πανελλήνιας Ένωσης Στελεχών του ΕΣΠΑ, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Κυθηραϊκής Αδεληφότητας Πειραιώς-Αθηνών και παλιότερα υπήρξε μέλος του Δ.Σ. του Τριφυλλικού Ιδρύματος Κυθήρων κ.τ.λ., με τις αρμοδιότητες που είχε υπήρξε πάντα ανιδιοτελής, ένας αφανής ήρωας μέσα από τις δράσεις του και άλλη πολλή, που αυτή τη στιγμή μου διαφεύγουν.

Βαθύς γνώστης των προβλημάτων, δεν μπορούσε να διανοηθεί ότι θα μπορούσε να προσφέρει κάτι και να μην σκεφτεί το Τσιρίγο και να το καταγράψει.

Εάν η απώλεια είναι συνάρτηση της προσφοράς τότε το κενό που άφησε ο θάνατος του Μανώλη είναι τεράστιο. Και είναι πράγματι γιατί επιτελούσε με επιτυχία τα θεσμικά του καθήκοντα αλλά ταυτόχρονα τα πήγαινε κι ένα βήμα μπροστά. Με την υπερβατική του προσωπικότητα, το έκανε σε απόλυτο βαθμό, γιατί ξεπερνούσε τα εσκαμμένα της επιστήμης του και με αυτόν τον τρόπο διευρύνει τους ορίζοντες της πολιτικής και της κοινωνίας μας.

Τις δημόσιες παρεμβάσεις του, τις είχαμε τόσο ανάγκη. Ειδικά στις μέρες μας. Η σιωπή από την απουσία τους σε μείζονα τοπικά, θεσμικά, πολιτικά, επιστημονικά και κοινωνικά θέματα θα ακούγεται πολύ ηχηρή στ' αυτιά μας. Δεν μπορεί να υπάρχει πια συζήτηση για την τοπική αυτοδιοίκηση της ευθύνης, χωρίς αναφορά στον δικό του θεσμικό λόγο των τελευταίων είκοσι ετών. Η φυσική του σιωπή θα αναδεικνύει διαρκώς το μέγεθος του έργου και της προσωπικότητάς του, το εύρος των αισθημάτων του και το περίσσειμα της διάνοιας και της ψυχής του.

Εμείς όμως υπήρξαμε τυχεροί που ζήσαμε κοντά του ως συμπατριώτες, φίλοι, συνεργάτες και συνοδοιπόροι. Τον ευχαριστούμε για αυτό και ζητούμε συγγνώμη γιατί ακόμη και τώρα μας διαφεύγει όλο το μέγεθός του.

ΟΣΟ ΕΧΕΙ ΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΙ ΟΡΙΖΟΝΤΑ

του Γιώργου Λάμπου

ΤΥΧΕΡΟΙ ΟΙ ΝΗΣΙΩΤΕΣ γιατί ζουν δίπλα στη θάλασσα. Το μάτι κι ο νους δεν περιορίζονται ποτέ. Τα παιδιά μεγαλώνουν βλέποντας πολύ μακριά, όσο έχει θάλασσα κι ορίζοντα, σε αντίθεση με αυτά που μεγαλώνουν στην πόλη και το οπτικό τους πεδίο σταματάει στην απέναντι πολυκατοικία.

Επέλεξα να δουλέψω σε νησί γιατί αγαπώ τη θάλασσα και αυτό το νησί είναι τα Κύθηρα! Θα προσπαθήσω να είμαι αμερόληπτος, δύσκολο γιατί λατρεύω το νησί και τους ανθρώπους του, όπως και την ιδιαίτερη ενέργεια που έχει. Δεν είναι ένα συνηθισμένο νησί, αυτό το διακρίνει ακόμα κι ο επισκέπτης. Φανταστείτε εμάς που δουλεύουμε στη θάλασσα. Το γραφείο μας, το μαγαζί μας, οι δραστηριότητές μας, η εκπαίδευση των δυτών, η ξενάγηση και η μύηση αρχαίων στην κατάδυση, η ανακάλυψη νέων τόπων, όλα στη θάλασσα. Το πολύ διαφορετικό λοιπόν είναι ότι αυτή η θάλασσα είναι η θάλασσα των Κυθέρων. Στο αντίκτυπο Ιονίου και Αιγαίου και πολύ μακριά απ τα συνηθισμένα και προβλέψιμα νησιά που κάνουν θόρυβο, θόρυβο ηχητικό, αισθητικό και ενεργειακό. Με λίγα λόγια, ευλογημένος τόπος για να ζεις και να εργάζεσαι. Απλή είναι η ζωή, πιστεύω, απλή και πανέμορφη. «Μια αστραπή», όπως λέει ο Καζαντζάκης... και συμπληρώνει «μα προφταίνουμε».

Τυχεροί κι εμείς που ζούμε και δουλεύουμε στα Κύθηρα και μάλιστα στη θάλασσα των Κυθέρων. Ο βυθός είναι πολύ ιδιαίτερος και η υδρόβια ζωή διαφορετική και το πιο ενδιαφέρον οι σχηματισμοί στα βράχια γύρω γύρω απ' το νησί. Είναι τόσες πολλές οι σπηλιές που νομίζω ότι ακόμα και ο θρυλικός καπετάν Σπύρος δεν τις έχει ανακαλύψει όλες.

Γι' αυτό λοιπόν δεν μείναμε στο υπεραγασμένο ορμητήριο στο Λιμνιώνα και φέτος μεταφερθήκαμε στο Καψάλη. Πολλές οι απαιτήσεις και η όρεξη για περισσότερες δραστηριότητες. Δεν τελειώνει, βλέπετε, η θάλασσα τούτη. Φιλοδοξούμε φέτος να οργανώσουμε το παρατηρητήριο υδρόβιας ζωής και κητοειδών. Να μπορούν να μάθουν όσο το δυνατόν περισσότερα παιδιά και επισκέπτες τι περιλαμβάνει το βένθος των Κυθέρων: εξαιρετικούς έμβιους οργανισμούς που ζουν και αναπτύσσονται στη θάλασσα των Κυθέρων σε βράχια

που αποκαλύπτονται όταν κατεβαίνει η στάθμη, υποθαλάσσιες τάφρους αληθιές και παράλιους βιότοπους μέχρι το βάθος των 40 μέτρων. Ακόμα κι αυτή την έρμη τη φυκιόδα που τη φοβούνται πολλοί όταν κοθυμπάνε γιατί μοιάζει σκοτεινή και δεν είναι τίποτα άλλο από πρασινάδα που δίνει οξυγόνο και ζωή. Φοβόμαστε το άγνωστο μέχρι να το γνωρίσουμε... Και τις περισσότερες φορές αρκεί μια μάσκα!

Kythera Dive Centre, Καψάλη,
τηλ. 2736-0-37400, 6944-314152

RealEstateKythira.gr

Λιβάδι, Κύθηρα 80100
τηλ./fax 2736-0-31735, κιν. 6944-889838
Url: realestate-kythira.gr
e-mail: realkas@otenet.gr

ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΥΘΗΡΩΝ

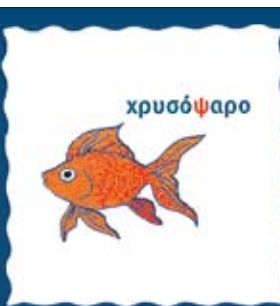
Ο ΝΑΥΤΙΚΟΣ Ομίλος Κυθέρων αυτές τις μέρες βρίσκεται στις τελικές διαπραγματεύσεις για την αγορά έξι νέων εκπαιδευτικών σκαφών ιστιοπλοΐας τύπου laser bug.

Τα σκάφη αυτά είναι κατάλληλα για την εκπαίδευση νέων επίδοξων ιστιοπλοίων ηλικίας έως 16 ετών. Θα βρίσκονται στα Κύθηρα στις αρχές του Ιουνίου, ενώ τα μαθήματα αναμένεται να ξεκινήσουν αρχές Ιουλίου.

Από το συνολικό ποσό της δαπάνης το οποίο θα ξεπεράσει τα 7.500 ευρώ έχουν καλυφθεί με χορηγίες ιδιωτών τα 5.000 ευρώ.

Όσοι ενδιαφέρονται να ενισχύσουν τη φιλόδοξη προσπάθεια του Ναυτικού Ομίλου Κυθέρων να ενεργοποιήσει φέτος το τμήμα ιστιοπλοΐας παρακαλούνται να επικοινωνήσουν με τον **πρόεδρο του Ναυτικού Ομίλου Κώστα Μπέλμπα στο 6932-042066.**

kapsalikythira
facebook.com/chrysopsaro
t: 27360.31032

Το Corte O είναι χτισμένο στην πιο ήσυχη και γραφική συνοικία της Χώρας, στο Βούργο, λίγα μέτρα από το Κάστρο. Το κτήριο, που χρονολογείται από το 18ο αι., μετατράπηκε το 2006 σε ξενοστάσιο. Αποτελείται από 3 μεγάλες σουίτες και ένα δίκλινο δωμάτιο με μεγάλες βεράντες και υπέροχη θέα.

ΧΩΡΑ ΚΥΘΗΡΩΝ,
τηλ. 2736-0-39139,
τηλ.-fax: 2736-0-39130,
κιν.: 6947-627353,
e-mail: info@corteo.gr,
www.corteo.gr

ΕΧΕΙ Ο ΚΑΙΡΟΣ ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ

ΕΧΕΙ Ο ΚΑΙΡΟΣ ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ ΣΤΑ ΚΥΘΗΡΑ. Πολλά. Και δεν είναι μεταφορική η ρήση. Είναι πραγματική και ουσιαστική. Το μέγεθος του νησιού, η μορφολογία του εδάφους, η γεωγραφική του θέση δημιουργούν τα απρόβλεπτα. Ταξιδιώτη ή περιηγητή, αν δείτε συννεφιά μη βιαστείτε να απογοητευτείτε ότι θα χάσετε το μπάνιο ή τον περίπατό σας – λίγα χιλιόμετρα πιο πέρα ο καιρός μπορεί να είναι απίθανα διαφορετικός.

Βρέχει στα Φριλιγκιάνικα αληθιά στις Καρβουνάδες έχει λιακάδα. Λυσσομανάει ο αέρας στο Λιβάδι και φοβάστε ότι το πλοίο δεν θα φύγει; Στο Διακόφτι έχει τουλάχιστον δύο μποφόρ λιγότερα... Αληθιά και στο ίδιο το σημείο που βρίσκεστε, σε μικρό χρονικό διάστημα, μέσα στη μέρα ή ακόμη και σε μια ή δύο ώρες μπορεί να χρειαστεί να πετάξετε το μπουφάν σας ή ν' αναζητήσετε ομπρέλα. Αν λοιπόν στα Κύθηρα δεν σας αρέσει ο καιρός, περιμένετε λίγο...

Οι Τσιριγώτες, κατά κόρον ευρηματικοί, έχουν και για τον καιρό τη δική τους διάλεκτο. Βλέπετε σύννεφα να έρχονται από τη δύση, ειδικά μετά από βροχή; Θα ακούσετε να μιλούν για **κατσιφάρα**. Και μια παρεμφερή έκφραση με μικρές παραλλαγές, συννεφιά με υγρασία, **προβέντζα**. Αν ο καιρός έρχεται από Γύθειο μεριά, μιλούν για **μαϊστροτραμουντάνα** αληθιά αν είναι ξερός νοτιοδυτικός τότε περιμένουν **πουνεντογάρμμη**, ή και **βενέρη** γιατί έρχεται από Δρυμώνα μεριά!

Αρκετά συνηθισμένο φαινόμενο, σε μέρη με αρκετό υψόμετρο, να περνάτε μέσα από σύννεφα. Πούσι. Περίπου ένα χιλιόμετρο μετά τα Δόκανα προς το βορρά αληθιά και σε άλλα μέρη. Όταν το συνειδητοποιήσετε μπορεί να μπειτε σε μια ρομαντική διάθεση έως και εξωπραγματική αληθιά καθό είναι να ανάψετε έγκαιρα τα φώτα σας – γιατί και οι οδηγοί από την άλλη κατεύθυνση μπορεί να παρασυρθούν το ίδιο.

Μετά από βροχή, αρκετά συχνά μπορεί να παρατηρήσετε και διπλό ουράνιο τόξο. Πανέμορφο θέαμα και εντυπωσιακή αναμνηστική φωτογραφία.

Οι ονομασίες των αέρηνων έχουν λίγο πολύ τον κώδικα και των άλλων περιοχών της χώρας μας: Βοριάς ή Τραμουντάνα - Βορειοανατολικός ή Γρέγος - Ανατολικός ή Λεβάντε - Νοτιοανατολικός ή Σιρόκο - Νότιος ή Όστρια - Νοτιοδυτικός ή Γαρμής - Δυτικός ή Πονέντε - Βορειοδυτικός ή Μαϊστρος.

Επειδή όμως, αν κάτι επιπλέον χαρακτηρίζει τους Τσιριγώτες είναι η ακρίβεια, αν ο καιρός είναι μεταξύ δύο κατευθύνσεων, τότε γίνονται πιο συγκεκριμένοι. Οπότε θα ακούσετε να μιλούν για **γρεγοτραμουντάνα** ή **γρεγολεβάντε** ή **λεβαντοσιρόκο**, **οστριογάρμμη**, **πουνεντογάρμμη**, **μαϊστροπουνέντε**, **μαϊστροτραμουντάνα**.

Τα μετέωρα, οι δυνατοί βόρειοι (και ΒΑ. ή και ΒΔ.) άνεμοι, που κορυφώνονται μέσα στη μέρα και εξασθενούν από το απόγευμα και βράδυ, συνήθως χτυπούν την ελληνική επικράτεια τον Αύγουστο. Στα Κύθηρα όμως τα τελευταία χρόνια τα δέχονται μέσα στον Ιούλιο. Ακόμη και εκείνες τις ημέρες, μπορείτε να συνεχίσετε τα μπάνια σας στο νότιο μέρος του νησιού (Παραλία Χαλκού, Καψάλη, Σπαραγγαρίο, Βρουθιά, Μεθιδόνι).

Αν μπορείτε να διαβάσετε τον καιρό και τον «βλέπετε» από ανατολή, αποφύγετε όλες τις όμορφες παραλίες: Φυρρή Άμμος Καλάμου, Αββαίμωνα, Παλαιόπολη, Καλαδή, Κομπονάδα. Εκείνες τις μέρες θα σας ανταμείψουν το ίδιο η παραλία Λυκοδήμου, Λιμνιώνας και Μεθιδόνι.

Πιο σπάνια η **όστρια**, μας αποκλείει από τις αντίστοιχες παραλίες του νότου και μας οδηγεί στις γραφικές βόρειες και βορειοανατολικές ακτές (Πλατεία Άμμος, Φυρρή Άμμος, Φούρνοι, Κακή Λαγκάδα).

Ιστιοπλοϊκά το νησί ενδείκνυται για τους θαρραλέους αληθιά και υπομονετικούς καπεταναίους. Εδώ το απρόβλεπτο γίνεται κανόνας. Μπορεί να έχετε έναν ήρεμο σταθερό πλοο αληθιά αρκετά πιθανό να βρεθείτε σε συνθήκες επιβίωσης. Γι' αυτό εξάλλου είναι και δημοφιλής προορισμός των θαλασσοδύκων.

Όταν λοιπόν ακούτε στο νησί να μιλούν για τον καιρό, δεν είναι κατάλοιπο της βρετανικής παρουσίας. Οι Κυθήριοι δεν μιλούν για τον καιρό από ευγένεια ή γιατί δεν έχουν κάτι άλλο να πουν, όπως οι κάτοικοι της Γηραιάς Αθίνος. Μιλούν γιατί υπάρχει υλικό. Υπάρχει ενδιαφέρον και καταλήγει και αξιοθέατο!

Τα Κύθηρα είναι τελικά ένα νησί συνάντησης! Ένα σταυροδρόμι! Ένα σταυροδρόμι, που συναντιούνται πελάγη, συναντιούνται άνεμοι, συναντιούνται δρόμοι και γράφεται Ιστορία.

M.X.A.

Θερμές ευχαριστίες για τις πληροφορίες στον Μανώλη Δαπόντε και Μανώλη Γλυτσό

φωτογραφία του Δημήτρη Μπατζί

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΔΗΜΟΥ ΚΥΘΗΡΩΝ 2015:

«ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΑ ΚΥΘΗΡΑ»

ΤΑ ΚΥΘΗΡΑ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ ΚΑΙ ΦΕΤΟΣ στους επισκέπτες τους ένα πλούσιο πολιτισμικό πρόγραμμα, ένα «Ταξίδι στα Κύθηρα». Από συναυλία της 45μελούς Φιλαρμονικής του Πολεμικού Ναυτικού μέχρι τη δωρεάν προβολή επιλεγμένων ταινιών στο όμορφο προαύλιο της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Κυθήρων στα Κοντολιάνικα. Το Φεστιβάλ συγκεντρώνει υπο την αιγίδα του Δήμου τις καλύτερες πρωτοβουλίες όλων των πολιτισμικών θεσμών, ομάδων, συλλόγων και καλλιτεχνών του νησιού μας, και φυσικά στηρίζει τις πρωτοβουλίες αυτές με κάθε δυνατό τρόπο.

Παράλληλα, αναγνωρίζοντας την πραγματικότητα της σημερινής οικονομικής κρίσης ο Δήμος έχει φροντίσει ώστε το μεγαλύτερο μέρος των διαθέσιμων πόρων να βοηθήσει και να προαγάγει τις δραστηριότητες των αναγνωρισμένων πετυχημένων θεσμών και πολιτιστικών ομάδων.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ 2015

ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΥΘΗΡΩΝ, που συμπληρώνουν φέτος δεκαπέντε χρόνια λειτουργίας, θα διεξαχθούν από Τετάρτη 30 Σεπτεμβρίου μέχρι Κυριακή 4 Οκτωβρίου. Το **Συνέδριο για την Ιστορία της Ελληνικής Φωτογραφίας** προγραμματίζεται για το διήμερο 2-3 Οκτωβρίου, και θα πλαισιώνεται όπως πάντα από πρόγραμμα εκθέσεων. Μια από αυτές θα είναι η καθιερωμένη ομαδική Έκθεση Νέων Ελλήνων Φωτογράφων, ανοικτή σε κάθε φωτογράφο κάτω των 35 ετών που

διαμένει μόνιμα στην Ελλάδα.

Το πλήρες πρόγραμμα των Συναντήσεων θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα <https://www.facebook.com/KytheraPhotoEncounters>, mail@kytheraphoto.com

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΣ ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟΣ ΣΤΟΝ ΚΥΘΗΡΑΪΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΥΘΗΡΩΝ, σε συνεργασία με τη Δημοτική Βιβλιοθήκη, διαχειρίζεται το Τριπέλαγο, καινούργιο ιστότοπο αφιερωμένος στον πολιτισμό, την ιστορία, το περιβάλλον, την κοινωνιολογία, την ανθρωπογεωγραφία και την καθημερινότητα των Κυθήρων και Αντικυθήρων. Αν και τα περισσότερα κείμενα είναι γραμμένα στα ελληνικά, συχνά δημοσιεύονται και πρωτότυπες αναρτήσεις στα αγγλικά.

Το Τριπέλαγο συντάσσουν ο φωτογράφος και συγγραφέας Γιάννης Σταθάτος και ο ποιητής, συγγραφέας και εθελοντής βιβλιοθηκάρχης Δημήτρης Κουτραφούρης. Στις πρόσφατες αναρτήσεις συμπεριλαμβάνονται αναφορά στη συνεχιζόμενη ανασκαφή της αρχαίας Αιγίλης στα Αντικύθηρα, μια άγνωστη επιστολή του Λόρδου Νέλσον σχετικά με το ναυάγιο του Μέντορα, ανταλλαγή απόψεων γύρω από την πρόσφατη φωτογραφική έκθεση «Ελιά, το ευλογημένο δένδρο», και δοκίμιο του γεωλόγου Μάρκου Μεγαλοκονόμου για τους νερόμυλους του Μυλοποτάμου. Η ιστοσελίδα είναι ανοικτή σε συνεργασίες, σχόλια και διάλογο.

<https://tripelago.wordpress.com/>

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

«**Το όνειρο του σκιάχτρου**», Παράσταση του έργου του Ευγένιου Τριβιζά, σε σκηνοθεσία Φωτεινής Παπαδοπούλου από τη Θεατρική Ομάδα «Φως» στις 21 και 28 Ιουλίου και στις 4 και 18 Αυγούστου, Κυθηραϊκός Σύνδεσμος, Χώρα (21:00)

«**Τα μωρά τα φέρνει ο πελαργός**», Παράσταση από το Θεατρικό Εργαστήρι Κυθήρων, 7 και 20 Αυγούστου, Zeidoros Art Space, Καψάλη, Χώρα (21:00)

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΟΝ ΚΑΡΑΒΑ

της Λίτας Τζωρτζοπούλου

ΤΑ ΚΥΘΗΡΑ ΕΙΝΑΙ ΓΝΩΣΤΑ

για τα πλούσια νερά που διαθέτουν: τα λαγκάδια με τις διάφορες περίφημες πηγές και τους νερόμυλους καθώς και τους μύθους και τις παραδόσεις που σχετίζονται με αυτά. Τα κτήρια, οι υδρευτικές εγκαταστάσεις και οι παραδοσιακοί μέθοδοι άρδευσης έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην τοπική κοινωνία του νησιού. Πρόσφατα όμως πολλὰ από αυτά τα στοιχεία έχουν εγκαταλειφθεί και η ζωντανή μνήμη για τον τρόπο χρήσης τους σιγά σιγά σβήνει.

Το πρόγραμμα ιστορικής έρευνας για το νερό στον Καραβά έχει σαν σκοπό την προσπάθεια διατήρησης της γνώσης αυτών των σημαντικών στοιχείων και την προβολή τους σε όλους όσοι ενδιαφέρονται για τα Κύθηρα. Η έναρξη της έρευνας μας πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι του 2011 με μια μικρή ομάδα φοιτητών εθελοντών από το πανεπιστήμιο Ohio State στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η ομάδα αυτή ασχολήθηκε με τον καθαρισμό των λαγκαδιών από την πυκνή βλάστηση με σκοπό τον εντοπισμό, την καταγραφή και τη μελέτη των διαφόρων υδρευτικών εγκαταστάσεων, πολλών από τις οποίες ήταν απρόσιτες και καλυμμένες από την άγρια βλάστηση. Η καταγραφή περιέλαβε φωτογράφιση, αποτύπωση, μέτρηση και χαρτογράφηση (GPS/GIS) των διαφόρων εγκαταστάσεων.

Οι εγκαταστάσεις που μας ενδιαφέρουν είναι πολλές και διάφορες. Έχουν ήδη πραγματοποιηθεί μελέτες από άλλους ερευνητές για τους νερόμυλους των Κυθήρων, και η δική μας έρευνα προσπαθεί να εντοπίσει τα κατάλοιπα αυτών στη ρεματιά του Καραβά με σκοπό την τοποθέτησή τους σε ηλεκτρονικούς χάρτες. Επίσης, ελπίζουμε ότι θα εμπλουτίσουμε τις γνώσεις μας ως προς τη λειτουργία των νερόμυλων και τον τρόπο με τον οποίο το νερό διοχετευόταν προς τους μύλους αλλά και πώς και πού αποθηκευόταν πριν τη χρήση του αλέσματος.

Σχετικά με τις πηγές, γνωρίζουμε ότι υπάρχουν τουλάχιστον πέντε στον Καραβά: Μαγγάνου, Κεραμάρη, Αμυριάδη, Πορτοκαλιά, και Κροκόδειλος προς το τέλος της ρεματιάς κοντά στη Πλατεία Άμμο. Όλες οι πηγές λειτουργούν και χρησιμοποιούνται με σεβασμό από τους ντόπιους, οι οποίοι θεωρούν ότι το νερό σε τουλάχιστον μερικές από αυτές έχει θεραπευτικές ιδιότητες.

Στόχος μας είναι να καταγράψουμε και να χαρτογραφήσουμε τις πηγές αυτές και να συγκεντρώσουμε ό,τι

πληροφορίες υπάρχουν καθώς και τοπικούς θρύλους και παραδόσεις που σχετίζονται με αυτές. Τα πηγάδια και οι στέρνες που υπάρχουν σε πολλά σπίτια είναι εξίσου ενδιαφέροντα, και εξ όσων γνωρίζουμε δεν έχουν μελετηθεί συστηματικά μέχρι σήμερα. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα δημόσια πησταριά, κατάλοιπα των οποίων ακόμα διακρίνονται, ειδικά στον Αμυριάδη. Το αρδευτικό σύστημα που χρησιμοποιήθηκε είναι ένα καταπληκτικό τεχνολογικό κατασκεύασμα και η μελέτη του μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα. Σήμερα το σύστημα αυτό χρησιμοποιείται ακόμα στα περιβάλλοντα της περιοχής. Ο τρόπος διαχείρισης και ελέγχου του νερού ώστε όλοι να έχουν ίση πρόσβαση σε αυτό, είναι ένα σπουδαίο επίτευγμα της τοπικής κοινωνίας.

Οι θρύλοι και οι παραδόσεις που σχετίζονται με όλα τα παραπάνω στοιχεία αποτελούν ένα σημαντικό μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς των Κυθήρων. Ελπίζουμε ότι οι μελέτες μας θα συμβάλουν στη διατήρηση της μνήμης αυτής, καθώς και στην εκπαίδευση των φοιτητών με σωστές ιστορικές μεθόδους και στη μύησή τους στις ομορφίες του νησιού. Το πρόγραμμα μας είναι μακροπρόθεσμο και κάθε χρόνο, από το 2011, ομάδες φοιτητών επισκέπτονται μέσω αυτού τα Κύθηρα.

Κάνουμε έκκληση σε όποιον έχει πληροφορίες για το νερό στον Καραβά ή και αλλιώς στο νησί και ενδιαφέρεται για το πρόγραμμα μας, να επικοινωνήσει μαζί μας στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις: gregory.4@osu.edu και gregory.257@osu.edu

ΑΝΟΙΞΤΕ ΤΑ ΓΛΥΚΑ ΠΑΝΙΑ

ΕΙΤΕ ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙΤΕ το πασίγνωστο ιερό προσκύνημα της Παναγίας Μυρτιδιώτισσας, είτε επιλέξετε να χαλαρώσετε στην απομακρυσμένη παραλία Μεθιδόνη, θα βρείτε μπροστά σας τα φουσκωμένα λευκά πανιά ενός πλήρως ανακαινισμένου ανεμόμυλου: είναι το εργαστήριο και εκθετήριο «Της Μαρίας», το σπίτι των παραδοσιακών γλυκών της Μαρίας. Σε συνεργασία με το σύζυγό της Γιώργο που συλλέγει στη φύση τα περισσότερα υλικά που χρησιμοποιεί η Μαρία για τα γλυκά και τα τουρσιά της, έχει οργανώσει μια οικογενειακή επιχείρηση που

περιλαμβάνει τα δυο παιδιά τους, τον Αντώνη και την Ελένη. Αν βρεθείτε στο χώρο της Μαρίας στις Καλοκαιρινές, θα μπορέσετε να προμηθευτείτε πίτες με σπιτικό φύλλο, ρουκουμάδες, αμυγδαλωτά και ροζέδες, πάστα μήλου, ξεροτήγανα (γνωστά, αλλιώς ως δίπλες), τα περιζήτητα γλυκά του κουταλιού σύκο, κυδώνι, σαγκουίνι και περγαμότο, καθώς και μια σειρά τουρσιά όπως αγκινάρα, κάρφη και κρίταμο (ένα βότανο που φυτρώνει δίπλα στη θάλασσα). «Της Μαρίας» φέρνει ζωντανία στο κοιμισμένο χωριό, τις Καλοκαιρινές.

Ο μύθος της Μαρίας και το γλυκό εργαστήριό της σας περιμένουν.

Παραδοσιακά εδέσματα «Της Μαρίας», Καλοκαιρινές, 2736-0-31188, Χώρα 2736-0-31678

Agia Pelagia / tel: 27360 33846

ΠΙΑΣΤΕ ΑΥΤΗ ΤΗ ΓΑΤΑ!

μτφρ. Αγλαΐα Παπαιοικονόμου

Η ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΟΣ της Kythera Summer Edition Μελίνα Μάλλιος γράφει για τα Κύθηρα πάνω από μια δεκαετία. Τώρα με αφορμή την έκδοση του εντυπωσιακού διγλωσσού παιδικού βιβλίου της «Catch that Cat» («Πιάστε αυτήν την Γάτα»), που διαδραματίζεται στα Κύθηρα, μοιράζεται με τον Τζέιμου Ζαντιώτη το πώς και το γιατί.

Συνεργάζεσαι με την εφημερίδα Kythera Summer Edition επί χρόνια. Τι σας ενέπνευσε να δημιουργήσετε το παιδικό βιβλίο «Πιάστε αυτήν την Γάτα»;

Τα Κύθηρα για μένα έχουν να κάνουν με την οικογένεια, την ιστορία, την ταυτότητα. Υπάρχει κάτι πραγματικά μαγικό σε αυτό το νησί. Πάντα με πιάνει ένα ζουζούνισμα όταν επισκέπτομαι τα Κύθηρα. Την στιγμή που θα τα αντικρύσω από το παράθυρο του μικρού αεροπλάνου της γραμμής, νοιώθω πως είμαι στο σπίτι μου. Ψάχνω όλα τα οικεία σημάδια για να βεβαιωθώ ότι τίποτα δεν έχει αλλιάξει, ότι είναι ακόμα το νησί που γνωρίζω και αγαπώ. Αυτός είναι ο τρόπος που επιθυμώ να νοιώθουν τα παιδιά με Κυθέρεια καταγωγή. Θέλω να ζωντανέψω για τα παιδιά, με εικόνες, πολλή από τις ιστορίες που άκουσαν από την οικογένεια και τους φίλους. Θέλω να ανακαλύψουν την δική τους σύνδεση. Δεν υπήρχε παιδικό βιβλίο στα Αγγλικά σχετικά με το νησί, κι έτσι σκέφτηκα ότι θα ήταν ένα υπέροχο αναμνηστικό δώρο προς πώληση στα τουριστικά καταστήματα. Ένα καλό ενθύμιο για τις οικογένειες από τις καλοκαιρινές τους διακοπές στα Κύθηρα!

Πότε γράψατε την ιστορία και επί πόσο χρόνο την δουλεύατε; Ξεκίνησα να δουλεύω την ιστορία το 2007, ενώ ήλαζόμουνα κάτω από τις πορτοκαλί ομπρέλλες της Σεμπρεβίβα στην Αγία Πελαγία. Εκεί πρωτοσχηματίστηκε η κεντρική ιδέα για τις περιπέτειες μιας γάτας στα Κύθηρα, ξεκινώντας από το πατρικό μου σπίτι στον Ποταμό. Την ιστορία μου ενέπνευσε η γάτα της θείας μου, η Κανέλλα, μια γάτα από την Αθήνα που ξαφνικά βρέθηκε να είναι μόνιμη κάτοικος στον Ποταμό, στα Κύθηρα.

Ποιος είναι ο καλλιτέχνης που επιλέξατε να απεικονίσει την ιστορία σας; Πώς ζωντάνεψε τις διάφορες πραγματικές Κυθηραϊκές τοποθεσίες;

Η εικονογράφηση είναι αποφασιστικής σημασίας σε ένα παιδικό βιβλίο. Η Τέτη Σόλου (<http://tetysoulou.wix.com/solos>) είναι μια ταλαντούχα εικονογράφος που έπιασε την ουσία των Κυθήρων και την σκανταλιά της γάτας Αφροδίτης. Είναι αλήθεια ότι η Τέτη ήθελε για τα Κύθηρα «κάτι έχει τα Κύθηρα», εννοώντας ότι κάτι ιδιαίτερο πλανιέται στον αέρα. Κράτησα ήπτομερείς σημειώσεις όπου περιέγραφα την δράση σε καθένα από τα μέρη που αναφέρονται στο βιβλίο. Επίσης βοήθησε το ότι η Τέτη επισκέφτηκε το νησί τον περασμένο Ιούλιο για να μελετήσει καθεμιά τοποθεσία. Πιστεύω ότι ο απλοϊκός σχεδιαστικός ρυθμός της συλλογισμένης τέχνης το πνεύμα του νησιού, μέσα από την παιδική αθωότητα και γοητεία. Υπεύθυνος για αυτό είναι ο πατέρας μου, Στέφανος Μάλλιος. Οι ιστορίες από την παιδική του ηλικία ήταν η έμπνευση. Αυτός ο ίδιος γίνεται πάλη μικρό παιδί όταν είναι στα Κύθηρα- αναπολώντας όλες τις περιπέτειες της παιδικής του ηλικίας, παριστάνοντας το φάντασμα για να τρομάξει τους ηλικιωμένους γείτονες, ταξιδεύοντας με τα πόδια από την Χώρα στον Ποταμό.

Το «Πιάστε αυτήν την Γάτα!» είναι ένα διγλωσσό παιδικό βιβλίο. Γιατί ήταν σημαντικό για σας να διηγηθείτε την ιστορία στα Ελληνικά και στα Αγγλικά;

Ήθελα να γράψω κάτι που θα παρότρυνε τα παιδιά της Ελληνικής διασποράς να μάθουν Ελληνικά και τα Ελληνάκια να μάθουν Αγγλικά. Είναι πολύ σημαντικό να ανακαλύπτουμε καινούριους τρόπους για να διατηρήσουμε ζωντανή την κληρονομιά των νεαρών Κυθηρίων της διασποράς. Η απόσταση είναι μια πρόκληση. Τα παιδιά χρειάζονται να έχουν την δυνατότητα να ταυτιστούν με τις Κυθηραϊκές ρίζες τους με τους δικούς τους όρους, να βγάσουν το δικό τους νόημα. Ένα εικονογραφημένο βιβλίο τους είναι κάτι οικείο. Επίσης είναι κάτι που θρέφει τις μουσικές αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στον γονιό και το παιδί. Είναι το τέλειο εργαλείο που θα προκαλέσει ευρύτερες συζητήσεις γύρω από την ιστορία της οικογένειας, τα ταξίδια, τον Ελληνικό πολιτισμό και τις παραδόσεις, καθώς και γενναίες ιστορίες μετανάστευσης.

Οι ζωγραφιές είναι πολύ δυνατές και το βιβλίο περιέχει έναν χάρτη

Κυθηραϊκές γεωδιαδρομές

Αυτό το καλοκαίρι περπατήστε σε επιλεγμένα μονοπάτια με τον έμπειρο γεωλόγο Μάρκο Μεγαλοοικονόμο

Ανακαλύψτε μαζί του το φυσικό περιβάλλον, τη γεωλογική ιστορία του νησιού, εξερευνήστε και φωτογραφίστε εντυπωσιακά γεωλογικά φαινόμενα, που αποτελούν τμήμα της γεωλογικής κληρονομιάς των Κυθήρων.

Πληροφορίες: 6973-212898

Φιλοζωική Κυθήρων

ΦΕΤΟΣ, την άνοιξη του 2015, ιδρύθηκε η Φιλοζωική Κυθήρων. Με βάση τις πρόσφατες νομοθεσίες της Ελλάδας ελπίζουμε να βελτιώσουμε την κατάσταση των αδέσποτων ζώων στα Κύθηρα, τόσο για τα ίδια τα ζώα, όσο και για την καλή εικόνα του νησιού μας προς τους επισκέπτες του. Μπορείτε να γίνετε μέλος της Φιλοζωικής Κυθήρων, ή και να βοηθήσετε με οικονομικές προσφορές στο έργο μας.

<http://filozoikikythiron.jimdo.com>

Υιοθετήστε μια γάτα

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ βασίζεται στο σύστημα που χρησιμοποιείται παγκοσμίως για τα αδέσποτα γατιά ή σκυλιά, όπου υπάρχει πρόβλημα.

Συγκεκριμένα κάθε αδέσποτη γάτα πιάνεται (με παγίδα αν χρειαστεί), εξετάζεται, στείρωνεται, εμβολιάζεται, και αφού συνέλθει, ελευθερώνεται στο ίδιο μέρος που ζούσε. Αυτές οι γάτες ελέγχονται και ταίζονται συστηματικά.

Έχουν περάσει περίπου 400 γάτες από το πρόγραμμα, σε διάφορα μέρη του νησιού, όπου παραμένει σταθερός και υγιής ο πληθυσμός αδέσποτων. Όμως χρειαζόμαστε βοήθεια για να συνεχίσουμε το έργο μας και σε άλλες περιοχές του νησιού.

Μπορείτε και εσείς να βοηθήσετε μέσω διαδικτύου <http://adoptacat.jimdo.com> ή να προσφέρετε οικονομική βοήθεια στα τεχνικά έργα που υπάρχουν στα μαγαζιά ή στο λογαριασμό τράπεζας της Φιλοζωικής Εταιρείας Κυθήρων.

των Κυθήρων, καθώς και περιγραφές από διάφορες τοποθεσίες του νησιού. Ξεάγασέ μας σε αυτές.

Συλλογίστηκε πολύ σοβαρά ως προς το ποια μέρη προβάλλουν τα Κύθηρα ή μας κάνουν να σκεφτούμε το νησί. Δεν είναι μόνο οι απεικονίσεις του κάστρου της Χώρας, της Χύτρας, της παραλίας στο Καθαδί ή του καταρράκτη της Νεράιδας αλλά είναι και η απλή απόλαυση μιας κρέπας με σοκολάτα στο Καψάδι, μια βουτιά στον Χαλκό, ένα λουλούδι σεμπερβίβας στο παζάρι στον Ποταμό, μια βόλτα στην Παλιόχωρα. ...Αυτά είναι τα Κύθηρα. Η γάτα Αφροδίτη είναι το τέλειο μέσο για να παρουσιάσουμε τα Κύθηρα στους νεαρούς μας αναγνώστες, με την ελπίδα να ερωτευτούν το νησί. Ο χάρτης στην πρώτη σελίδα σου δείχνει πού βρίσκονται τα Κύθηρα γεωπολιτικά. Οι πατημασιές της Αφροδίτης είναι αποτυπωμένες σε όλο τον χάρτη για να σας δείξουν πόσο μακριά ταξίδεψε. Στο τέλος του βιβλίου η σύνοψη των τοποθεσιών είναι σχεδόν σαν ταξιδιωτικός οδηγός των Κυθήρων για αρχάριους, όπου τα παιδιά μπορούν να διδαχτούν την πολιτιστική και ιστορική σημασία αυτών των τοποθεσιών καθώς και των εορτασμών.

Πώς κατάφερες να εκδόσεις το «Πιάστε αυτήν την Γάτα!» και πώς μπορεί να έρθει στα χέρια των αναγνωστών;

Ο Κυθηραϊκός Σύνδεσμος της Αυστραλίας "Kythera World Heritage Fund" με την ευγενική του χορηγία εκδίδει το βιβλίο για χάρη μου.

<http://www.kytherianassociation.com.au>

Οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές μπορούν επίσης να προμηθευτούν το βιβλίο από την ιστοσελίδα μου www.melinamallios.com καθώς και οι αναγνώστες είναι ευπρόσδεκτοι να επισκεφτούν τον ιστότοπό μου όπου θα μπορέσουν να βρουν δωρεάν συμβουλές για παιδικές δραστηριότητες ειδικά σχεδιασμένες έτσι ώστε να βοηθήσουν τους γονείς και τους δασκάλους να επεκτείνουν τις ιδέες που εισηγούμαι στο βιβλίο.

Πόσο συχνά επισκέπτεσαι τα Κύθηρα και πού μένεις;

Προσπαθώ να επισκέπτομαι τα Κύθηρα κάθε δυο χρόνια. Μένω στο πατρικό σπίτι στον Ποταμό που έχτισε ο παππούς μου Θανάσης Μουλιός (Μάνιτας). Είναι κοντά στο χωριουδάκι Μελητιάνικα.

Ενδιαφέρεσαι πάρα πολύ για την διαπαιδαγώγηση των παιδιών. Πώς κερδίζεις τα προς το ζειν;

Ολοκλήρωσα ένα πτυχίο προσχοϊκής ηλικίας και πάντα με ενδιέφεραν τα μικρά παιδιά – η έμφυτη περιέργειά τους, το πάθος και ο ενθουσιασμός τους για την ζωή. Ήθελα να διοχετεύσω αυτόν τον ενθουσιασμό σε ένα βιβλίο. Σχεδόν επί 15 χρόνια, αξιοποιώ πόρους και προγράμματα για να επαυξήσω την κατανόηση των παιδιών για την τέχνη στα μουσεία και τις πινακοθήκες. Αυτόν τον καιρό είμαι η Υπεύθυνη Προγραμματισμού για την εκπαίδευση και την διδασκόμενη ύλη, στο Queensland Art Gallery/Gallery of Modern Art (QAGOMA) όπου είμαι υπεύθυνη για την εκπαίδευση των παιδιών και για τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης των δασκάλων.

Θα συνεχίσεις να γράφεις ιστορίες; Ποια είναι τα μελλοντικά σου σχέδια;

Λατρεύω το γράψιμο (όχι μόνο για παιδιά) και θα ήθελα να δοκιμάσω τις δυνάμεις μου στο blogging. Είμαι στα αρχικά στάδια της ανάπτυξης μιας online επιχείρησης στοχεύοντας στην προσωποποιημένη εκγύμναση πρωτοεμφανιζόμενων συγγραφέων παιδικών βιβλίων, σε προϊόντα και online σειρές μαθημάτων. Και φυσικά, γράφω το επόμενο βιβλίο μου, το χρονικό των περιπετειών της Αφροδίτης (μέρος 2). Μείνετε λοιπόν συντονισμένοι!

BEAUTICIAN • ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

- COMPLETE FACE & BEAUTY CARE
- MANICURE & PEDICURE
- HAIR REMOVAL
- MAKE UP

- ΠΕΡΙΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΟΥ & ΣΩΜΑΤΟΣ
- ΜΑΝΙΚΙΟΥΡ & ΠΕΝΤΙΚΙΟΥΡ
- ΑΠΟΤΡΙΧΩΣΗ
- ΜΑΚΙΓΙΑΖ

KALLIOPI MARENTI, LIVADI, KYTHERA

ΓΙΑ ΠΑΝΤΕΘΟΥ ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΤΕ ΣΤΟ 2736-0-31151

ΣΤΑ ΜΗΤΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΟΛΑ ΜΕΛΙ-ΓΑΛΑ

ΦΙΛΕ ΔΗΜΗΤΡΗ, θέλω να απαντήσω στις απορίες σου γύρω από το μέλι. Στα τριάντα χρόνια που είμαι μελισσοκόμος δέχομαι διαρκώς παρόμοιες ερωτήσεις και οι απαντήσεις είναι απλές. Η φυτική προέλευση και τα χαρακτηριστικά είναι θέμα προτίμησης του καταναλωτή. Ο γεωγραφικός προσδιορισμός, π.χ. μέλι Κυθήρων, δεν εξασφαλίζει την ποιότητα γιατί εκτός από τον τόπο συγκομιδής σημαντικότητας παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει το μέλι είναι ο μελισσοκόμος και οι μελισσοκομικοί χειρισμοί. Φυσικές ιδιότητες του μελιού όπως η κρυστάλλωση δεν είναι κριτήριο ποιότητας. Το χρώμα επίσης μπορεί να διαφέρει χωρίς να επηρεάζει την ποιότητα. Πρέπει να ξέρεις ότι διάφοροι πρακτικοί τρόποι εντοπισμού νοθευμένου μελιού που κυκλοφορούν στο διαδίκτυο είναι εντελώς αβάσιμοι και δημιουργούν λανθασμένες εντυπώσεις. Μόνο τα εξειδικευμένα εργαστήρια μπορούν να δώσουν έγκυρη απάντηση.

Επειδή εσύ σαν καταναλωτής δεν είναι δυνατόν να απευθύνεσαι διαρκώς σε εργαστήρια προκειμένου να αγοράσεις το μέλι σου, μια λύση υπάρχει. Δεν αγοράζεις ποτέ μέλι από αγνώστους έστω κι αν αυτοί σου το προσφέρουν σε πολύ χαμηλότερες τιμές. Προσέχεις πολύ τις παρατηρήσεις ετικέτες από όπου κι αν αγοράσεις μέλι. Καλό είναι, επίσης, να μάθεις κάποια πράγματα για τον παραγωγό ή συσκευαστή – διακινητή.

Θα έχεις ακούσει ότι το κυθηραϊκό μέλι έχει βραβευτεί. Αυτό είναι το μέλι της οικογένειάς μας. Η οικογένειά μας έχει σκορπίσει τη φήμη του μελιού μας σε όλο τον κόσμο. Μπορείς να βρεις άρθρα μας, συνεντεύξεις μας, δημοσιεύματα και αναφορές στο μέλι μας σε βιβλία, περιοδικά, κανάλια, τηλεοπτικά δίκτυα στην Ιταλία, Αμερική, Αυστραλία. Είμαστε δηλώστε οι πρώτοι που κάναμε εξαγωγή στις Η.Π.Α. το 1990!

Φίλε Δημήτρη, μιλάω συνέχεια σε β' ενικό αλλιώς ξέρω ότι δεν είσαι ένας, είστε πολλοί. Όλοι όσοι ενδιαφέρονται για την ποιότητα χωρίς να κάνουν σκόντο. Όλοι όσοι, τριάντα χρόνια τώρα, μας αναζητούν και μας επισκέπτονται στο σπίτι μας. Στις τρεις αυτές δεκαετίες, δεχόμαστε μαζί με τη γυναίκα μου, Ελένη, στο σπίτι μας, που το ονομάζουμε «Απηνόρι», πάρα πολλές επισκέψεις από εκατοντάδες φίλους και γνωστούς αλλιώς και νέους περιηγητές του νησιού στους οποίους δίνουμε την ευκαιρία να μάθουν τα μυστικά του καλού μελιού και να δοκιμάσουν πριν να αγοράσουν. Οι κόρες μας, Μαρία και Αθανασία, έφτιαξαν ήδη από πέρυσι το δικό τους μέλι (Αθάμαρι) το οποίο κερδίζει σταθερά την εκτίμηση των καταναλωτών.

Περιμένω εσένα, και όποιον άλλον επιθυμείς, στο σπίτι μας, στα όμορφα Μητάτα, εδώ που όλα είναι Μέλι-Γάλα για να τα πούμε από κοντά. Τα τηλέφωνό μας είναι το 27360-33010 και το 69.77.69.27.45. Ακολούθησε τις πινακίδες για το Απηνόρι και θα φτάσεις σε έναν κόσμο αγάπης και αγνότητας γιατί αυτά είναι τα βασικά συστατικά για το καλό μέλι.

Γιάννης Πρωτοψάτης, Μελισσοκόμος, Μητάτα Κυθήρων

ΓΕΥΣΕΙΣ ΟΝΕΙΡΟΥ

ΓΙΑ ΠΑΡΑ ΠΟΛΛΟΥΣ ανθρώπους δε νοείται ταξίδι στα Κύθηρα αν δεν επισκεφτεί και δε δοκιμάσει από τη θαυμάσια "συνήλογη" ποιοτικών κυθηραϊκών προϊόντων του **Σταύρου (κατάστημα «STAVROS»)** κοντά στο Μουσείο της Χώρας. Εδώ και πολλά χρόνια ο Σταύρος Εμμανουήλ ψάχνει σε όλα τα χωριά του νησιού, γνήσια τσιριγώτικα παραδοσιακά προϊόντα γεμάτα από το όνειρο του "παλιού" και του αξεπέραστου. Στο κατάστημά του μας δίνει την ευκαιρία να απολαύσουμε με μάτια, μύτη και στόμα την πραγματικά μεγάλη ποικιλία ποτών, γλυκών και προϊόντων που διαθέτει. Γιατί μόνο εκεί μπορείτε να δοκιμάσετε (στην κυριολεξία!) τα περισσότερα από τα προϊόντα του νησιού με κουταλάκι και πιτάκι, όπως στο σπίτι της γιαγιάς! Σίγουρα κάποια απ' όσες τις γεύσεις θα σας συναρπάσει.

Στο "STAVROS" θα δοκιμάσετε τη **Φατουράδα** (ηδύποτο από κυθηραϊκό **τσάι** πουρο και κανελογαρόφαλα), τις σπιτικές **Μάντολες** (καραμελωμένα αμύγδαλα), το **Μπουντίνο**, τους **Ροζέδες** και τα **Κούμαρα** (παραδοσιακά γλυκά της Χώρας) τα γλυκά κουταλιού **Μοσχάπιδο**, **Μαστός της Αφροδίτης** (...αν τα προλάβετε), **Κουφέτο** και **Σύκο**. Μόνο εκεί μπορείτε να δοκιμάσετε το εκλεκτότερο θυμαρίσιο μέλι Κυθήρων και Αντικυθήρων και το θεραπευτικότερο μέλι που υπάρχει, το ρειχόμελο.

Ο Σταύρος όμως δεν προσφέρει μόνο γευστική ποιότητα και μοναδικότητα. Στον ίδιο χώρο διαθέτει και εκλεκτά προϊόντα... πνευματικής εργασίας! Δεκάδες βιβλία που απευθύνονται σ' αυτούς που ψάχνουν ποιότητα και μόνο! Επισκεφθείτε τον. Αξίζει! **STAVROS, Χώρα, τηλ. 2736-0-31857, 6946-777929**
www.kytherian-products-stavros.gr

ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Επωμένες με σύρμα και μεράκι. Από εκείνες που ταξιδεύουν την καρδιά στις αναμνήσεις και στη φαντασία. Ο κατά κόσμον, Δημήτρης Ανδρέου-Πουλος -κατά φίλους, Μητσάκος- βάζει σύρμα, υπομονή και δεξιότητα και το «Χειροποίητο», ο μικρόκοσμος της χειροποίητης δημιουργίας στον Αυλαίμονα Κυθήρων ανοίγει τις πύλες και όλοι μαζί μας καλούν να συναντηθούμε σε μια κρυφή γωνιά του κόσμου.

Χειροποίητο, Αυλαίμονας, 2736-0-33168

ΚΟΝΟΜΟΣ

Παραδοσιακό
καφεκοπτείο

Ο ΚΑΦΕΣ είναι καθημερινός σύντροφος του ανθρώπου. Για εμάς ο καφές είναι η τέχνη μας.

Στο καφεκοπτείο μας φροντίζουμε να σας προσφέρουμε τη ζεστασιά ενός γλυκού ξημερώματος από τις ράχες της Γουατεμάλας και της Βραζιλίας ή ακόμα και την εμπειρία ενός όμορφου ηλιοβασιλέματος στην Κολλομβία και την Κόστα Ρίκα.

Όλος ο κόσμος του καφέ σε ένα φλιντζάνι γεμάτο γεύσεις από τα διαλεκτά ροφήματα που η πολυχρονία τριβή μας έδωσε τη γνώση να παρασκευάζουμε για εσάς. Χαράματα που μπορείτε να γευτείτε σε ένα χώρο που φτιάχτηκε με αγάπη στο ξεχωριστό νησί των Κυθήρων. Πρωταγωνιστής ο Ελληνικός καφές. Καβουρδισμένος και φρεσκοκομμένος φίλτρου, απλός αλλιώς και φυσικά αρωματισμένος από εμάς και βέβαια επιλεγμένος εσπρέσο συμπληρώνουν το επιτυχημένο σύνολο που θα σας ενθουσιάσει.

Όλα μας τα προϊόντα είναι επιλεγμένα και η ποικιλία τους μπορεί να ικανοποιήσει και τον πιο απαιτητικό ουρανίσκο. Φρεσκοψημένοι ξηροί καρποί, εξαιρετικό τσάι, σοκολάτα με ιδιαιτερότητες, εγχώρια βότανα με θεραπευτικές ιδιότητες και βέβαια η διάσημη πανακότα μας, δημιουργούν ένα σύνολο που θα σας μαγέψει.

Με σεβασμό και με χαμόγελο, σας περιμένουμε να σας ξεναγήσουμε στο νέο μας κατάστημα στο Λιβάδι Κυθήρων.

**ΚΟΝΟΜΟΣ, Λιβάδι
2736-0-37333**

ΦΥΡΡΟΓΗ

ΚΑΛΩΣ ΗΡΘΑΤΕ ΣΤΑ ΚΥΘΗΡΑ, το νησί της Αφροδίτης και του ουράνιου έρωτα.

Κατά την παραμονή σας στο νησί μας, μην παραλείψετε να επισκεφτείτε το κατάστημά μας για να γευτείτε τα μοναδικά κυθηραϊκά προϊόντα, μεταξύ των οποίων ξεχωριστή θέση καταλαμβάνει η Φατουράδα.

Πρόκειται για το κατε-

ξοχίν ηδύποτο της κυθηραϊκής αριστοκρατίας, το οποίο ξυπνά νοσταλγικές μνήμες από άλλες, ρομαντικές εποχές. Η μοναδική της γεύση και άρωμα οφείλεται στο ότι είναι φτιαγμένη εξ ολοκλήρου από τσίπουρο και δεν περιέχει χρωστικές ή συντηρητικά. Η παρουσία του γαρύφαλλου και της κανέλας όχι μόνο της δίνουν την γεύση και το χρώμα αλλιώς και δένονται αρμονικά με την σπιρτάδα του μανταρινιού. Αξίζει να σημειωθεί πως η γνήσια, κυθηραϊκή Φατουράδα φτιάχνεται από τσίπουρο και όχι από οινόπνευμα ποτοποιίας.

Ακόμα, η κλασική φατουράδα έχει μόνο μια γεύση, την Κανέλα-Γαρύφαλλο-Μανταρίνι. Οποιαδήποτε άλλη «γεύση» δεν μπορεί να ονομάζεται Φατουράδα. Ελάτε στο κατάστημά μας "Φυρρογή" για να την δοκιμάσετε!

ΦΥΡΡΟΓΗ, Ποταμός & Χώρα, τηλ. 2736-0-33654, 6972-118656

ESPRESSO BAR «ΤΟ ΚΑΜΑΡΙ»

ΕΑΝ ΘΕΛΕΤΕ ΝΑ ΔΟΚΙΜΑΣΕΤΕ τον Espresso της ζωής σας από τους ειδικούς του καφέ, παραηλαγές και συνταγές από χαράματα εξωτικά και άρωμα ποιότητας και γεύσης, τότε όταν θα έρθετε στο Μυλοπόταμο να θαυμάσετε τον καταρράκτη, το μονοπάτι με τους νερόμυλους, το σπήλαιο της Αγίας Σοφίας και το ηλιοβασιλέμα στο κάστρο της Κάτω Χώρας, θα μας βρείτε στη λιμνούλα με τις πάπιες στο espresso bar «το Καμάρι». Σε ένα κτίριο χτισμένο πριν το 1900 και διαμορφωμένο το 1997 σε καφετέρια που δένει αρμονικά με τον περιβάλλοντα χώρο.

Φρέσκα χειροποίητα γλυκά όπως pannacotta αυθεντική και μηλόπιτα ξεχωριστή, είναι ιδανικά για να συνοδεύσετε τον καφέ σας. Παγωτό Kayak με Βάφλα που μόνο στο Καμάρι θα βρείτε, πρωινά, κρέπες, ελαφρά σνάκς και club sandwiches, πραγματικά παγωμένη μύρτα, milkshakes espresso, αλλιώς και cocktails με φρέσκα φρούτα όλη μέρα, στη δροσερή αυλή μας.

ΤΟ ΚΑΜΑΡΙ, Μυλοπόταμος, τηλ.: 2736-0-33006
www.kafekamari.gr

ΤΟΞΟΤΗΣ: ΑΞΕΧΑΣΤΕΣ ΓΕΥΣΕΙΣ

ΣΤΟΝ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΔΡΟΜΟ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ λειτουργεί από το 1979, χειμώνα - καλοκαίρι, το εστιατόριο "Τοξότης" το οποίο και αποτελεί στέκι γαστρονομικής απόλαυσης. Ο Γιάννης Καραβουσάνος, μαζί με την οικογένειά του, παραδίδουν κάθε βράδυ μαθήματα γνήσιας ελληνικής κουζίνας και όχι μόνο, χρησιμοποιώντας αγνά κυθηραϊκά προϊόντα και προσφέροντας τσιριγώτικο βαρελίσιο κρασί ζυμωμένο με τον παραδοσιακό τρόπο.

Σήμερα, πολλά από τα τοπικά προϊόντα που αιώνες τώρα χρησιμοποιούν οι Κυθηριοί, διατίθενται στο κατάστημα «Παραδοσιακών προϊόντων Τοξότης», ακριβώς δίπλα από το εστιατόριο. Το κατάστημα διευθύνεται, από το 2007, από την Εφη Καραβουσάνου-Βενέρη και το σύζυγό της Χαράλαμπος. Εκεί θα βρείτε όλα τα προϊόντα της κυθηραϊκής γης που με γνώση και μεράκι συλλέγει ο Χαράλαμπος διατρέχοντας όλο το νησί. Αξιοηγοτάτα είναι και τα δύο κρασιά από τους αμπελώνες της οικογένειας, το Αρικαράς και το Πετρολιανός. Το μεράκι όμως της οικογένειας δεν σταματά εδώ αλλιώς επεκτείνεται και στο εργαστήριο παραδοσιακών ζυμαρικών, όπου παράγονται όλα τα είδη ζυμαρικών με αγνά υλικά (γάλα, αυγά, σιμιγδάλι) και τις παραδοσιακές συνταγές των γιαγιάδων. Τα ζυμαρικά "Τοξότης" θα τα βρείτε σε όλα τα καταστήματα τροφίμων

των Κυθήρων. **ΤΟΞΟΤΗΣ, Λιβάδι, τηλ. 2736-0-31781, 6944-671859**

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ KATHLEEN JAY

Η KATHLEEN JAY γεννήθηκε στο Αμστερνταμ και μέχρι το 2008 εργαζόταν εκεί ως δασκάλα. Εκτοτε μετακόμισε και ζει μόνιμα στα Κύθηρα. Το τοπίο του νησιού αποτελεί μόνιμη έμπνευση για τα έργα της, τα οποία και θα εκθέσει στη νέα έκθεση που οργανώνει τον από τις **11 έως τις 24 Ιουλίου**,

στο **Πολιτιστικό Κέντρο στον Ποταμό**.

ΧΕΡΟΒΟΛΟ

ΣΕ ΕΝΑΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΙΟ παραδοσιακούς οικισμούς των Κυθέρων, τον Ποταμό, βρίσκεται το «Χερόβολο», που άνοιξε τον Ιούλιο του 2014 από δύο νέα παιδιά, τον Βρεττό και τη Σοφία. Εκτός από τη χημεία τους συνταιριάζανε τη φαντασία τους και την αγάπη

τους για το χειροποίητο και τα καλά της φύσης των Κυθέρων και έτσι, μπορεί κανείς εδώ να βρει:

- παραδοσιακά προϊόντα (βότανα, μαρμελάδες, τουρσιά, πετιμέζι, κρασί, λιάδι)
- θεραπευτικά προϊόντα

όντα (έλαια βοτάνων, βάμματα, κηραλοιφές, lip balms) - φυτικά καλλυντικά (αντιηλιακή προστασία προσώπου σώματος) και - χειροποίητες κατασκευές (από κοσμήματα μέχρι και φωτιστικά ή έπιπλα). Αρέσκονται στις μεγάλες προκλήσεις και έτσι δημιουργούν και κατά παραγγελία, αναλόγως των προτιμήσεων του πελάτη. Μία επίσκεψη στο χώρο ή στη σελίδα τους σίγουρα θα σας ανταμείψει.

Χερόβολο, τηλ.επικοινωνίας: 27360-38072, 6983458536
fb: Χερόβολο

ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ

έργο της ΜΑΡΙΑΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥ

«Το Εργαστήρι», κόσμημα, χειροποίητες δημιουργίες σε ασήμι, δέρμα, ξύλο, βότσαλο κα ζωγραφίες, ακουαρέλες και αγιογραφία σε πέτρες. **Μυλοπόταμος, Κύθηρα, τηλ. 2736-0-33162**
e-mail: milopotamos@hotmail.com

ΕΚΘΕΣΗ & ΧΟΡΟΣ ΣΤΑ ΦΡΑΤΣΙΑ

Η 31Η ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ έκθεση Φρατσίων θα γίνει το Σάββατο 22 Αυγούστου στις 8.30 μ.μ. Διοργανώνεται από τον Εξωραϊστικό-Εκπολιτιστικό Σύλλογο Φρατσωτών «ΤΑ ΦΡΑΤΣΙΑ».

Θα κλείσει, όπως κάθε χρόνο, με χορό στην πλατεία του χωριού.

ΘΥΜΑΡΙΣΙΟ ΜΕΛΙ

Ο ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ από το 1967 τροφοδοτεί με αγνό θυμαρίσιο μέλι τα νοικοκυριά. Δοκιμάστε το! Θα τον βρείτε στις **ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΣ, τηλ.: 2736-0-38100**.

ΦΑΤΟΥΡΑΔΑ, ΟΠΩΣ ΠΑΛΙΑ

ΣΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ STAVROS στη Χώρα θα μπορείτε να αγοράσετε τη γνήσια ΦΑΤΟΥΡΑΔΑ γεμάτη από τα υπέροχα αρώματα της κανέλας και του γαρίφαλου, που είναι η συνέχεια της παλιάς συνταγής που έφτιαχνε εδώ και 150 χρόνια η οικογένεια του Βρεττού στο Λιβάδι.

Η παράδοση συνεχίζεται!

STAVROS, Χώρα, τηλ.: 6976.680884, 2736-0-31857

«ΡΟΥΣΣΟΣ»

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΚΕΡΑΜΙΚΩΝ

Η ΟΙΚΟΓΕΝΙΑ ΡΟΥΣΣΟΣ εδώ και πολλά χρόνια κατασκευάζει χειροποίητα κεραμικά στο Κάτω Λιβάδι Κυθέρων. Σήμερα η Μαρία και ο Παναγιώτης διατηρούν την κυθηραϊκή παράδοση, η οποία έχει περάσει μέσα από τέσσερις γενιές κεραμιστών της οικογένειας. Ο Παναγιώτης φτιάχνει στον τροχό αντίγραφα κυθηραϊκών σχεδίων, η μητέρα τους, Η Γρηγορία, αναλαμβάνει το υάlowμα των κεραμικών ενώ η Μαρία τα ζωγραφίζει επιδέξια. Το εργαστήρι της οικογένειας είναι ανοιχτό για όλους κάθε μέρα. Επισκεφθείτε το για να διαλέξετε τα δώρα σας από μια πολύ μεγάλη συλλογή παραδοσιακών κεραμικών.

Εργαστήρι Κάτω Λιβάδι, τηλ. 2736-0-31124, Έκθεση Χώρα, τηλ. 2736-0-31402.

ΓΙΟΡΤΗ ΚΡΑΣΙΟΥ ΣΤΑ ΜΗΤΑΤΑ

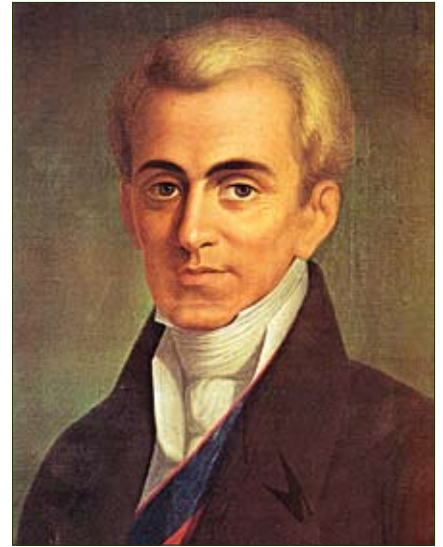
ΟΠΩΣ ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟ στα Μητάτα διοργανώνεται Γιορτή Κρασιού. Φέτος σας περιμένουμε στις 8 Αυγούστου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

«... Ελπίζω ότι όσοι εξ υμών συμμετάσχουν εις την Κυβέρνησιν θέλουν γνωρίσει μετ' εμού τας παρούσας περιστάσεις... Όσοι λοιπόν ευρίσκονται εις δημόσια υπουργήματα δεν είναι δυνατόν να λαμβάνουν μισθούς αναλόγως με τον βαθμόν του υψηλού υπουργήματός των και με τας εκδουλεύσεις των, αλλ' ότι οι μισθοί ούτοι πρέπει να αναλογούν ακριβώς με τα χρήματα μέσα στα οποία έχει η Κυβέρνησις εις την εξουσίαν της...

Όσον δι' εμέ, εφ' όσον τα ιδιαίτερα εισοδήματά μου μού αρκούν διά να ζήσω, αρνούμαι να εγγίσω μέχρι και του οβολού τα δημόσια χρήματα, ενώ ευρισκόμεθα εις το μέσον ερειπίων και ανθρώπων βυθισμένων εις εσχάτην πενίαν».

Από αγόρευσή του Ι. Καποδίστρια στη Δ Εθνοσυνέλευση του Αργους το 1829

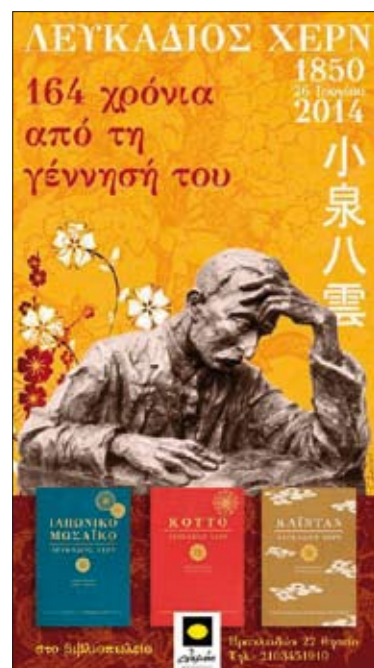
Από εκείνες των πρώτων ημερών της ελεύθερης Ελλάδας, πολλές φορές τούτη η χώρα και τούτος ο λαός βρέθηκε "εις το μέσον ερειπίων και ανθρώπων βυθισμένων εις εσχάτην πενίαν". Και πάντα τα κατάφερε. Όχι μόνο να επιβιώσει αλλή και να διαβιώσει. Και να προσφέρει στην υπόθεση της αξιοπρέπειας και της ευθύνης του γενικού ανθρώπου. Είναι γιατί από τούτον τον τόπο δεν έλειψαν φωνές και αντιλήψεις σαν κι αυτή του Καποδίστρια.

Ηλ. Αν.

ΛΕΥΚΑΔΙΟΣ ΧΕΡΝ

Κοιζούμι Γιάκομο (το μέρος που γεννιούνται τα σύννεφα)

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΛΕΥΚΑΔΙΟΥ ΧΕΡΝ μοιάζει με παραμύθι, η οδύσσεια της ζωής του με ταινία. Στην Ιαπωνία τον έχουν ανακηρύξει εθνικό ποιητή, στη Λευκάδα όπου και γεννήθηκε δημιουργήθηκε

ιστορικό κέντρο προς τιμή του, αναμένουμε και στα Κύθηρα (γενέθλιος τόπος της μητέρας του) να υπάρξει μια συνέχεια και μια σύνδεση.

Το καλοκαίρι στη δημοτική βιβλιοθήκη οργανώνεται αφιέρωμα στον Λευκάδιο Χερν. Μεταξύ άλλων θα μιλήσει και η ειδικαστικός - καλλιγράφος Μαρία Γενιτσαρίου, η οποία είχε την επιμέλεια και τον σχεδιασμό του Ιστορικού Κέντρου για τον Λευκάδιο Χερν, που εγκαταστάθηκε τον Ιούλιο του 2014 στη Λευκάδα.

Πρόκειται για το πρώτο μουσείο στον ευρωπαϊκό χώρο για τον Λευκάδιο Χερν το οποίο αναμένεται να προσελκύσει τουρισμό από την Ιαπωνία. Για τη δημιουργία του Ιστορικού Κέντρου Λευκάδιου Χερν το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Λευκάδας συνεργάζεται με τους Δήμους Kumamoto, Matsue, Shinjuku, Yaizu, το πανεπιστήμιο Toyama, την οικογένεια

Koizumi και τους Genki Miyaki, Τάκη Ευσταθίου, Μαρία Γενιτσαρίου, Massaaki Noda, Τέτη Σώτου, Fumiko Yoneda.

Η γκαλερί follow your art πρότεινε φωτογραφικό υλικό από τα Κύθηρα και συγκεκριμένα από το αρχείο του Παύλου Μυλώφ, με την ευγενική παραχώρηση του κατόχου του Φώτη Χυτήρη.

Στο Ιστορικό Κέντρο Λευκάδιου Χερν ο επισκέπτης με τη βοήθεια φωτογραφιών, κειμένων, εκθεμάτων και διαδραστικών εφαρμογών, θα περιηγηθεί σε σημαντικές στιγμές της εντυπωσιακής ζωής του Λευκάδιου Χερν μέσα από τις ιστορίες του, τα κείμενα και τις διαλέξεις.

Ο επόμενος στόχος είναι να δημιουργηθεί ένα κέντρο πληροφοριών που θα συνδέει τις περιοχές που έζησε ο Λευκάδιος. Δηλαδή τα Κύθηρα και την Λευκάδα για την Ελλάδα, το Δουβλίνο και την Τραμόρε για την Ιρλανδία, την Ιαπωνία και τα μουσεία της κ.λπ. Κάθε ερευνητής θα μπορεί να βρει έγκριτες πληροφορίες που θα συμπληρώνονται διαρκώς.

Όπως έχει πει η Μαρία Γενιτσαρίου το παράδειγμα του Λευκάδιου Χερν είναι κάτι που πρέπει όλοι μας να μιμηθούμε σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς. Ένας άνθρωπος που όλη τις τεράστιες δυσκολίες τις αντιμετώπισε με δημιουργία και ανοιχτό πνεύμα.

Γεγονός που επιβεβαιώνει η Dipl. Psych. Ευτέρπη Ρίζου με την ομιλία της "Η εξαιρετική ζωή του Λευκάδιου Χερν". Μια παραδειγματική δημιουργική διαχείριση της τραυματικής παιδικής ηλικίας. Μέσα από το ιστορικό του και τις αφηγήσεις των βιογράφων του ερευνάται ο μοναδικός του τρόπος επεξεργασίας των βιωμάτων αυτών μέσω της γνωστής δημιουργικότητάς του, που επισκιάζει τη συμπτωματολογία μιας μάλλον αναμενόμενης και απόλυτα δικαιολογημένης βαθιά ψυχοπαθολογικής δομής προσωπικότητας.

Θυμάμαι έναν τόπο όπου η θάλασσα ήταν ζωντανή και μιλούσε και ο άνεμος, καθώς με καίεψε με έκανε να φωνάζω από χαρά... Μια ή δυο φορές στα επόμενα χρόνια της ζωής μου, σε κορυφαίες, θείες στιγμές, ονειρεύτηκα ότι φυσούσε ο ίδιος άνεμος... Όμως δεν ήταν παρά μια ανάμνηση... Λευκάδιος Χερν

Επιμέλεια κειμένου: Γεωργία Τσέρη

KYTHERA

GEOGRAPHY & POPULATION

Kythera (Cerigo) is situated 12.5 nautical miles from Cape Malea (Laconia), the southern tip of the Peloponnese, and is 284 sq.km in area with 66 villages and a population of 3,354 permanent residents. It has a rocky coastline with sandy coves.

AUTOMATIC DIALING CODE

2736-0-

HOW TO GET TO KYTHERA

BY SEA from Piraeus, Gythion & Neapoli • from Neapoli **F/B PORFYROUSA** Neapoli 2734-0-24004 • Kythera 2736-0-31390. Timetable on p. 21. **BY PLANE OLYMPIC AIRWAYS** 801 801 01 01, 31390, 31848

TRAVEL AGENCIES

KYTHIRA TRAVEL ferry boat & Olympic Air tickets, Chora, 31390 & Potamos 31848 • Olympic Air, 33292

WHERE TO STAY

HOTELS

AGIA PELAGIA - Kythea Resort, 39150 Pelagia Aphrodite 33926/6979-330086
Maneas Beach 33503/6974-106785
Romantica 33834-5, 6944-203656
KAPSALI - Porto Delfino 31940/31941
LIVADI - Aposperides 31790/31925
MYLOPOTAMOS - Athena Resort 31942
APARTMENTS/STUDIOS/VILLAS
CHORA - Corte O Studios 39139/6947-627353
KAPSALI - Avgerinos 31189/31821
KALAMOS - Lusso 39100, 6975-876416
Vilana 31910/6944-209409
DRIMONAS - Galini Studios 6977-771296
DOKANA - KERAMOTO - Marianna Chalkia 6932-294169
MYLOPOTAMOS - Yiota 6946-753566
MITATA - Abramis 33639/6975-871944
Aplinori 33010/6977-692745
PLATIA AMMOS - Baveas Apartments 33216/6977-835675

RENT A CAR

Cerigo 31363/31030/6976-051279/6944-770161

RENT A BUS

Giorgos Tambakis 6977-344214, 33769
Theodoros Stratigos 33439, 6944-441482

TAXI

Theodoros Stratigos 33439, 6944-441482

PLACES TO VISIT

Paliochora • **Karavas** • **Milopotamos** • **Kato Hora** • **Cave of Agia Sophia** • **Mitata** • **Viardika** • **Avlemonas** • **Chora** • **Kapsali** • **Paliopoli** • **Antikythera**

BEACHES

Paliopoli • **Kaladi** • **Firi Ammos** • **Diakofti** • **Agia Pelagia** • **Laggada** • **Platia Ammos** • **Halkos** • **Melidoni** • **Likodimo**

HIKING PATHS

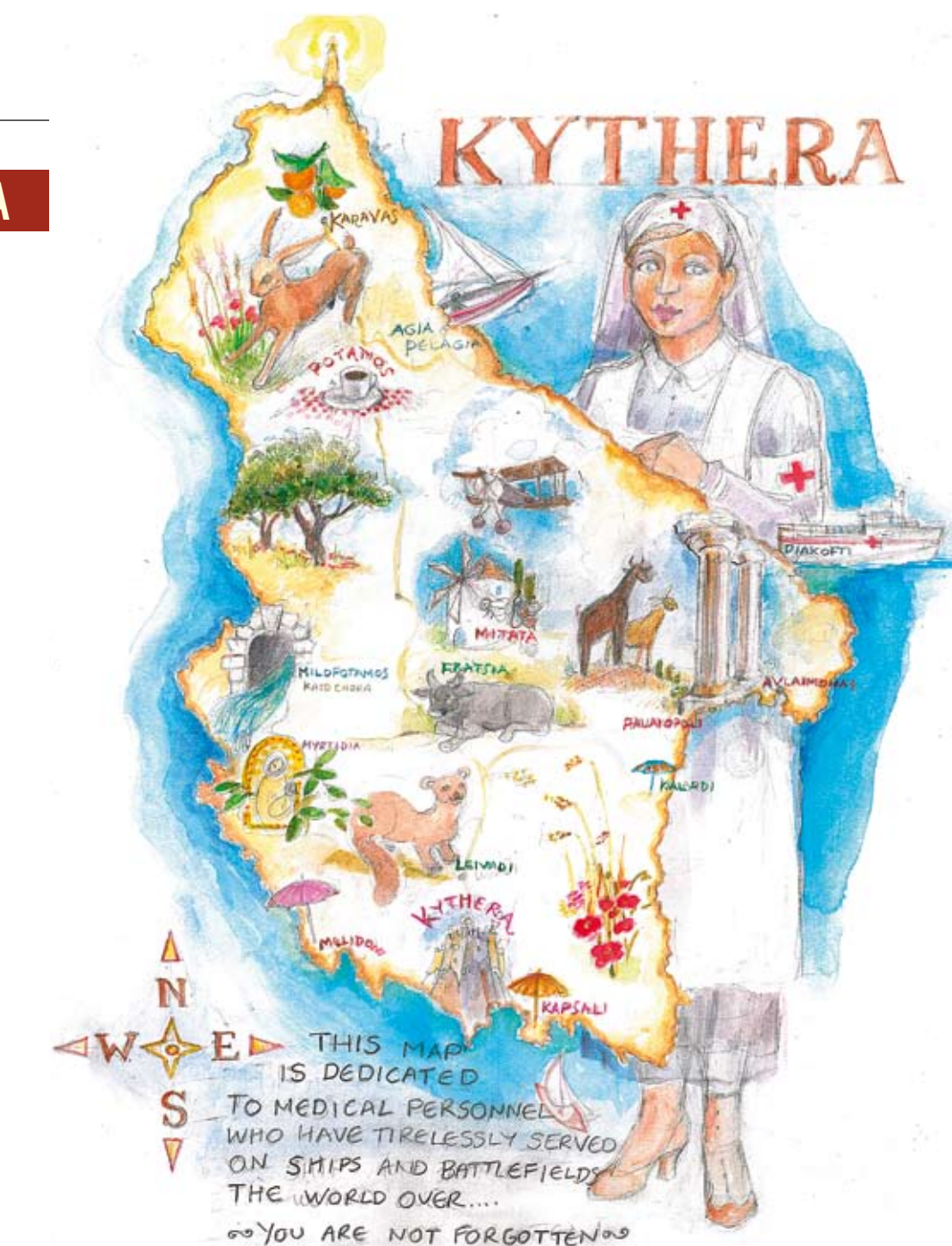
Cleared and sign-posted paths you can walk without fear of getting lost. • **Path M1:** Chora - Kapsali • **Path M11:** Chora - Livadi • **Path M15:** Kapsali - Lountanianika • **Path M19:** Kapsali - Avlemonas • **Path M31:** Potamos - Paliochora • **Path M41:** Mylopotamos - Waterfall (go to www.kytherahiking.com)
Kythera Geo-walks. Discover, explore and photograph spectacular phenomena which are part of the geological heritage of Kythera with geologist Markos Megaloikononimos. Info: 6973-212898

FESTIVALS & DANCES

Agia Pelagia Paniyiri 22-23 July
Avlemonas Filoxenos Dance 6 August
Mitata Wine Festival 8 August
Potamos Paniyiri Dance 15 August
Karavas Live concert with the band "Imam Baildi", 17 August
Fratsia Exhibition & Dance 22 August
Kalamos Dance 15 September
Agia Pelagia Dance 23 September

TAVERNAS / RESTAURANTS

AGIA PELAGIA - Kaleris 33461
Kythea 39150

artwork by DAPHNE PETROHILOS

AVLEMONAS - Sotiri's 33722
CHORA - Belvedere 31892
KAPSALI - Idragogio 31065
Artena 31342
Magos 31407
LIVADI - Toxotis 31785
MYLOPOTAMOS - Platanos 33397
Delis 33813
TSIKALARIA - Xegantzaro 31541
PALIOPOLI - Skandeia 33700
PLATIA AMMOS - The Varkoula 34224

SOUVLAKI / GYROS

AGIA PELAGIA - Dinos, 33846
TSIKALARIA - Xegantzaro 31541

PIZZA

CHORA - Belvedere 31892
LIVADI - Vitsio 31037

CAFE/OUZERI

KAPSALI - Banda Landra 31904
Chrysosaro 31032
MYLOPOTAMOS - Ambelos 38281
Kamari 33006
Platanos Kafentio 33397
POTAMOS - O Potamos 34191

PATISSERIE

LIVADI Rena's 31700

CERAMICS & GIFTS

Roussos Kytherian Pottery. Kato Livadi 31124 & Chora 31402

HOMEWARE-ACCESSORIES

My Home Karvounades 31560
UNO Handmade sandals and bags, Chora 37108, Livadi 38379

HANDICRAFTS

Britta Kato Hora 33765
Cheiropoio, Avlemonas 33168
To Ergastiri Milopotamos 33162

TRADITIONAL EMBROIDERY

Beauty & Tradition Chora 31280. Fine hand-made lace and curtains, embroidery, tablecloths, crocheted blankets.

JEWELLERY & ICONS

Gold Castle, Leonardos. Jewellery for every taste & pocket. Unique hand-made Myrtidiotissa icons created from natural materials. Commissions accepted. Wholesale/retail, Chora 31954

PHOTOGRAPHER

Chrissa Fatsea, weddings, christenings, events, printing, Potamos, 38225, 6974-112419, www.fxphoto-kythera.gr
Evita, Restoration of old photographs. Potamos square, 33294

ART & CULTURE

Cinema nights, Municipal Library, 9 & 23 July, 6 & 20 August, Kontolianika (21:00)
Kythera Film Club, film shows, courtyard of the primary school, Chora Wednesday & Saturday throughout August (21:00)
Potamos Philharmonic, Concert in memory of maestro Stratis Theodorakakis, 19 July, Monastery of Osios Theodoros, (21:00)
Philharmonic Band of the Greek Navy, Concert of music by Ionian composers, on the night of the full moon, 31 July, High School, Chora (21:00)

"Kefthos" Kythirian Choir, Concert of works by Kytherian composers (Attik, Prineas, Fatseas, Leftheris), 23 August, Zeidoros Art Space, Kapsali (21:00)
"And the Moon like blood...", Concert by Kytherian composer Panayiotis Leftheris (Catelouso), 26 August, Municipal Library, Kontolianika, 27 August, Favas Olive Press Cultural Centre, Mitata (21:00)
Our Inner Sea, Mediterranean folk & world music, Polis ensemble, 4 September, Primary school, Chora (21:00)

Theodoros Papayannis & Aris Liakos, 12-24 July, Follow Your Art Gallery, Kapsali, Painting & sculpture exhibition
Venia Karolidou, Photography exhibition, 10-21 August, Merkato, Chora
Alikirigou, Mosaic studio is located in the village of Aroniadika, 38181, 6944-948403, www.alikirigou.gr

Anna Giabanidis, unique hand pyrographed Kytherian driftwood. Custom orders available. www.aesthesia.eu
Jan's Stone Jewellery, Potamos bazaar every Sunday morning, 9.00-13.00.

Kathleen Jay, Watercolours, 11-24 July, Potamos Cultural Centre.
Manolis Charos & Angelos Antonopoulos, Painting exhibition, 7-22 August, Follow Your Art, Kapsali

Tour & training Martial Arts Kythera 2015, Greek Amateur Ju-Jitsu Association, Agia Pelagia, 26-30 August
Conference on the History of Greek Photography, 2-3 October, during the Photographic Encounters on Kythera (30 September - 4 October)

Manolis Sophios, Permanent exhibition of photographic archive at Evita photo studio in Potamos Square, 33294

HAIR & BEAUTY

Kalliopi Marenti, Beautician, deep

cleanse, waxing, Livadi, 31151
Gloria Vardas, Beautician, Spa manicure/pedicure, paraffin treatments. Kato Livadi, 34131, 6945-846482
Barber (Themis), Livadi, 31695

BOOKSTORES

Bibliogatos, Livadi and Chora, 37077
"A year on Kythera", a beautiful bilingual photographic book of Kythera, by Kristine Williamson.
Aerostato, Kontolianika, 34393

LOCAL MEDIA

Visit Kythera, www.visitkythera.com
www.information.kythira.info
ilovekythera.com
Tripelago.wordpress.com
Tsirigo FM-105.6 - www.tsirigofm.gr
The voice of Kythera worldwide.

LOCAL PRODUCTS / HONEY

MELI-GALA, Honey, Mitata, Yiannis & Eleni, Aplinori, 33010, 6977-692745
STAVROS, Chora, 31857, 6976-680884
TIS MARIAS, Chora & Kalokairines, 31678, 31188
TOXOTIS, Livadi, traditional local products & pasta 31781
FIRROGI, Potamos & Chora, 33654, 6972-118656
HEROVOLO, Potamos, 38072
DESPINA, Karavas, 34324, Homemade jams & olive-oil
HONEY, Kalokairines, Christoforos, 38100
SYM...VENI, Mylopotamos, 34378
KONOMOS COFFEE GRINDING HOUSE, Livadi, 37333

GENERAL STORE

Maneas - Potamos, 33308

WINERY

Firroggi Winery - Potamos 33654
To Patitiri, Tzikalaria, 6944-770161

SUPERMARKET

Agia Pelagia, Kapsanis 33458
Kapsali, Livadi, Vardas 31397/31144
Tzikalaria, Lountanos Bros 31396

BAKERY

Livadi Vasilis & Eirene Kassimatis 31698
Karavas, "To Artopoio", 33092

PADI SCUBA DIVING

Kythera Dive Centre, Kapsali, 37400, 6944-314152

SEA EXCURSIONS

Kapsali, Alexandros Glass Bottom Boat.

AT A GLANCE

Around Kythera-by-sea. Visit secluded beaches, Hitra & Elafonissos. Prior reservation necessary 6974-022079

FITNESS

Teo G., Aqua training, massage therapy, fitness, Livadi, 6940-564646
THERAPEUTIC MASSAGE, Kapsali, 6973-639044 - upstairs from Banda Landra

CAR TROUBLE?

Karvounades, Road assistance & Towing, P. Kassimatis 38070, 6944287340
Kondolianika, Takis Kassimatis 38087

TRANSPORT

To & from mainland. Single or part loads
Manolis & Paula Kalligeros, Karvounades, 38120, 6937-470911

ADOPT A CAT

www.adoptacat.jimdo.com, Irene, 6977-698919, Katerina 6974-259871

HOUSE MASTERS

Karavas, House minding, cleaning and maintenance, Chery & Dieter Wolf 34324, 6945-793907

REAL ESTATE

AUSTRALIS, Apartments & holiday homes for sale, 31899, 6936-985610
LIVADI, Manolis Kassimatis, 31735, 6944-889838, realkas@otenet.gr
POTAMOS, Firrogi, 33654, 6972-289910, 210-6217475, www.firrogi.gr

BUILDING A HOUSE?

Chartered Civil Engineers

• **Fatseas & Mavrommatis**, 31918, 6944-696688, 210-6466981, Livadi
 • **Andreas Lourantos**, 31862, Livadi

Restoration of old houses

Building Permits

• **Dimitris Kyriakopoulos** Building & Restoration, Supervision, 38030, 34152, 6977-668290, Karvounades

• **Destan Katara** 33069, 6936-641422
ALUMIL Fittings, Petros Karaminas, Karvounades, 31899, 6936-985610

Electrical Appliance Repairs Panayiotis & Yiannakos Kominos, 6978-292004, 6974-992449

Plumber, Thanasis Stratigos, 6936-641414, Mylopotamos

Electrical Supplies & Kitchen installations, GoElectric, Livadi, 31720, Potamos, 33620

Indoor & outdoor furniture "My home", Weber bbq's coal fuelled & gas fired / Hills Hoist branded products, Karvounades 31560, 6937-470913

PETROL / GAS

POTAMOS BP 33380
LOGOTHETIANIKA VERGINA CYCLON 33192
KONDOLIANIKA CYCLON 38270

BANKS

Piraeus Bank, Chora 37311, 37312
National Bank of Greece, Chora 37301, Potamos 32901, ATM Livadi

ESSENTIAL SERVICES

• **ACCOUNTANCY FIRM ΕΥΡΩΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΠΕ** tax returns & solutions for all taxation matters, Livadi, 39015, 210-9483289
 • **NOTARY**, Chora Akrivi Stelliou 31290
 • **ELECTRICITY** - ΔΕΗ, Chora 31207
 • **POST OFFICES**, Chora 31274, Potamos 33225
 • **POLICE**, Potamos 33222, Chora 31206
 • **FIRE BRIGADE**, Karvounades 33199
 • **PORT AUTHORITIES** Agia Pelagia 33280, Kapsali Customs 31262, Piraeus 210-4619255
 • **HOSPITAL** Potamos 33203
 • **FUNERAL SERVICES**, 6977-645257
 • **DENTIST** Livadi - 31536, 6946-246177
 • **DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY** Appointments to visit Kythera's byzantine churches 31731
 • **BYZANTINE MUSEUM**, Kato Livadi 31731
 • **KYTHERA MUNICIPALITY** Chora 31213, Potamos 33219
 • **GERMANOS**, Livadi 37021
 • **GREEK SIM CARDS GERMANOS**, Livadi